

MEDELTE VASSDRAGKONSESJONER

(ERHVERVS-, REGULERINGS- OG KRAFTLEIETILLATELSER)

XV. TILLATELSER MEDELTE I 1928.

Innholdsfortegnelse.

	Side
1. A/S Yven Papirfabrik. (Endring av krafleiekonsesjon). Kgl. resol. av 20de januar 1928. Jfr. bind XIII, side 129	3
2. Alfr. Andersen mek. Verksted og Støberi A/S. (Leie av 500 el. HK. + 500 kW. fra Vestfold Kraftselskap). Kgl. resol. av 20de januar 1928	5
3. A/S Gjermaa Elektrisitetsverk. (Leie av inntil 2 000 kW. fra Akershus Elektrisitetsverk). Kgl. resol. av 3dje februar 1928	8
4. A/S Lysefjord. (Ytterligere fristforlengelse). Kgl. resol. av 3dje februar 1928. Jfr. bind II nr. 1, bind III nr. 2 og 9, bind IV nr. 13 og bind 10 nr. 11	12
5. Tistas Brukseierforening og Fellesfløtningsforeningen i Fredrikshalds Vassdrag. (Fristforlengelse). Kgl. resol. av 3dje februar 1928. Jfr. bind XII side 33.	14
6. A/S Greaker Cellulosefabrik. (Endring av krafleiekonsesjon.) Kgl. resol. av 16de mars 1928. Jfr. bind IV nr. 39 og bind XIII nr. 2	15
7. A/S Framnes mek. Verksted. (Leie av 1 200 + 600 el. HK. fra Vestfold Kraftselskap). Kgl. resol. av 13de april 1928	18
8. A/S Tyssefaldene. (Regulering av Øvre Tysse). Kgl. resol. av 28de april 1928. Jfr. bind I nr. 1 a, bind XI nr. 16 og 20	25
9. A/S Vigelands Bruk. (Leie av Vennesla kommunes andel i Hallandsfoss i Otra). Kgl. resol. av 4de mai 1928. Jfr. bind XIII side 37	31
10. Ragnar Schjølberg. (Leie av inntil 145 kW. prima kraft og inntil 1 355 kW. spillkraft fra Bodin Kraftverk). Kgl. resol. av 29de mai 1928	36
11. Narvik kommune. (Regulering av Nygårdsvassdraget). Kgl. resol. av 5te juli 1928. Jfr. bind VI side 55	39
12. Glommens og Lågens Brukseierforening. (Regulering av Bygdin og Osensjøen m. v.). Kgl. resol. av 5te juli 1928. Jfr. bind I side 14 samt bind IV side 181, bind VI side 129, bind VII side 67, bind X side 147 og bind XII side 86	42
13. The Melltone Corporation, Pittsburgh. (Erhvervelse av aksjemajoriteten i A/S Arendal Smelteverk). Kgl. resol. av 5te juli 1928. Jfr. bind II side 98	51
14. Bergenshalvøens komm. kraftselskap og Voss kommune. (Regulering av Bergsdalsvassdraget og regulering og overføring av Torfinno). Kgl. resol. av 13de juli 1928	59
15. Maudal interkommunale kraftselskap. (Regulering av Maudalsvassdraget). Kgl. resol. av 17de august 1928	71
16. A/S Matrefaldene. (Fristforlengelse). Kgl. resol. av 17de august 1928. Jfr. bind I side 144 og 170, bind VII side 110	80
17. A/S Stangfjordens elektrokemiske Fabrikker. (Leie av inntil 2 000 kW. fra Ålfot Interkomm. Kraftselskap). Kgl. resol. av 17de august 1928. Jfr. bind I side 20	81
18. A/S Bremanger Kraftselskap. (Ytterligere fristforlengelse). Kgl. resol. av 5te oktober 1928. Jfr. bind III side 12, bind IV side 125, bind V side 52, bind VI side 24, bind VII side 114, bind XI side 20, bind XII side 28, bind XIII side 51, bind XIV side 56.	87
19. A/S Nordland Portland Cementfabrik. (Fristforlengelse). Kgl. resol. av 12te oktober 1928. Jfr. bind VIII side 20	89
20. A/S Risør Træmassefabrikker. (Leie av ytterligere 3 100 kW. fra Aust-Agder kraftverk). Kgl. resol. av 9de november 1928. Jfr. bind XII side 5, bind XIII side 113 og 147	90
21. A/S Kinservik. (Forlengelse av fullførelsesfristen for utbygning av halvparten av Kinsovassdragets kraft). Kgl. resol. av 21de desember 1928. Jfr. bind I nr. 11, 29, 34, 38 og 50, II nr. 14, V nr. 13, IX nr. 9 og XIII nr. 11	99

1. A/S Yven Papirfabrik.

(*Endring av kraftleiekonnesjon*).

Jfr. bind XIII side 129.

Kgl. resol. av 20de januar 1928.

Ved kgl. resolusjon av 3dje desember 1926 blev der tillatt A/S Yven Papirfabrik i medhold av lov av 14de desember 1917 nr. 16 kap. IV å leie inntil 900 el. HK. fra A/S Hafslund på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 3dje desember 1926 anførte betingelser.

Man vedlegger det nevnte foredrag hvortil man forøvrig tillater sig å henvise.

Fra advokat Aage Storm, Oslo, har departementet mottatt en skrivelse av 26de september 1927 hvorav hitsettes følgende:

«Paa vegne av styret for A/S Yven Papirfabrik tillater jeg mig at andra om at betingelserne for koncessionen blir ændret i punkt 9 og 11 (avgift og fattigfond), saa koncessionen blir slik som den vilde ha været efter loven, om der var søkt om koncession dengang kraftleien begyndte.

Det kan ikke med føie bebreides A/S Yven Papirfabriks vedkommende at der ikke er søkt om koncession paa strømleiekontrakten med Hafslund av 23de februar 1912 før nu. Slik som loven var dengang kontrakten blev sluttet — loven av 18de september 1909 kap. 4 — var det ikke nødvendig at søke om koncession med mindre der skulde erhverves og benyttes mere end 500 hestekræfter. Rigtignok hadde Yven Papirfabrik i strømleiekontrakten med Hafslund sikret sig adgang til at faa leiet den strøm som trængtes, og det ansløges med fuld utbygning av fabrikken at

ville bli ca. 800 hestekræfter. Men dengang var det ikke aktuelt, da der foreløbig ikke var bruk for saa meget som lovens koncessionsfri kvantum. Spørsmålet om koncession forelaa derfor ikke dengang. Forøvrig har Yven Papirfabriks vedkommende baade da og senere anset alt vedrørende koncession paa leie av elektricitet for at være en sak som vandfaldseieren og strømleverandøren Hafslund ordnet med.

Jeg henleder opmerksomheten paa at der i aarene 1912—1917 ikke blev leiet mere end ca. 400 hestekræfter av Yven. Det koncessionsfri kvantum blev altsaa ikke overskredet.

Hvis der var søkt om koncession paa Yvens kraftleiekontrakt med Hafslund dengang kontrakten blev sluttet og kraftleveransen begyndte — altsaa for det kvantum energi som Yven kom til at utta utover det koncessionsfri kvantum 500 hestekræfter, vilde det offentlige efter loven ikke hat adgang til at sette avgiften til ialt mere end til kr. 1,25 for hver hestekraft over 500 og der vilde ikke været anledning til at paalægge fabrikken nogen pligt til at oprette fattigfond.

Jeg kan ikke indse at den formelle forømmelse av at indsende koncessionsandragende (paa den del av den leiede kraft som overstiger de koncessionsfri 500 hestekræfter) kan begrunde nogen ændring i de vilkaar som loven selv har sat for koncession, om der var søkt derom.

Jeg mener at det offentlige under enhver omstændighet maa la Yven beholde 500 hestekræfter koncessions- og avgiftsfrit — nu som før. Dette kvantum er jo lovlig erhvervet efter loven av 1909. Erhvervel-

sen fandt sted i 1912 og den nye lov av 1917 kan ikke med nogen rimelighet gis tilbakevirkning her. Yven Papirfabrik har i henhold til kontrakten av 1912 og loven av 1909 lovlig hjemmel paa leie og benyttelse av 500 hestekræfter fra Hafslund — fri for avgift og andre paalæg. Koncessionsandragendet gjælder derfor i virkeligheten kun erhvervelse og benyttelse av den kraft som fabrikken maa ha mere end 500 hestekræfter — fra 500—900 hestekræfter. Der foreligger ingen grund for det offentlige til at sætte andre vilkaar for koncession paa dette kvantum end de som er fastsat i loven av 1909 — en samlet maksimumsavgift av kr. 1,25 pr. hestekraft og intet paalæg om fattigfond. Loven av 1909 har ingen bestemmelse om avgift til kommunerne. Det indsees ikke at foreligge nogen grund til at paalægge Yven nogen avgift til kommunerne, fordi koncessionsandragendet av lett forklarlige grunde er blit forsinket i nogen aar. I tilfælde faar det offentlige dele maksimalavgiften (kr. 1,25 pr. hestekraft over 500) med kommunerne.

Da Yven Papirfabrik i 1924 av brukspanthaveren Fredriksstad Privatbank under administration blev solgt til de nuværende eiere, var disse i undskyldelig uvidenhed om at der var nogen formelle mangler med hensyn til strømleiekontrakten med Hafslund. For det første fremgik det av den prospektus hvorefter fabrikken blev solgt at alt var i orden med hensyn til leie av elektricitet og for det andet fremgik det av panteattesten fra sorenskriveren, at kontrakten mellem Hafslund og Yven var tinglæst uten at der fandtes nogen anmerkning om mangler. Kjøperne av fabrikken maatte efter koncessionslovens § 30 gaa ut fra at det ikke kunde komme nogen overraskelser her som f. eks. paalæg av avgifter og paabud om fattigfond etc. Der blev intet opplyst av sælgeren om manglende koncession, og man hadde grund til at tro at alt i den henseende var i orden.

Siden Yven Papirfabrik i 1924 blev rekonstruert med ny kapital (kontant indbetalt kr. 850 000,00 — otte hundrede og femti tusen kroner —) har driften stadig

gaat med tap. Ivaares blev aktiekapitalen som følge herav nedskrevet med 30 pct. Ogsaa dette ønsker jeg at fremholde som et hensyn der bør bevirke frafaldelse av punkterne 9 og 11 om avgift og fattigfond. Det er likefrem utaaelige tilstande fabrikken nu er i, og det er derfor av den største betydning at undgaa yderligere byrder. Styret har derfor ikke kunnet underskrive det oversendte eksemplar til koncessionsbetingelser. Det kan hverken akseptere de høie avgifter eller paabudet om fattigfond. Skulde det offentlige fastholde disse betingelser maa fabrikken reducere sin virksomhet og indskrænke energiforbruket til det koncessionsfri kvantum 500 hestekræfter. Dette vil paa forskjellig vis volde ulemper og vanskeligheter, men er dog at foretrække fremfor en belastning som efter koncessionsbetingelserne.

I henhold til det anførte tillater jeg mig at andra om at koncessionsbetingelserne ændres; principalt at punkt 9 og 11 utgaar, subsidiært at den samlede aarlige avgift (eventuelt til deling mellem stat og kommuner) sættes maksimum til kr. 1,25 pr. hestekraft av den kraft som benyttes over 500 hestekræfter.»

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i en på foranledning avgitt uttalelse av 13de desember 1927 anført at det efter på ny å ha overveiet saken finner å kunne anbefale at bestemmelsen i betingelsenes post 9 om avgift til kommuner utgår og at bestemmelsene i post 11 om opsamling av fattigfond sløifes.

Departementet finner å kunne anbefale at konsesjonsbetingelsene endres således som av Hovedstyret foreslått.

I skrivelse av 16de januar 1928 har advokat Storm meddelt at selskapet i tilfelle vil vedta de foreslåtte endrede betingelser.

Man tillater sig således å

innstille:

De ved kgl. resolusjon av 3dje desember 1926 fastsatte betingelser for tillatelse

for A/S Yven Papirfabrik til å leie inntil 900 el. HK. fra A/S Hafslund endres således som angitt i Arbeidsdepartementets foredrag av 20de januar 1928.

2. Alfr. Andersen mek. Verksted og Støberi A/S.

(Leie av 500 el. HK. + 500 kW. fra Vestfold Kraftselskap).

Kgl. resol. av 20de januar 1928.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har under 1ste november 1927 tilskrevet departementet således:

Fra Alfr. Andersen mek. Verksted & Støberi A/S har man mottatt en skrivelse av 29de juli 1927 sålydende:

«Vi har mottatt det ærede hovedstyres skrivelse av 18de ds. og skal hertil meddele:

Vårt verksted har med Treschow-Fritzøe, nu Vestfold Kraftselskap, en kontrakt av 1914 på inntil 500 el. HK. Prisen beregnes pr. kWt. På denne kontrakt benyttes maksimalt i øieblikket sannsynligvis ca. 200 kW. eller 270 HK.

Til vårt varmforzinkningsanlegg har vi hittil benyttet kullfyring. Da vi nu stod for utskiftning av pannen og derav følgende forholdsvis større reparasjon av fyringsanlegget for denne, kom vi på den tanke å skulle forsøke elektrisk drift (opvarmning) av zinkpannen.

Av praktiske grunner lot vi derfor opprette en kontrakt med Vestfold kraftselskap på 250 kW. med adgang til forhøielse til 500 kW. for drift av forzinkningsanlegget med sandstrålerenseri, (sistnevnte blir kun flyttet fra det gamle anlegg til det nye).

Kraftforøkelsen blir således kun det kraftkvantum som fordres til forzinkningsanlegget, antagelig ca. 130 kW.

Når vi har besluttet å gå til elektrisk opvarmning av forzinkningspannen så er det som det vil forstås et eksperiment hvis rentabilitet er tvilsomt. Skulde derfor dette tillegg i kraftkvantum forårsake at vi ved konsesjon blev pålagt nogensomhelst direkte

eller indirekte avgifter, må vi igjen ta op vårt gamle fyringsanlegg, hvis maskineri vi har stående.

Vårt samlede kraftkvantum vil sannsynligvis komme til å ligge ved ca. 450 HK. Vi har i øieblikket ikke nogen tanke på videre utvidelse.

Da vi for tiden har stor tilgang på forzinkningsarbeider for det offentlige, vil det være av stor betydning å erholde et snarlig svar på vår henvendelse.

Ifølge konsesjonsloven skulde vel derfor ikke vår kraftleie med ovennevnte forbruk trenge nogen konsesjon.

Skulde tross dette Hovedstyret finne at konsesjon er nødvendig tør vi be om at denne blir gitt uten nogen heftelser for anlegget.»

Man vedlegger de i skrivelsen omhandlede kraftleiekontrakter datert henholdsvis 18de november 1914 og 7de og 14de mai 1927. Enn videre vedlegger man et eksemplar av selskapets vedtekter samt en av dets styre i henhold til erhverslovens § 24, 2net ledd, avgitt erklæring av 26de september 1927.

I skrivelse av 8de august 1927 til selskapet meddelte man at der trenges konsesjon på leie av kraft i henhold til de nevnte 2 kraftleiekontrakter. Man vedla skrivelsen et utkast til konsesjonsbetingelser og bad meddelt om selskapet måtte ha noget å bemerke ved dette.

I skrivelse av 18de august 1927 har selskapet meddelt at det intet har å bemerke ved utkastet.

Larvik bystyre har i møte den 7de september 1927 anbefalt andragendet innvilget.

Vestfold Elektrisitetsforsyning har i skrivelse av 12te september 1927 til fylkesmannen i Vestfold fylke anbefalt andragendet innvilget på så lempelige vilkår som der overhodet er anledning til.

Fylkesmannen har i skrivelse hertil av 16de september 1927 henholdt sig til overingeniørens uttalelse.

Hovedstyret vil anbefale at der meddeles Alfr. Andersen mek. Verksted og Støberi A/S tillatelse til å leie av Vestfold Kraftselskap inntil 500 el. HK. i henhold til kontrakt av 18de november 1914 med Treschow-Fritzøe og inntil 500 kW. i henhold til kontrakt av 7de og 14de mai 1927 med kraftselskapet. Til tillatelsen foreslås knyttet følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder sålenge kontrakten av 7de mai 1927 står ved makt, dog ikke lenger enn til 1ste juli 1932.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aktier skal minst to tredjedeler til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. Overdragelse av kraft.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter departementets nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene skal vedkommende regjeringsdepartement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske arbeidere og funksjonærer.

Selskapet skal ved bygning og drift av anlegget såvidt mulig benytte arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Dog kan tillates benyttet fremmede arbeidere og funksjonærer

når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen efter departementets nærmere bestemmelse en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg fortrinnsvis anvende norsk arbeide og norsk materiell forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — procent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av vedkommende departement.

Departementet kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra led-

ningsnettet enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Kontroll.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelse som til kontroll med overholdelsen av de foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

10. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av postene 2 eller 9 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Disse betingelser er overensstemmende med dem som er forelagt og godtatt av selskapet med undtagelse av post 1, som i utkastet var sålydende:

«Tillatelsen gjelder for såvidt de 500 el. HK. angår sålenge kontrakten av 18de november 1914 står ved makt — dog ikke lenger enn til 18de november 1949 — og for såvidt de 500 kW. angår sålenge kontrakten av 7de mai 1927 står ved makt — dog ikke lenger enn til 1ste juli 1932.»

Forandringen er foretatt for å gi bestemmelsen en heldigere form, idet der ikke trenges konsesjon på leie av de 500 el. HK. når kontrakten av 7de mai 1927 om leie av de 500 kW. er utløpet.

Som det vil sees har man ikke foreslått selskapet pålagt avgift til staten, idet man

antar at konsesjonsbetingelsene i nærværende tilfelle hvor det gjelder overgang fra kullfyring til elektrisk oppvarming bør være så rimelige som mulig.»

Man vedlegger de i skrivelsen påbærte leiekontrakter, et avtrykk av selskapets vedtekter samt en i henhold til konsesjonslovens § 24 avgitt erklæring fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Departementet vil anbefale at der i henhold til konsesjonslovens kap. IV meddeles selskapet den ansøkte tillatelse til leie av elektrisk kraft fra Vestfold Kraftselskap.

Som det vil sees har Hovedstyret i nærværende tilfelle ikke funnet at der bør pålegges selskapet å erlegge avgifter til stat eller kommuner.

Departementet er enig heri og vil anbefale, at tillatelsen meddeles på de av Hovedstyret foreslåtte vilkår, idet man dog vil anbefale at betingelsenes post 6 om anvendelse av norsk arbeide og materiell gis følgende lydelse:

6. Norsk arbeide og materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). Vedkommende departement kan dispen-

sere fra reglen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang efter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates Alfr. Andersen mek. Verksted & Støberi A/S, Larvik, i medhold av lov av 14de desember 1917 nr. 16 kap. IV å leie av Vestfold Kraftselskap inntil 500 el. HK. i henhold til kontrakt av 18de november 1914 med Treschow-Fritzøe og inntil 500 kW. i henhold til kontrakt av 7de og 14de mai 1927 med kraftselskapet. Tillatelsen meddeles på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 20de januar 1928 innførte betingelser.

3. A/S Gjermaa Elektrisitetsverk.

(Leie av inntil 2 000 kW. fra Akershus Elektrisitetsverk).

Kgl. resol. av 3dje februar 1928.

Med skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 13de desember 1927 har man mottatt et andragende fra A/S Gjermaa Elektrisitetsverk av 12te november 1927 om konsesjon på leie av kraft fra Akershus Elektrisitetsverk.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«Fra A/S Gjermaa Elektrisitetsverk har man gjennom overingeniøren for Akershus fylkes elektrisitetsforsyning og fylkesmannen i Akershus fylke mottatt et andragende av 12te november 1927 om tillatelse til å overta fordelingen av den kraft som Ullensaker kommune har leiet fra det fylkeskommunale elektrisitetsverk forsåvidt tillatelse hertil skulde være nødvendig.

Dette andragende er sålydende:

«I 1922 blev der nedsatt en komite, bestående av representanter for de tre kom-

muner, Ullensaker, Gjerdrum og Nannestad for å utrede spørsmålet om den fremtidige elektrisitetsforsyning i disse distrikter. Komiteen fremla for de tre herredstyreer i januar 1923 et utkast til overenskomst om levering og fordeling av elektrisk energi mellem disse kommuner, gående ut på at fordelingen inntil videre skulde formidles gjennom nærværende elektrisitetsverk — Gjermaa Elektrisitetsverk.

Overenskomsten blev vedtatt av kommunene, for Ullensakers vedkommende i herredstyremøte den 17de mars 1923, for Gjerdrums vedkommende den 15de mars 1923 og for Nannestads vedkommende den 16de mars 1923.

Forutsetningen for denne overenskomst var at Gjermaa Elektrisitetsverk først og fremst skulde få adgang til å utnytte de kraftleveringsmuligheter de har i sine egne kraftverker, og at den energi som derefter måtte trenge for levering av kraft til de tre forannevnte herreder, skulde leies fra det fylkeskommunale elektrisitetsverk — Akershus Elektrisitetsverk.

Da den kraft der kunde leveres fra A/S Gjermaa Elektrisitetsverk allerede tidligere var bortleiet, inngikk Ullensaker kommune i 1921 kontrakt med Akershus Elektrisitetsverk om levering av den kraft der tiltrengtes i Ullensaker kommune, utover hvad kommunen da fikk fra A/S Gjermaa Elektrisitetsverk. I og med inngåelsen av den foran nevnte overenskomst mellem de tre kommuner og A/S Gjermaa, overdrog Ullensaker kommune til Gjermaa Elektrisitetsverk sin med Akershus Elektrisitetsverk inngåtte kontrakt for det tidsrum overenskomsten mellem kommunen og A/S Gjermaa måtte være gjeldende. Gjermaa Elektrisitetsverk har forsåvidt formelt sett ingen direkte kraftleiekontrakt med fylkesverket, men formidler kun leveringen av den av Ullensaker kommune leiede energi i de her nevnte tre herreder.

Vi er ikke på det rene med hvorvidt der under disse forhold tiltrenges nogen konsesjon på den avsluttede kraftleiekontrakt med Akershus Elektrisitetsverk, men tillater oss for det tilfelle dette skulde være nød-

vendig, herved å ansøke det ærede departement om at der må bli gitt oss tillatelse til å overta fordelingen av den kraft som Ullensaker kommune har leiet fra det fylkeskommunale elektrisitetsverk.

Vi tillater oss å vedlegge gjenpart av den mellom Akershus Elektrisitetsverk og Ullensaker kommune inngåtte kraftleiekontrakt, datert 29de august 1921, og gjenpart av den overenskomst der er truffet mellom de nevnte tre kommuner og oss, samt gjenpart av den innberetning der er avgitt til disse kommuners herredstyret fra den nedsatte interkommunale elektrisitetskomite.»

Man vedlegger avskrift av kontrakt av 29de august 1921 mellom Akershus Elektrisitetsverk og Ullensaker kommune, avtrykk av vedtekter for A/S Gjermaa Elektrisitetsverk vedtatt på generalforsamling den 12te april 1924 og avtrykk av overenskomst om levering og fordeling av elektrisk energi mellom Gjerdrum, Nannestad og Ullensaker kommuner samt A/S Gjermaa Elektrisitetsverk. Enn videre vedlegger man en av selskapets styre i henhold til erhvervslovens § 24, 2net ledd avgitt erklæring av 12te november 1927.

Overingeniøren for Akershus fylkes elektrisitetsforsyning har i skrivelse av 22de november 1927 til fylkesmannen anført følgende:

«Fra A/S Gjermaa Elektrisitetsverk har jeg med skrivelse av 12te ds. mottatt vedlagte andragende til Det kgl. Departement for de Offentlige Arbeider om konsesjon på kraftleie fra Akershus Elektrisitetsverk.

Jeg skal i denne forbindelse tillate mig å gjøre opmerksom på, at andragendet i virkeligheten ikke vedrører konsesjon på en avsluttet kraftleiekontrakt, idet det angjeldende leieforhold er etablert mellom Akershus Elektrisitetsverk og Ullensaker kommune, hvilken siste også innbetaler kraftleien direkte til fylkesverket. Ansøkingen gjelder således kun tillatelse for Gjermaa Elektrisitetsverk til å overta fordelingen av

den kraft som Ullensaker kommune har leiet fra fylkesverket.

Jeg er ikke på det rene med hvorvidt der tiltrenges nogen konsesjon på denne kraftleiekontrakt, men har tilrådet Gjermaa Elektrisitetsverk å innsende andragendet under påpeken av hvorledes kraftleieforholdet er.

Jeg tillater mig å foreslå, at andragendet anbefales innvilget, idet jeg tør be herr fylkesmannen med Deres bemerkninger å videresende andragendet til Arbeidsdepartementet.»

Fylkesmannen har i skrivelse hertil av 24de november 1927 henholdt sig til overingeniørens uttalelse.

Driftsbestyreren for A/S Gjermaa Elektrisitetsverk har underhånden opplyst at selskapet betaler for kraften til Ullensaker kommune som gjør op med Akershus Elektrisitetsverk, samt at selskapet betaler samme pris som Ullensaker kommune selv betaler.

Kontrakten av 29de august 1921 mellom Akershus og Ullensaker omfatter ikke noget bestemt kvantum, men gjelder den energimengde kommunene måtte trenge til lys og kraft. Statistiske opgaver for driftsåret 1925—26 viser at der blev uttatt ca. 800 kW. Ifølge konferanse med driftsbestyreren antas ikke forbruket å ville overstige 2 000 kW. i en overskuelig fremtid.

Hovedstyret antar at konsesjon i nærværende tilfelle er nødvendig og vil anbefale at der meddeles A/S Gjermaa Elektrisitetsverk tillatelse til gjennom Ullensaker kommune eller direkte å leie inntil 2 000 kW. fra Akershus Elektrisitetsverk på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge den mellom Gjerdrum, Nannestad og Ullensaker kommuner på den ene side og selskapet på den annen side i 1923 inngåtte overenskomst om levering og fordeling av elektrisk energi står ved makt, dog ikke utover 50 år regnet fra tillatelsens meddelelse.

2. *Styre og kapital.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aktier skal minst to tredjedeler til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. *Overdragelse av kraft.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil 1 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter departementets nærmere bestemmelse.

4. *Kraftens anvendelse.*

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene skal vedkommende regjeringsdepartement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. *Norske arbeidere og funksjonærer.*

Selskapet skal ved bygning og drift av anleggene såvidt mulig benytte arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Dog kan tillates benyttet fremmede arbeidere og funksjonærer når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen efter departementets nærmere bestemmelse en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. *Norsk arbeide og materiell.*

Selskapet skal ved bygning og drift av

anlegget anvende norsk arbeide og norsk materiell forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — procent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av vedkommende departement.

Departementet kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. *Forsikring.*

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. *Kraftavståelse.*

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 procent av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. *Kontroll.*

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelse som til kontroll med overholdelsen av de foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

10. *Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.*

Overtredelse av postene 2 og 9 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

De nu foreslåtte konsesjonsbetingelser er i en telefonsamtale i korthet referert for selskapets driftsbestyrer som ikke hadde noget å innvende mot dem. Betingelsene er forøvrig i det vesentlige de samme som ved kgl. resolusjon av 23de januar 1925 er fastsatt for tillatelse for A/S Skedsmo og Sørums elektrisitetsforsyning til å leie kraft fra Akershus Elektrisitetsverk.

Man har derfor ikke funnet grunn til å forelegge betingelsene for selskapet.

Behandlet i Hovedstyremøte den 12te desember 1927.»

De av Hovedstyret påberopte avskrifter av de omhandlede kontrakter, statutter m. v. vedlegges.

Departementet skal bemerke at ansøkeren, A/S Gjermaa Elektrisitetsverk, har en fullt innbetalt aktiekapital stor kr. 150 000,00, fordelt på 750 på navn lydende aktier à kr. 200,00, hvis utbytte er begrenset til høist 6 pct. Selskapets formål er ifølge statuttene å forsyne de distrikter av Gjerdrum, Ullensaker og Nannestad, som er tilknyttet selskapet, med elektrisk energi i den utstrekning som trenges for å tilfredsstille det almindelige borgerlige behov. Den til dette formål nødvendige energi tilveiebringes dels fra selskapets egne kraftkilder i Gjerdrum dels ved leie.

Den mellom de nevnte 3 kommuner og selskapet i 1923 inngåtte overenskomst går bl. a. ut på at energien skal leveres de enkelte abonnenter efter ens regler og priser i det hele fordelingsdistrikt. De til eventuelle utvidelser av selskapets ledningsnett nødvendige lån forutsettes optatt mot kommunal garanti. Anlegg av transformatorstasjoner for nedtransformering av den fra Akershus Elektrisitetsverk leiede energi bekostes av de interesserte kommuner.

Konsesjonsandragendet gjelder selskapets overtagelse av Ullensaker kommunes kontrakt med Akershus Elektrisitetsverk om levering av elektrisk energi.

Departementet vil med Hovedstyret anbefale at der i medhold av kap. IV i konsesjonsloven av 14de desember 1917 meddeles A/S Gjermaa Elektrisitetsverk den ansøkte tillatelse til gjennom Ullensaker kommune eller eventuelt direkte å leie kraft fra Akershus Elektrisitetsverk. Kraftmengden begrenses til 2 000 kW., hvilket kvantum er antatt å ville dekke behovet i omhandlede distrikt i en overskuelig fremtid.

Man finner i det vesentlige å kunne slutte sig til det av Hovedstyret avgitte forslag til konsesjonsbetingelser, hvori som det vil sees hverken er medtatt avgifter til stat og kommuner, sikkerhetsstillelse eller kraftavståelse til staten.

Bestemmelsen om norsk materiell vil man dog anbefale gitt følgende lydelse:

«Selskapet skal ved bygning og drift av anlegget anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisfor-

skjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra reglen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.»

I henhold til det anførte tillater man sig således å

innstille:

Det tillates A/S Gjermaa Elektrisitetsverk, Gjerdrum, i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom å leie gjennom Ullensaker kommune eller eventuelt direkte inntil 2 000 kW. fra Akershus Elektrisitetsverk.

Tillatelsen meddeles på de i Arbeidsdepartementets forslag av 3dje februar 1928 inntatte betingelser.

4. A/S Lysefjord.

(Ytterligere fristforlengelse).

Jfr. bind II nr. 1, bind III nr. 2 og 9, bind IV nr. 13 og bind X nr. 11.

Kgl. resol. av 3dje februar 1928.

Ved kgl. resolusjon av 28de september 1909 blev det tillatt A/S Lysefjord å erverve og regulere Aardals- og Lyseelvne i Aardal og Fossan herreder i Rogaland fylke bl. a. på betingelse av, at anleggsarbeidene skulde påbegynnes innen 5 år fra tillatelsens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 7 år derefter. Man vedlegger et avtrykk av det til grunn for resolusjonen liggende foredrag.

Ved kgl. resolusjoner av 19de februar og 12te november 1915 blev fristen for arbeidets påbegynnelse tillatt forlenget til henholdsvis 28de september 1915 og 28de september 1916, på betingelse av, at fristen for arbeidets fullførelse ikke derved utskytes utover 28de september 1921.

Ved kgl. resolusjon av 26de januar 1917 blev dernæst såvel påbegynnelses- som fullførelsesfristen forlenget med 1 år. Senest er disse frister ved kgl. resolusjon av 28de september 1923 ytterligere forlenget med 9 år henholdsvis til 28de september 1926 og 28de september 1931 (jfr. «Meddelte Vassdragkonsesjoner» X, side 116—123).

Fra A/S Lysefjord har departementet mottatt et andragende datert 2den oktober 1926 om ytterligere fristforlengelse. Angående dette andragende har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet på foranledning avgitt en uttalelse datert 16de desember 1927, hvorav hitsettes:

«Selskapet søker nu ytterligere utsettelse med påbegynnelse av regulerings- og utbygningsarbeidet inntil 28de september 1930 samt om at fristen for fullførelsen settes til 28de september 1937. Andragendet begrunnes med valutaforholdene, de vanskelige forhold innen den elektrokjemiske storindustri og med den omstendighet at flere utbyggede vannfall har vært utbudt tilsalgs på forholdsvis gunstige betingelser, hvad som har umuliggjort tilveiebringelsen av kapital til utbygning av et så stort vannfall som Lyse. Selskapet gjør opmerksom på at det har hatt et utlegg av over 4 mill. kroner til grunnerhvervelse, renter, undersøkelsesarbeider m. v. Disse utlegg og alt dette arbejde vil være bortkastet, hvis det ikke får anledning til ennu nogen år å fortsette arbeidet med å få finansiert utbygningen.

Saken har vært til behandling i distriktet med følgende resultat:

Aardal herredsstyre har enstemmig anbefalt andragendet imøtekommet.

Forsand herredsstyre finner en utsettelse fullt berettiget sådan som forholdene for tiden ligger an.

Som betingelse for utsettelsen krever herredsstyret at bestemmelsen i post II,7 i selskapets konsesjon av 1909 om erleggelse av en avgift av kr. 0,50 pr. nat. HK. en gang for alle endres således at selskapet pålegges å erlegge en årlig avgift av kr. 0,50 pr. nat. HK. til de kommuner som Kongen bestemmer.

Rogaland fylkes elektrisitetsforsyning har med fylkesmannens tilslutning uttalt sig i overensstemmelse med Forsand herredsstyre. En utsettelse av fristen for arbeidets påbegynnelse til 28de september 1928 er rimelig, derimot ikke en forlengelse av byggetiden fra 5 til 7 år.

Hovedstyret finner også denne gang at det således som forholdene ligger an ikke er annet å gjøre enn å gå med på andragendet.

Å gå så langt som til å la selskapet få adgang til å vente ytterligere 4 år med å påbegynne arbeidet finner hovedstyret lite rimelig. Man anbefaler med fylkets vedkommende at påbegynnelsesfristen forlenges med 2 år til 28de september 1928. Heller ikke synes der å foreligge tilstrekkelig grunn til å la selskapet få 7 års byggetid, når gjeldende lov ordinært foreskriver 5 år. Man foreslår derfor fristen for fullførelse satt til 28de september 1933.

Forrige gang fristforlengelse blev innvilget blev det stillet som betingelse «at innkrevningen av de i A/S Lysefjords konsesjon av 28de september 1909 omhandlede tvangsmulkt kan skje overensstemmende med § 26 i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom.»

I anledning den av Forsand herredsstyre nu foreslåtte endring av avgiftsbestemmelsen i betingelsen post II,7 bemer-

kes at der i post II,6 er fastsatt en årlig avgift til staten av kr. 1,00 pr. el. HK. Ved behandlingen av Lysekonsesjonen fattet Stortinget følgende beslutning:

«Av den årlige avgift, som A/S Lysefjord skal betale til staten skal Aardal og Forsand herreder erholde den andel som ved stortingsbeslutning eller ved lov senere måtte bli bestemt for de ved vassdragsreguleringer interesserte herreder.»

Å ta op noget herom i en tillatelse til fristforlengelse er der vel ikke anledning til. Spørsmålet om å gjøre kommunen delaktig i den til staten betingede avgift må bli å behandle på den måte som er optrukket i nevnte stortingsbeslutning.

Man finner ved denne leilighet ikke å burde tilråde at tillatelsen gjøres avhengig av nye betingelser.

I henhold til ovenstående tillater man sig å innstille:

De senest ved kgl. resolusjon av 28de september 1923 fastsatte frister for påbegynnelse og fullførelse av regulerings- og utbygningsarbeider i Aardals- og Lyseelvene i Ryfylke forlenges til henholdsvis 28de september 1928 og 28de september 1933 på samme betingelse som ved nevnte resolusjon fastsatt.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 18de november 1927.»

Hovedstyret har derhos i en tilleggsskrivelse av 19de januar 1928 omhandlet den i A/S Lysefjords konsesjon i forbindelse med byggefristene fastsatte mulktbestemmelse.

Denne skrivelse er sålydende:

«I skrivelse av 16de desember 1927 anbefalte hovedstyret bl. a. at den senest ved kgl. resolusjon av 28de september 1923 fastsatte frist for påbegynnelse av A/S Lysefjords regulerings- og utbygningsarbeider i Aardals- og Lyseelven blev forlenget til 28de september 1928. Som nevnt i denne skrivelse skulde anleggene ha vært påbegynt

senest 28de september 1926. I konsesjonens i punkt 2 er det bestemt at selskapet skal erlegge en løpende mulkt stor 100 kroner pr. dag, hvori fristen for påbegynnelse av utbygningen oversittes. Da anlegget ikke blev påbegynt innen 28de september 1926 skulde A/S Lysefjord være pliktig til fra og med nevnte dag å betale en mulkt stor kr. 100,00 pr. dag.

Den fastsatte mulkt kan formentlig ikke ansees som nogen form for erstatning. Mulkten må kun opfattes som et middel til å fremtvinge at arbeidet påbegynnes. Såfremt der nu gis utsettelse med tidspunktet for arbeidets påbegynnelse går man derfor ut fra at der ikke blir tale om å inndrive den mulkt som måtte være påløpet før utsettelsen gis.

Behandlet i møte den 18de januar 1928.»

Departementet finner efter det foreliggende med hovedstyret å måtte anbefale at pågjeldende byggefrister forlenges. Man vil anbefale en forlengelse av påbegynnelsesfristen til 28de september 1929 og av fullførelsesfristen til 1934, idet man herved går ut fra at det ikke bør bli spørsmål om ytterligere fristforlengelse. Man finner at der i forbindelse med den således foreslåtte fristforlengelse ikke bør oppstilles særlige betingelser.

Man er enig med hovedstyret i at oppkrevning av mulkt for oversittelsen av den nugjeldende påbegynnelsesfrist i tilfelle bortfaller i og med en ytterligere forlengelse av fristen.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

De senest ved kgl. resolusjon av 28de september 1923 fastsatte frister for påbegynnelse og fullførelse av regulerings- og utbygningsarbeider i Aardals- og Lyseelvene i Ryfylke forlenges til henholdsvis 28de september 1929 og 28de september 1934.

5. Tistas Brukseierforening og Fellesfløtningsforeningen i Fredrikshalds Vassdrag.

(Fristforlengelse).

Jfr. bind XII side 33.

Kgl. resol. av 3dje februar 1928.

Ved kgl. resolusjon av 4de juli 1925 blev der meddelt Tistas Brukseierforening og Fellesfløtningsforeningen i Fredrikshalds Vassdrag tillatelse til å foreta en regulering av Øgderen i det vesentlige i henhold til fremlagte planer og på nærmere angitte betingelser.

Ifølge betingelsenes post 6 skulde anleggsarbeidet påbegynnes innen en frist av 2 år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

Herom henvises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» XII, side 33—50, hvor det til grunn for resolusjonen liggende foredrag er inntatt.

Under 2den juli 1927 har Tistas Brukseierforening inngitt et andragende om 1 års utsettelse med arbeidets påbegynnelse.

Dette andragende er sålydende:

«Øgderens regulering.

Den os oversendte koncession for Øgderens regulering indeholder i punkt 6 bestemmelse om at arbeidets paabegyndelse skal være skedd 2 aar fra den tid koncessionen er git.

I tilfælde dette er saa at forstaa, at arbeidet i m a r k e n skal være paabegyndt, maa vi ansøke om en utsættelse paa 1 aar, eller til 4de juli 1928, idet koncessionen er datert juli 1925.

Arbeidet vil vel allerede forsaavidt maatte regnes for at være paabegyndt, som man er beskæftiget med revision av planerne, indhentelse av anbud paa maskinelt materiale for mudring og andet kontorarbeide reguleringen vedrørende.

Grunden til at man søker utsættelse er den, at nedgangstiderne i forbindelse med koncessionens bestemmelse om de høie avgifter — til kommunerne kr. 2,00 og til sta-

ten kr. 0,50 pr. indiv. nat. HK. — har bevirket, at man fremdeles ikke har kunnet bestemme sig for, hvorvidt man trods de allerede utlagte store summer, ca. kr. 80 000,00 ikke maa opgi den hele reguleringsplan, fordi den indvundne hestekraft blir for dyr. Desuten hviler der uavgjort et motiveret andragende til konsesjonsmyndighetene fra ansøkerne om nedsættelse av avgifterne, og avgjørelsen her vil ha den største betydning for reguleringsplanens skjæbne.

Disse grunde i fællesskap har bevirket, at man ønsker at vinde tid, før man træffer den endelige bestemmelse om arbeidets påbegyndelse.»

Departementet skal bemerke at der ved kgl. resolusjon av 9de desember 1927 i henhold til reguleringslovens § 11, punkt 6 er foretatt en lempning i de i konsesjonen fastsatte avgifter således at disse i de første 10 år nedsettes til kr. 0,10 til staten og kr. 1,00 til kommuner.

Konsesjonærene hadde meddelt departementet at de tross de betydelige interesser som knytter sig til foretagendet og til tross for de allerede hadde omkostninger (ca. kr. 80 000,00) fant å måtte la den hele reguleringsplan falle, dersom de fastsatte avgifter bibeholdtes. I det til grunn for nevnte resolusjon av 9de desember 1927 liggende departementsforedrag er forøvrig anført som departementets opfatning, at de i konsesjonen stipulerte avgiftssatser vilde påføre konsesjonærene utgifter som er noget høie i forhold til reguleringsomkostningene forøvrig og i betraktning av de forholdsvis ringe skadevirkninger.

Konsesjonærene har under 24de november 1927 på foranledning erklært at de under forutsetning av den nevnte avgiftslempning vedtar reguleringskonsesjonen.

Da konsesjonærene i påvente av denne avgiftslempning har utsatt anleggsarbeidets påbegynnelse (i marken), er den i konsesjonen fastsatte påbegynnelsesfrist utløpet.

Under henvisning hertil vil departementet anbefale at konsesjonærene meddeles den ansøkte forlengelse av fristen for arbeidets

påbegynnelse med 1 år til 4de juli 1928, dog under forutsetning av at arbeidets fullførelse ikke derved utskytes.

I henhold til det anførte tillater man sig således å

innstille:

Fristen for påbegynnelsen av arbeidet med utførelsen av den ved kgl. resolusjon av 4de juli 1925 tillatte regulering av Øgderen i Høland forlenges med 1 — ett — år på betingelse av at arbeidets fullførelse ikke derved utskytes utover 4de juli 1932.

6. A/S Greaker Cellulosefabrik.

(Endring av kraftleiekonsesjon).

Jfr. bind IV nr. 39 og bind XIII nr. 2.

Kgl. resol. av 16de mars 1928.

Ved kgl. resolusjon av 23de november 1917 blev der i medhold av kap. IV i lov av 18de september 1909 tillatt A/S Greaker Cellulosefabrik å leie inntil 1 200 el. HK. fra A/S Hafslund på nærmere angitte vilkår, hvoriblandt en årlig avgift til staten av kr. 1,25 pr. el. HK. av den kraft som benyttes utover 500 HK. samt plikt til å opsamle fattigfond.

Ved kgl. resolusjon av 12te februar 1926 blev der i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 tillatt samme fabrikk å leie ytterligere inntil 1,200 el. HK. fra A/S Hafslund bl. a. på betingelse av at der betales årlige avgifter til stat og kommune store henholdsvis kr. 1,50 og kr. 1,50 pr. el. HK. samt plikt til å opsamle ytterligere fond til sikring av vedkommende fattigkommune.

Fra A/S Greaker Cellulosefabrik har departementet mottatt ansøking om lempning i de ved sistnevnte konsesjon fastsatte betingelser.

Man har i anledning herav innhentet en uttalelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, datert 19de januar 1928, som man tillater sig å hitsette:

«Ved kgl. resolusjon av 12te februar 1926 blev der meddelt Aktieselskabet Greaker Cellulosefabrik tillatelse til å leie inn til 1 200 el. HK. fra Aktieselskabet Hafslund utover tidligere leiet kraftmengde — bl. a. på følgende betingelser:

Post 8. *Avgifter.*

Der erlegges en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer stor kr. 1,50 pr. el. HK. og til staten kr. 1,50 pr. el. HK.

Post 11. *Fattigfond.*

Selskapet er forpliktet til å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er selskapet forpliktet til etter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring for fattigkommunen i anledning av anleggets utførelse og senere utvidelser. Fondet forvaltes av det offentlige.

Ved kgl. resolusjon av 29de oktober 1926 blev den ved forannevnte resolusjon av 12te februar s. å. fastsatte avgift til kommuner tildelt Østfold fylkeskommune for et tidsrum av 10 år regnet fra 1ste januar 1920.

Med skrivelse av 4de januar 1928 fra det ærede departements vassdragsavdeling har man til uttalelse mottatt 2 skrivelser av henholdsvis 29de og 31te desember 1927 fra selskapet, hvori andras om lempning i de forannevnte avgifter til stat og kommuner m. v.

Skrivelsen av 29de desember 1927 er sålydende:

«Den 13de mars 1926 blev der meddelt os koncession paa leie av 1 200 el. HK. fra A/S Hafslund med en koncessionsavgift av kr. 3,00 pr. HK., fordelt med kr. 1,50 til staten og kr. 1,50 til kommuner.

Førut for denne koncession hadde vi i 1916 leiet ogsaa 1 200 el. HK. fra A/S Hafslund med en koncessionsavgift stor kr. 1,25

pr. HK. til staten, med de første 500 HK. frie.

I begge tilfælder har vi maattet oprette fattigfunds, første gang paa kr. 20 000,00 og nu sidst paa kr. 10 000,00.

Omend vi allerede dengang sidste koncession meddeltes os fandt avgifterne meget betyngende, hadde vi intet andet valg end at akseptere samme. Efter dette tidspunkt er det imidlertid kommet til vor kundskap, at ingen bedrift inden træforædlingsindustrien er blit paalagt saa store avgifter, og i enkelte tilfælder, f. eks. Tofte Cellulosefabrik med hvem vi har at konkurrere saavel i tømmerindkjøb som ved salg, har de erholdt sin elektriske energi leiet uten avgift og uten oprettelse av fattigfond. Vi er saaledes i denne henseende den mest betyngede cellulosefabrik i landet.

Vi har derfor optat til overveielse atter at gaa tilbake til dampdrift ved vort anlæg, og har fra Norsk Dampkjelforening mottatt en utregning av rentabiliteten herav, hvilken viser, at der foruten rikelige renter og amortisation vil bli et betraktelig beløp at spare aarlig ved dampdrift til nuværende kulpriser sammenlignet med prisene for elektrisk kraft paa de koncessionsvilkaar, som er bestemt.

Vi tillater os derfor at henstille til Det kgl. Departement at opta til fornyet overveielse koncessionsvilkaarene for de sidste 1 200 HK., idet vi principaliter mener, at disse bør kunne leies uten avgift, men i ethvert fald ikke til høiere avgift end for de første 1 200 HK., nemlig kr. 1,25 pr. HK. til staten. Det synes os urimelig, om man skulde være nødt til atter at gaa tilbake til dampdrift med importerte kul istedetfor at utnytte landets utbyggede vandkraft, og det er lite rimelig at stille en fabrikk som vor med helt indenlandsk aktiekapital i en ufordelagtigere stilling end de med os konkurrerende bedrifter er sat med hensyn til avgifter.

Vi tillater os at referere til en skrivelse, som samtidig hermed er sendt Det kgl. Departement fra A/S Hafslund.»

Skrivelsen av 31te desember 1927 er sålydende:

«Under henvisning til undertegnedes konference igaar med herr statsraad Darre-Jenssen tillater vi os vedlagt at oversende den rentabilitetsberegning fra Norsk Dampkjelforening, hvortil henvistes i vor skrivelse av 29de ds. vedrørende omkostningerne og rentabiliteten for et høitryksdamp-anlæg sammenlignet med elektrisk energi fra vandkraft. Dampkjelforeningen tilføier, at denslags anlæg skrider hurtig frem i teknisk henseende, saaaat paa det aar som er gaat hen siden beregningen gjordes er fordelene ved dampdrift allerede adskillig øket. Der er saaledes for ganske nylig bygget et høitryksdamp-anlæg i Berlin for 225 atmosfærers tryk som blir like billig i anlæg som et som er basert paa høist væsentlig mindre atmosfærisk tryk.

Foruten det av os nævnte eksempel, Tofte Cellulosefabrik, hvor der er meddelt koncession paa leie av elektrisk vandkraft uten avgift og uten fond, kan vi ogsaa nævne Vestfos Cellulosefabrik, J. N. Jacobsen & Co. A/S, Fredriksstad, samt Gjeving Træsliperi og Blakstads Træsliperi, hvilke to sidste er paalagt en avgift av kr. 1,00 til staten, intet til kommuner og intet fond. Likeledes vil vi nævne Yven Papirfabrik, Sarpsborg, vor nærmeste nabo, som har faat sin koncession indvilget i indeværende høst med en avgift av kr. 1,00 pr. kilowatt til staten, intet til kommuner og intet fattigfond.

Paa grundlag av disse eksempler vil vi anholde om principaliter at vi for de sidste 1 200 HK. blir fri for alle avgifter og for oprettelse av fattigfond. Subsidiært anholder vi om, at der blir indrømmet os samme betingelser som vor nabo Yven Papirfabrik har faat, kr. 1,00 pr. kilowatt til staten, intet til kommuner og intet fattigfond. Vi gjør opmerksom paa, at vi tidligere allerede har oprettet et fattigfond stort kr. 20 000,00.»

Man vedlegger den av selskapet påberopte rentabilitetsberegning fra Norsk Dampkjelforening datert 19de mars 1927 samt et kort utdrag av samme datert 16de juni 1927.

Enn videre vedlegger man gjenpart av

Vassdragkonsesjoner — 2

en her utarbeidet tabell over konsesjoner på kraftleie til treforedlingsindustri (inntil 21de oktober 1927) merket «Tabell II».

Som det av denne tabell vil sees står A/S Greaker Cellulosefabrik i en særstilling hvad konsesjonsbetingelsene angår, idet de øvrige selskaper ikke er pålagt avgift til kommuner, men kun til staten og i de senere år som regel kun kr. 1,00 pr. kW. pr. år — når undtas 6 selskaper som ikke er pålagt nogensomhelst avgift. Av tabellen vil enn videre sees at betingelse om fattigfond ikke er medtatt i konsesjoner på leie av under 3 200 HK., når undtas i det her omhandlede selskaps konsesjoner.

A/S Greaker Cellulosefabriks forannevnte skrivelser av 29de og 31te desember 1927 har vært forelagt Østfold fylke med forespørsel om fylkeskommunen måtte være villig til for fremtiden å frafalle den avgift som er den tildelt ved kgl. resolusjon av 29de oktober 1926.

Fylkesmannen i Østfold meddeler — i skrivelse av 10de januar 1928 til Hovedstyret — som svar herpå:

«I anledning av det ærede Hovedstyres skrivelse av 7de ds. om lempning i Greaker Cellulosefabriks koncessionsavgifter tillater jeg mig at meddele, at det med disse koncessionsavgifter etablerte forhold forlængst er meddelt fylkestinget og vedkommende kommunestyre, hvorfor avgiften til fylkeskommunen vanskelig kan frafalles uten at saken forelægges fylkestinget, som først sammentræder i juni førstkommende.

Er imidlertid forholdet, saaledes som oplyst, at Greaker Cellulosefabrik er kommet i en særstilling hvad koncessionsbetingelsene angaar, synes det rimelig om disse betingelser revideres noget, saameget mere som det med de nuværende lave kulpriser formentlig vilde lønne sig for fabrikken at gaa tilbake til dampdrift igjen.

Da sakens behandling er bedt påskyndet, tillater jeg mig at henstille til overveielse om ikke saken kan ordnes paa den maate, at staten for de gjenværende 5 aar frafalder sin avgift, hvorved Greaker

Cellulosefabrik vilde imøtekommes i sit subsidiære andragende om at slippe med høiere avgift end fastsat for de først leiede 1 200 HK.»

Under henvisning til foranstående og til skrivelse av 13de desember 1927 herfra til det ærede departement vedrørende A/S Yven Papirfabrik vil man anbefale at foran citerte avgiftsbetingelse endres således at A/S Greaker Cellulosefabrik såvidt mulig får samme årlige avgift som de fleste andre treforedlingsindustrier — nemlig kr. 1,00 pr. kW. til staten.

Dette antas imidlertid først å kunne skje fra 1ste januar 1930, idet der formentlig ikke er adgang til å redusere den årlige avgift stor kr. 1,50 pr. el. HK. som er tilstått Østfold fylkeskommune inntil dette tidspunkt. Derimot antas avgift til staten å burde bortfalle inntil 1ste januar 1930.

I henhold hertil vil man foreslå at post 8, 1ste ledd i de foran nevnte konsesjonsbetingelser herefter skal lyde således:

«Fra 1ste januar 1927 inntil 1ste januar 1930 erlegges der en årlig avgift stor kr. 1,50 pr. el. HK. til Østfold fylkeskommune og fra sistnevnte tidspunkt en årlig avgift stor kr. 1,00 pr. kW. til staten.»

Enn videre vil man foreslå at post 11 (fattigfond) sløifes.

Sakens dokumenter vedlegges.

Behandlet i hovedstyremøte den 18de januar 1928.»

Man vedlegger de av Hovedstyret påberopte bilag.

I selskapets første konsesjon er stillet fattigfond på kr. 20 000,00 og for den siste konsesjon fond på kr. 10 000,00.

Man har således intet å bemerke ved den av Hovedstyret foreslåtte nye avfattelse av post 8, 1ste ledd.

Departementet er etter det foreliggende enig med Hovedstyret i at omhandlede konsesjonsbetingelser bør endres således at Greaker Cellulosefabrik såvidt mulig stilles likt med de fleste andre treforedlingsindustrier, der leier elektrisk energi.

Man vil derfor anbefale sløifet den i konsesjonen opstilte plikt for selskapet til å opsamle ytterligere fattigfond samt den fastsatte avgift til kommuner, likesom statsavgiften anbefales nedsatt til kr. 1,00 pr. kW.

Da den fastsatte årlige avgift til vedkommende kommune allerede er tildelt Østfold fylkeskommune for tidsrummet inntil utgangen av 1929, er man enig i Hovedstyrets forslag om at kommuneavgiften først opheves fra 1ste januar 1930, men at statsavgiften i tiden 1ste januar 1927 til 1ste januar 1930 isteden bortfaller. Man har således intet å bemerke ved den av hovedstyret foreslåtte nye avfattelse av post 8, 1ste ledd.

I henhold til det anførte tillater man sig således å

innstille:

De ved kgl. resolusjon av 12te februar 1926 fastsatte betingelser for tillatelse for A/S Greaker Cellulosefabrik til å leie ytterligere inntil 1 200 el. HK. fra A/S Hafslund endres således som angitt i Arbeidsdepartementets foredrag av 16de mars 1928.

7. A/S Framnes mek. Verksted.

(Leie av 1 200 + 600 el. HK. fra Vestfold Kraftselskap).

Kgl. resol. av 13de april 1928.

Med skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 20de desember 1927 har departementet mottatt andragende fra A/S Framnes mek. Verksted om tillatelse til å leie kraft fra Vestfold kraftselskap.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«Fra A/S Framnes mek. Verksted har man mottatt et andragende av 28de september 1926 om konsesjon på leie av inntil 600 el. HK.

Dette andragende er sålydende:

«Vi tillater os herved at søke om concession paa vor nye kraftleiekontrakt med

Vestfold Kraftselskap datert 30te august og 2den september 1926, hvorav bekræftet gjenpart vedlægges.

Kontrakten er opprettet som tillæg til vor kontrakt med Treschow-Fritzøe datert 4de og 5te december 1911, hvilken senere er overtat av Vestfold Kraftselskap.

Vi vedlægger en erklæring om at vort selskap er helt norsk.»

Den nevnte gjenpart av kontrakten vedlegges.

Sandeherad herredsstyre har i møte den 16de november 1926 anbefalt andragendet innvilget.

Overingeniøren for Vestfold elektrisitetsforsyning har i skrivelse av 20de november 1926 til fylkesmannen anbefalt at der gis konsesjon på kraftleieavtalen på vanlige vilkår idet han anfører følgende:

«Denne avtale vil være av væsentlig betydning foruten for bedriften selv, ogsaa for kraftleverandøren, Vestfold Kraftselskap, idet den for kraftselskapet vil bringe den gjennomsnittlige strømindtægt fra bedriften til at øke fra den gamle kraftleiekontrakts tapbringende pris kr. 60,00 indtil den for storindustrielle bedrifter og med heromhandlede maaling av konsumet fastsatte pris kr. 93,50. Kraftleieforholdet vil derfor for kraftselskapet fra at ha været tapbringende, nu kunne bli en lønnende avtale.»

Fylkesmannen i Vestfold fylke har i skrivelse av 22de november 1926 anbefalt andragendet innvilget på vanlige vilkår.

På foranledning herfra har selskapet innsendt gjenpart av den i andragendet påberopte kontrakt av 4de og 5te desember 1911 mellem selskapet og Treschow-Fritzøe, hvilken kontrakt går ut på leie av 1200 el. HK.

Den nevnte gjenpart av kontrakten vedlegges. Likeledes vedlegges avtrykk av selskapets vedtekter samt en av dets styre i henhold til erhvervslovens § 24, 2net ledd, avgitt erklæring av 22de november 1926.

I skrivelse av 29de november 1926 gjorde man selskapet oppmerksom på at den om-

handlede leie av 1200 el. HK. tiltrengte konsesjon og anmodet det om å innsende konsesjonsandragende, idet man vedla et utkast til konsesjonsbetingelser omfattende såvel de 600 el. HK. som de 1200 el. HK.

Fra selskapet har man derefter mottatt en skrivelse av 1ste desember 1926 hvori det hevder at det under 10de juni 1914 har erholdt konsesjon på leie av de omhandlede 1200 el. HK. samt gjør endel bemerkninger ved det oversendte utkast.

Av den nevnte skrivelse hitsettes følgende:

«Til det med Deres ærede av 29de f. m. mottagne utkast til koncessionsbetingelser for de med Vestfold Kraftselskap omkontraherte 600 el. HK. tillater vi os høfligst at gjøre nedenstaaende bemerkninger, idet vi til orientering gjør oppmerksom paa at vort verksted driver med nybygning og reparation av skibe samt leverer elektrisk lys og kraft til det omkring verkstedets eiendom beliggende distrikt Vesterøen i Sandeherad — det sidste ifølge departementets paalæg i ovenfor nævnte koncession av 10de juni 1914.

Ad 3) Ifølge tidligere koncessionsbetingelser maa vi levere elektrisk kraft til Vesterøen, mens vi derimot ikke har ret til at overdra vor kontrakt om kraftleie til tredjemand uten departementets samtykke. Vi tillater os derfor at foreslaa, at paragraf 3 omredigeres overensstemmende hermed.

Ad 4) Et sådant forbehold er ikke tat i den forrige koncession. Imidlertid forstaar vi det saadan, at paragrafen ikke tar sigte paa vor regulære virksomhet med skibsbygning og skibsreparationer og imøteser gjerne Deres uttalelse herom.

Ad 5) Vort elektriske anlæg er forlængst utbygget i henhold til den gamle koncession. Der foregaar derfor nu kun fra tid til anden komplettering og forbedringer av det bestaaende anlæg, og det er ikke hensigten med leien av de nye 600 HK. at utføre nye selvstændige anlæg. Vi trænger kraften for at kunne møte det stadig stigende private behov i Vesterøen samt behovet paa vort verksted eftersom bedriften vokser og mere

og mere elektrificeres. Paragraf 5 skulde efter dette synes overflødig og vi tillater os at foreslaa den sløifet.

Ad 6 og 7) De foranstaaende bemerkninger til paragraf 5 gjælder ogsaa helt ut disse paragrafer, som derfor foreslaaes sløifet.

Ad 8) Denne paragraf er helt overflødig, da vi selv leier al kraft av fylkeskommunen (Vestfold Kraftselskap), der ogsaa forsyner Sandeherreds kommune utenom Vesterøen med elektrisk kraft. Sidstnevnte distrikt er vi selv ifølge tidligere koncession forpligtet til at forsyne med elektrisk kraft. Andre kommuner der skulde ha interesse av avstaaelse av kraft fra os kjender vi ikke til. Den av Vestfold Kraftselskap stipulerte pris for heromhandlede kraft vil desuten udelukke enhver saadan avstaaelse, idet vort distrikts kommuner alle sammen har betydelig billigere kraft direkte fra Vestfold Kraftselskap.

Vi foreslaar derfor paragrafen sløifet.

Ad 9) Som Dem bekjendt arbeider skibsbygningsindustrien for tiden overordentlig tungt her i landet, og den har i de sidste decennier ikke været og blir vel heller aldrig nogen lukrativ forretning. Desuten har Vestfold Kraftselskap for de heromhandlede 600 HK. fastsat en saa høi avgift (kr. 150,00 pr. HK.-aar) at det synes os ubillig at staten yderligere skal fordyre kraften for os ved en avgift.

Vi maa derfor henstille at kravet om avgift til staten frafaldes.

Ad 10) Hvad foran er sagt under paragraf 9 om de økonomiske forhold vedrørende denne kontrakt gjælder i endnu høiere grad denne paragrafs bestemmelser. Hertil kommer, at vi ikke kjender et eneste skibsbyggeri der er blit paalagt en saadan byrde, likesom her jo aldeles ikke er tale om et nyanlagt kraftverk eller en ny fabrikk, der eventuelt vilde trække sammen en hel del folk fra andre trakter — og derved i tilfælde senere nedleggelse av bedriften kunde komme til at paabyrde bostedskommunen (Sandeherred) uforholdsmæssige fattigutgifter. A/S Framnæs mek. Værksted er en gammel bedrift (stiftet 1898) og den her omhandlede

kraftkontrakt vil ikke i væsentlig grad influere paa vort arbeiderantal.

Vi maa derfor bestemt henstille at denne paragraf sløifes.

Ad 12) Under forutsetning av at De følger ovenstaaende under formulering av koncessionsbetingelserne synes denne paragraf mindre påkrævet, likesom paragraf 13 da maa omredigeres.

Idet vi gaar ut fra at De ser saa velvillig som mulig paa vore ovenstaaende henstillinger, og under henvisning til den fortvilede stilling hvori hele vor skibsbygningsindustri og ogsaa vort verksted f. t. befinner sig, ber vi Dem ikke lægge sten til byrden, men indrømme os saa rimelige koncessionsbetingelser som mulig.»

I skrivelse av 9de desember 1926 gjorde man selskapet opmerksom på at den påberopte konsesjon av 10de juni 1914 er meddelt i henhold til lov av 16de mai 1896 og kun gjelder et høispent elektrisk ledningsanlegg samt at konsesjon på de 1 200 el. HK. nu måtte erhverves hvis leieforholdet ønskes fortsatt. Man meddelte samtidig at man fant å kunne anbefale nogen endringer i det tidligere oversendte utkast således at avgiften blev nedsatt fra kr. 1,00 til kr. 0,50 pr. kW. og sikkerhetsstillelsen fra kr. 5 000,00 til kr. 2 000,00.

Man har derefter fra selskapet mottatt en skrivelse av 8de februar 1927 hvori det opplyses at det i 1913 innsendte andragende til Arbeidsdepartementet om tillatelse til å leie de omhandlede 1 200 el. HK.

Ved undersøkelse i departementet viser det sig at selskapet i sin tid har innsendt et sådant andragende, som er datert 8de desember 1913.

Videre opplyser selskapet at det med skrivelse av 13de mai 1914 fra departementet fikk sig oversendt et utkast til koncessjonsbetingelser som det imidlertid ikke kunde godta.

Av selskapets ovennevnte skrivelse av 8de februar 1927 hitsettes følgende:

«Da forutsetningen for vor kontrakt med Treschow-Fritzøe av 4de og 5te decem-

ber 1911 var den, at vi vilde gaa over til at drive vort verksted med norsk vandkraft istedetfor med engelske kul, fandt vi ikke at kunne akseptere de av Departementet opstillede betingelser, — der paala os byrder, som vi tidligere ikke hadde hat, og som heller intet andet norsk skibsbyggeri var blitt paalagt.

Efter vore konsulentera raad (se vedlagte skrivelse fra ingeniørene Nissen & von Krogh datert 20de mai 1914) søkte vi derfor ved vor direktør O. Wegger statsraaden i en personlig konferance for at klarlægge forholdene, og resultatet blev, at Departementet frafaldt sine mange krav og kun forlangte, at vi skulde paata os at forsyne Vesterøen (det omkring Framnæs mek. Værksted nærmest liggende distrikt) med elektrisk lys og kraft til husbruk og smaa-industri med indtil 100 HK. Denne sidste betingelse var forøvrig opstillet av Sandeherreds herredsstyre, Sandeherred hadde nemlig dengang intet elektricitetsverk (Se Arbeidsdepartementets skrivelse datert 10de juni 1914 med bilag hvorav bekræftet avskrift vedlægges).

Hovedstyret vil kanskje hævde, at denne betingelse om leverance av indtil 100 HK. til Vesterøen er betingelse for tilladelsen til at utføre selve anlægget. Men hertil er at bemerke, at lov av 16de mai 1896 der er grundlaget for tilladelsen til at utføre selve anlægget, ikke gir nogen adgang til at paalægge en slik leverancepligt.

Som De vil være opmerksom paa, gjælder de grunde som dengang bevæget Departementet til at fritta os for de mange og store byrder, som koncessionslovene opstiller, i end høiere grad idag. Skibsbygningen er som ingen anden av vore hjemmeindustrier utsat for den skarpeste internationale konkurrance og kjæmper for tiden for sin eksistens som aldrig før. Der har endog hævet sig røster for offentlig støtte av denne industri — for at hindre at den helt bukkes under. Det maa da være indlysende, at den ikke taaler nye byrder — allerminst fra det offentliges side og specielt i et tilfælde som det foreliggende, hvor det faktiske forhold er det at et helt

ut norsk selskap, der er stiftet 1898, altsaa før koncessionslovene saa lyset, vil erstatte engelske kul med norsk vandkraft. Hertil kommer et moment av særlig betydning for vort verksted, nemlig at der (efter hvad der er oplyst) ikke findes et eneste andet norsk skibsbyggeri, der er blitt paalagt slike koncessionsbetingelser, som De nu opstiller, tiltrods for at der nok er en hel del av dem der leier mere end 500 el. HK. til sin drift. Vort verksted vilde derfor komme i en aldeles uholdbar særstilling, medmindre De finder at kunne gjøre som Arbeidsdepartementet gjorde i anledning vor første kraftleiekontrakt i 1914, og hvortil er henvist ovenfor.

Vi søker koncession paa 600 HK. i tillegg til de 1 200 HK. vi har tidligere. Hvis vi ikke kan faa disse 600 HK. paa samme betingelser fra Statens side som de først kontraherte, ser vi os nødsaget til at annullere vor sidste kontrakt med Vestfold Kraftselskap og i fornøden utstrekning sætte vort dampverk igang som vi fremdeles har i reserve. Men hverken staten eller vi er tjent med at en slik ordning fremtvinges ved de mange paalæg, al den stund den eneste betingelse som er ufravikelig er betingelsen efter lov av 14de december 1917 paragraf 23,5 til at avstaa kraft til stat og kommune.»

Under 11te mars 1927 tilskrev man selskapet således:

«I anledning av selskapets skrivelse av 8de februar 1927 meddeles, at ekspedisjonschefen i Arbeidsdepartementets Vassdragsavdeling på foranledning herfra har oplyst at der i departementet ikke foreligger noget notat angående den konferanse som selskapet har påberopt sig å ha hatt med vedkommende statsråd. Han anså det imidlertid for utelukket at statsråden kunde ha uttalt at det ikke skulde være nødvendig å erhverve konsesjon på leie av de omhandlede 1 200 el. HK., da dette ikke vilde være overensstemmende med loven.

Hovedstyret finner at konsesjon er nødvendig såvel på leie av de 1 200 el. HK. som på de 600 el. HK. og vil anbefale kon-

sesjon meddelt på de i vedlagte utkast inn-
tatte betingelser.

Man tillater sig å be meddelt om sel-
skapet vedtar disse.»

Dette utkast adskiller sig fra det tid-
ligere oversendte deri at avgiften bl. a. er
nedsatt til kr. 0,25 pr. kW. pr. år og at
betingelsene om fattigfond og sikkerhets-
stillelse er sløfet.

Fra overretts sakfører P. Irgens Odberg
har man derefter mottatt en skrivelse av
19de november 1927 sålydende:

«Idet jeg henviser til muntlig konfe-
rance for kort tid siden med hr. overinge-
niør Sorteberg og tidligere korrespondance,
tillater jeg mig, i anledning det med skri-
velse av 11te mars d. a. oversendte utkast
til koncessionsbetingelser, paa Framnæs'
vegne at bemerke:

§§ 1, 2, 3, 4 og 5 kan Framnæs mek.
Værksted godta. Efter den ordlyd § 3 har
faat fremgaar det ikke, at Framnæs er
paalagt at levere kraft til Vesterøen,
men det spiller jo ingen rolle.

Hvad § 5 angaar, saa burde heller ikke
de der satte betingelser ha været, men da
lovens ordlyd gjør det vanskelig eller umu-
lig at komme bort fra bestemmelsen i denne
paragraf, vil Framnæs ikke gjøre nogen
indvending.

§ 6, 1ste avsnit, foreslaaes forandret
derhen:

«Selskapet skal ved bygning og drift
av det elektriske anlæg fortrinnsvis anvende
norsk arbeide og materiel» o. s. v. som i
utkastet.

Framnæs mek. Værksted driver jo
skibsbygning og skibsreparationer. De ma-
terialer verkstedet trenger fremstilles i saa
liten grad her i Norge, at verkstedet saa
at si er nødt til at ta alt fra utlandet. En
bestemmelse om at selskapet ved sin al-
mindelige drift fortrinnsvis skal anvende
norsk materiel, vil under de omstændighe-
ter ikke være av nogen praktisk betydning,
men kun være egnet til at aapne adgang
til en chikane av verkstedet, likesom sta-

dige ansøkninger til departementet om til-
ladelse til at bruke utenlandsk materiel, vil
være bortkastet tid og arbeide.

Naar dertil tas hensyn til at verkste-
det jo er et gammelt verksted, som driver
paa samme maate nu som før det i det hele
tat fik elektrisk kraft, og til at den av mig
foreslaatte redaktion er anvendt likeover-
for andre der har faat koncession, saa gaar
jeg ut fra at mit forannævnte forslag til
forandring godkjendes.

§ 7 kan godkjendes overensstemmende
med utkastet.

§ 8 der bestemmer en avgift til staten
paa hver hestekraft kan verkstedet ikke
finde rimelig, og maa henstille til det ærede
Hovedstyre at avgiften sløifes. Det kan
kanske sies at den foreslaatte avgift jo er
saa minimal, at den ingen rolle spiller for
verkstedet. Men det samme kan jo sies til
den anden kant, at den ingen rolle spiller
for staten.

Jeg maa igjen paaapeke, at verkstedet
er et gammelt mekanisk verksted, som tid-
ligere drev sit anlæg med damp, og det har
fremdeles sin dampcentral i behold.

Det var det første anlæg paa disse
kanter som gik over til elektrisk drift, og
var støtet til at elektrisk energi frembragt
av vandkraft, blev distribuert paa disse
kanter. Treschow-Fritzøe, som dengang
var leverandør, vilde nemlig ikke paa maa-
faa lægge kraftledninger fra Larvik eller
Slemdal hitover til Sandefjord, uten at han
paa forhaand sikret sig leverance av energi
av nogen betydning. Og denne leverance
fik han sikret sig hos Framnæs. Nogen an-
den bedrift av nogen betydning, som kunde
utta en saadan kraftmengde, eksisterte den-
gang ikke her i distriktet. Framnæs har
derfor, ved i sin tid at kontrahere denne
kraft, bidraget saa meget til elektricitetens
utvidelse i distriktet heromkring, at det og-
saa av den grund burde være fritat for at
betale nogen avgift til staten.

Men den første grund til fritagelse
maa, efter min mening, være den, at verk-
stedet fornuftigvis ikke bør paalægges no-
gen avgift til den norske stat fordi om det

gaar over fra at bruke engelsk drivkraft til at bruke norsk.

Jeg henviser forøvrig til hvad der fra Framnæs mek. Værkstedes side er anført om de daarlige tider for landets mekaniske verksteder og peker paa at det ene efter det andet av verkstederne jo stænger. Det er derfor heller ingen grund for staten til at paalægge de verksteder som gaar yderligere avgifter, selvom disse ikke er saa store.

Jeg gaar derfor ut fra at avgiften strykes.

§§ 9, 10 og 11 kan verkstedet godkjennde. Det hadde dog været ønskelig at § 10 blev forandret. Med det nuværende styre i Norge, spiller denne bestemmelse ingen rolle, men forholdene kan forandre sig derhen, at denne kontrolbestemmelse kan bli av overmaade stor betydning for verkstedet. Jeg tør derfor henstille at 2det avsnit i paragrafen utgaar.

Jeg gjør opmerksom paa at godkjendelsen av forannævnte konsesjonsbetingelser ikke maa opfattes som en indrømmelse av at verkstedet hittil har anvendt den elektriske energi uten tilladelse. Verkstedet er fremdeles av den mening at tilladelsen i realiteten er i orden, men gaar med paa dette for ogsaa at faa ordnet formene efter de nuværende fordringer.»

Hovedstyret antar at den her omhandlede tillatelse bør meddeles, og at der efter det som selskapet har oplyst om skibsindustriens vanskelige stilling, for tillatelsen bør opstilles så lempelige vilkår som loven overhodet tillater, idet man skal bemerke at der tidligere ikke er meddelt noget skibsbyggeri konsesjon på kraftleie, og at man derfor ingen presedens har for de betingelser som bør komme til anvendelse for denne klasse av bedrifter.

Hovedstyret vil efter det således anførte anbefale at der meddeles A/S Framnæs Mek. Verksted tillatelse til å leie av Vestfold Kraftselskap inntil 1 200 el. HK. i henhold til kontrakt av 4de og 5te desember 1911 og 600 el. HK. i henhold til kontrakt av 30te august og 2nen september 1926 på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder forsåvidt de 1 200 el. HK. angår sålenge kontrakten av 4de og 5te desember 1911 står ved makt — dog ikke lenger enn til 31te desember 1963 — og forsåvidt de 600 el. HK. angår sålenge kontrakten av 30te august og 2nen september 1926 står ved makt, dog ikke lenger enn til 1ste juli 1966.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norskes statsborgere.

Av selskapets aktier skal minst to tredjedeler til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. Overdragelse av kraft.

Når undtas kraft som selskapet med Sandeherad herredstyres samtykke leverer til Vesterøen kan den kjøpte energi ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter departementets nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene skal vedkommende regjeringsdepartement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske arbeidere og funksjonærer.

Selskapet skal ved bygning og drift av anlegget såvidt mulig benytte arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Dog kan tillates benyttet fremmede arbeidere og funksjonærer når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år likesom vedkommende depar-

tement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen efter departementets nærmere bestemmelse en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg fortrinnsvis anvende norsk arbeide og materiell forsåvidt dette kan fås like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — procent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av vedkommende departement.

Departementet kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer. Fra denne kraftmengde blir dog å trekke den kraftmengde som leveres til Vesterøen (jfr. kraftledningskonsesjon av 10de juni 1914).

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraft-

stasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Kontroll.

Selskapet har å underkaste sig de betingelser som til kontroll med overholdelsen av de foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av departementet.

10. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av postene 2 og 9 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

De nu foreslåtte betingelser er overensstemmende med dem som senest er forelagt selskapet med undtagelse av at «anlegget» i post 6 (1ste linje) er forandret til «det elektriske anlegg» og bestemmelsen om avgift er sløfet. Efter det som er anført av overrettssakfører Odberg i forannevnte skrivelse av 19de november 1927 må de nu foreslåtte betingelser ansees som vedtatt av selskapet.

Behandlet i Hovedstyremøter den 10de mars og 12te desember 1927.»

Man vedlegger de påberopte eksemplarer av omhandlede kontrakter, selskapets vedtekter samt den avgitte erklæring angående selskapets bestyrelse.

Departementet vil anbefale at der i medhold av konsesjonslovens kap. IV

meddeles selskapet tillatelse til å leie de kontraherte kraftmengder henholdsvis 1 200 og 600 el. HK. fra Vestfold Kraftselskap.

Med hensyn til de betingelser, som skal tilknyttes tillatelsen, vil det sees at ansøkeren fremholder skibsindustriens overordentlig vanskelige stilling for tiden samt at det her gjelder et gammelt mekanisk verksted, som tidligere drev sitt anlegg med damp.

I det av Hovedstyret avgitte forslag til konsesjonsbetingelser er der tatt hensyn hertil. Departementet finner i det vesentlige å kunne slutte sig til forslaget, hvori hverken er medtatt avgifter til stat og kommune, sikkerhetsstillelse, fattigfond eller kraftavståelse til staten.

Bestemmelsen om anvendelse av norsk materiell vil man anbefale gitt følgende lydelse:

Norsk arbeide og materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra reglen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang efter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates A/S Framnæs mek. Verksted i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom å leie inntil 1 800 el. HK. fra Vestfold Kraftselskap.

Tillatelsen meddeles på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 13de april 1928 inntatte betingelser.

8. A/S Tyssefaldene.

(Regulering av Øvre Tysse).

Jfr. bind I nr. 1 a, bind XI nr. 16 og 20.

Kgl. resol. av 28de april 1928.

Stortinget har under 23de mars 1928 ved behandling av innstilling fra skog- og vassdragskomiteen fattet følgende beslutning:

«Stortinget samtykkjer i at A/S Tyssefaldene fær løyve til å regulera Øvre Tysse i Ullensvang og Odda herad på dei i St. prp. nr. 34 oppsette vilkor.»

Om denne beslutning tillater man sig å henvise til St. prp. nr. 58, 1926 og nr. 34, 1928, innst. S. nr. 52, 1928 og St. forh. for s. å. side 491, hvorav avtrykk vedlegges.

Som det vil sees, er forelegget vedtatt av Stortinget uten debatt efter enstemmig innstilling av vedkommende fagkomite.

Man hitsetter de vedtatte i forelegget opstilte konsesjonsbetingelser:

1.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrum av 60 år regnet fra konsesjonens meddelelse.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andele deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Ved utløpet av den i reguleringskonsesjonen fastsatte tid har staten rett til å kreve avstått uten godtgjørelse reguleringsanleggene med tilliggende grunn og rettigheter og med de bygninger og andre innretninger som er opført av hensyn til reguleringen. Hvilke bygninger og innretninger staten kan forlange, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

2.

I det 40de år etterat konsesjonen er gitt skal staten kunne innløse reguleringsanleggene. Benytter staten sig ikke herav skal den i det 10de år derefter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsningen må være meldt reguleringsanleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne således, at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggningsarbeider og hus betales med hvad de bevislig har kostet ved erhvervelsen med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens annet tilbehør innløses for den tekniske verdi efter skjønn på statens bekostning.

3.

Forsåvidt konsesjonæren anvender energien til bedrift, som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

4.

For den økning av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1,00 pr. naturhestekraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 1,00 pr. naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes for de ikke tidligere regulerte dele av vassdraget på grunnlag av den økning av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet

påregnes år om annet i 350 dage av året. For de tidligere regulerte dele beregnes den på grunnlag av den økning av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som tilveiebringes ved de tidligere tillatte reguleringer i vassdraget. Ved beregningen av økningen forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvundne økning av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreter efterhvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Efter forfall svares 6 pct. rente.

5.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter efter post 4 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 21 skal, forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år efterat konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag nogen av disse frister uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes, erlegger konsesjonæren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100,00.

7.

Konsesjonæren skal ved reguleringen av vedkommende vassdrag, ved vannfallets utbygning og kraftanleggets drift samt ved de bedrifter som tilhører konsesjonæren og for-

synes med kraft fra anlegget, såvidt mulig bruke arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tillate undtagelse fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

Konsesjonæren er pliktig til å melde de til enhver tid ledige plasser til det nærmeste offentlige arbeidskontor.

8.

Konsesjonæren skal såvel ved opførelsen som driften av vedkommende anlegg anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeid og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra reglen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

9.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

10.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedetfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

11.

Konsesjonæren skal når arbeidet påbegynnes stille til rådighet for Kirkedepartementet kr. 20 000,00 til almindennende virksomhet blandt arbeiderne og til geistlig betjening efter nevnte departements nærmere bestemmelse. I dette øiemed er konsesjonæren, såfremt nevnte departement forlanger det, og efter dettes nærmere bestemmelse dessuten forpliktet til ved arbeidets påbegynnelse å sørge for midlertidig forsamlingslokale til bruk for arbeiderne og den øvrige til anlegget knyttede befolkning.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet fastsetter å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Konsesjonæren plikter efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement å holde bad for sine arbeidere.

Såfremt særskilt politiopsyn i anledning av arbeidenes utførelse av det offentlige finnes nødvendig, plikter konsesjonæren å utrede utgiftene derved.

13.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrum efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner, at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

15.

Konsesjonæren er forpliktet til for reguleringsanleggene, kraftanleggene og sine bedrifter å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900, kap. 4, er gitt om Bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til efter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved reguleringsanleggenes utførelse beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond, som ikke medgår hertil, overgår

til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond som fortrinsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt efter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond hvis det senere ved lov blir bestemt.

16.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med de fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse såvelsom deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

17.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne sig i den bruk av anleggene som skjer i krigsøiemed.

18.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med reglement som Kongen på forhånd utferdiger. Norske statsborgere som vedkommende departement godtar skal forstå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglement er fastsatt.

Forsåvidt dammene manøvreres i strid med reglementet, kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 1 000,00 for hver gang efter departementets nærmere bestemmelse.

19.

Reguleringsanleggenes eier skal efter

nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevet, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte opdemningshøider og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

20.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

21.

De vannfalls- og brukseiere, som benytter sig av det ved reguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etterhvert som utbygning skjer, inntil 10 pct. av den for hvert vannfall innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 4). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pct. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hvad enten ledningene tilhører reguleringsanleggenes eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres efter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pct. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pct. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli

uforholdsmessig høi fordi bare en mindre del av den kraft, vannfallet kan gi, er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt efter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellem vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Undlater anleggets eier å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han efter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kw. som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til efter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko, såvidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Kraftavståelse til kommuner i henhold til denne bestemmelse kan ikke kreves for såvidt og i den utstrekning der kreves kraftavståelse av den fra de samme kraftkilder leiede energi i henhold til de nu bestående kraftleiekonsesjoner for Det Norske Nitrid A/S, Det Norske Zinkkompani A/S og A/S Odda Smelteverk av 3dje oktober 1924.

22.

Såfremt konsesjonæren anvender kraften til frembringelse av kunstige gjødningsstoffer, skal der årlig stilles til disposisjon for det norske jordbruk inntil 10 pct. av produksjonen efter en pris som ligger 10 pct. under selskapets eksportpriser på den tid bestillingen finner sted, dog ikke under

produksjonsprisen. Bestillingen skjer gjennom Landbruksdepartementet og må minst være på 500 tonn.

Det kvantum som i henhold til foranstående kan forlanges uttatt, leveres av selskapet f. o. b. med minst 14 dages varsel i partier, som av Landbruksdepartementet blir bestemt.

Landbruksdepartementet drar omsorg for at salget av det heromhandlede kvantum skjer til forbrukerne, således at de til den reduserte pris kjøpte stoffer hverken kommer i handelen som almindelig salgsvare eller benyttes til råprodukt til videre fabrikkasjon.

I tilfelle av at ingen eksport av vedkommende gjødningsstoff har funnet sted, blir salgsprisen innenlands å fastsette på grunnlag av en beregnet eksportpris, sett i forhold til den for tiden gjeldende verdensmarkedspris.

Selskapet plikter ved årets utløp å gi Landbruksdepartementet opgave over produksjonen av gjødningsstoffer i siste kalenderår samt over nettoeksportprisene, beregnet etter gjennomsnittet for siste kalenderår.

23.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anleggene eller deres drift pådras likeoverfor andre, og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser, skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 100 000,00, alt etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

24.

Reguleringsanleggenes eier underkaster sig de bestemmelser, som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggenes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

25.

Alle heftelser som hviler på anleggene,

faller bort, når de i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten.

26.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Idet man henviser til betingelsen post 18, bemerkes at utferdigelse av damreglement vil bli gjort til gjenstand for særskilt innstilling.

Man vil under henvisning til foranstående samt til hvad der vil sees anført i departementets foredrag, der ligger til grunn for de nevnte kgl. proposisjoner anbefale den ansøkte reguleringstillatelse meddelt på de ovenfor inntatte betingelser.

Som det av ovennevnte St. prp. nr. 58, 1926 vil sees, er i forbindelse med reguleringstillatelsen tatt op spørsmålet om en forandring i betingelsene for den A/S Tyssefaldene ved kgl. resolusjon av 10de mai 1906 gitte konsesjon til erhvervelse av Tyssevassdraget m. v., således at der med hensyn til selskapets bestyrelse alene kreves at $\frac{2}{3}$ av direksjonen og flertallet i representantskapet skal være norske statsborgere. — Da Stortinget ikke har hatt noget å innvende mot den foreslåtte konsesjonsendring, vil departementet anbefale at denne foretas.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

1. Det tillates i medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14de desember 1917 A/S Tyssefaldene å regulere Øvre Tysse i Odda og Ullensvang herreder i det vesentlige overensstemmende med fremlagt plan og på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 28de april 1928 opstilte betingelser.
2. Det ved kgl. resolusjon av 10de mai 1906 angående tillatelse for A/S Tysse-

faldene til erhvervelse av Tyssevassdraget m. v. fastsatte vilkår med hensyn til selskapets bestyrelse forandres således at der alene kreves at $\frac{2}{3}$ av direksjonen og flertallet i representantskapet skal være norske statsborgere.

9. A/S Vigelands Bruk.

(Leie av Vennesla kommunes andel i Hallandsfoss i Otra).

Jfr. bind XIII side 37.

Kgl. resol. av 4de mai 1928.

Med skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 16de mars 1928 har departementet mottatt et andragende fra A/S Vigelands Bruk datert 11te juli 1927 om tillatelse til å erverve bruksrett til Vennesla kommunes andel i Hallandsfoss.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«I en direkte hertil innkommet skrivelse av 11te juli 1927 har A/S Vigelands Bruk ansøkt om tillatelse til å erverve bruksrett til Vennesla kommunes andel i Hallandsfoss. Dette andragende er sålydende:

«Vi tillater oss herved å ansøke om konsesjon på leie av (bruksrett til) den Vennesla kommune tilhørende andel i Hallandsfoss, som kommunen nu disponerer over. Hensikten med leie av denne andel av fossen er å forhøie våre nuværende dammer i Vigelandsfossen, således at vårt overvannsspeil kan heves til den høide som den resterende, nu ikke utnyttede del av Hallandsfossen vil tillate. Vi har nu en valse-dam på 15 m. lengde og 2 nåledammer på 50 og 30 m. lengde. Disse to siste er det meningen å ombygge med 4 og 2 faste jernkonstruksjonskarr og faste brospenn, istedenfor som nu fermetbukker, som kan nedlegges så løpene er helt åpne under flom. De nye dammer vil bli manøvrert ved å tilsette og utta nåler under de varierende vannføringer.

Hallandsfossen er kun et stryk, som alene kan utnyttes i forbindelse med vårt anlegg. Den påtenkte videre opdemning som kan iverksettes når vi disponerer over hele kommunens del av fossen vil ikke skaffe oss nogen øket årgangs kraftmengde. Hvad vi vil opnå er en utjevning av vår kraftkurve under lavvannsperioden. En sådan utjevning vil medføre den fordel for distriktet at der vil bli færre overflødige arbeidere som må opsies under lavvannsperioden, når innskrenket drift er nødvendig.

Forholdet er nu det at kommunen eier den ene del av Hallandsfossen og vi den annen. Vi har fra før en leiekontrakt med Vennesla kommune av 2den mai 1901, som gir oss rett til å holde vårt overvannsspeil oppe i 2 m. høide over våre damkroner i Vigelandsfossen. Hvad vi nu ønsker og herved søker konsesjon på er en ytterligere bruksrett over den resterende, nu ikke benyttede del av kommunens andel av fossen som gir oss adgang til ytterligere opdemning i ovennevnte øiemed.

Denne opdemning vil som nevnt ikke skaffe oss nogen forøket årgangs vannføring. Vi mener derfor at konsesjonen her må kunne meddeles uten påhefte av de betingelser som konsesjonslovens § 2 oppstiller. Konsesjonen blir i tilfelle å gi på grunnlag av konsesjonslovens § 5, der kun påbyr grunnreglene i § 2 post 1—12, 15 og 23 tilsvarende anvendt forsåvidt dertil er anledning. Da her ikke er tale om å bygge kraftstasjon eller opføre nye fabrikkkanlegg, vil de fleste av de i § 2 nevnte grunnregler allerede av denne grunn være uanvendelige. Da der heller ikke foreligger nogen egentlig forøkelse av vår årgangs kraftmengde hvorover en beregning kan opsettes bør der vel heller ikke bli anvendelse for nogen avgift til staten. Vennesla kommune har for sitt vedkommende frafalt enhver konsesjonsavgift.

A/S Vigelands Bruk er et norsk selskap. Dets styre består av direktør J. Mørch, der bor i Vennesla.»

Man vedlegger de i andragendet påberopte bilag.

Vennesla herredsstyre har i møte den 30te august 1927 anbefalt andragendet innvilget.

Overingeniøren for fylkets elektrisitetsforsyning samt fylkesmannen har intet hatt å bemerke til andragendet.

Hovedstyret skal bemerke:

Andragendet blir å behandle på grunnlag av erhvervslovens § 5, hvis første ledd lyder så:

«Konsesjon på bruksrett til vannfall, som tilhører en norsk kommune, kan, når ikke almene hensyn taler derimot, meddeles norske statsborgere samt korporasjoner, stiftelser, aksjeselskaper og andre selskaper med begrenset ansvar, som har helt norsk styre med sete i Norge.»

Det omhandlede vannfall eies av Vennesla kommune. A/S Vigelands Bruk har helt norsk styre med sete i Norge. Man antar ikke at almene hensyn taler imot andragendet, hvorfor dette anbefales innvilget.

I skrivelse av 23de november 1927 meddelte man selskapet at hovedstyret var betenkt på å anbefale tillatelsen meddelt på de i avskrift vedlagte betingelser. Ved utforming av disse har man tatt hensyn til at tillatelsen kun omfatter bruksrett på 1,05 m. av et fall hvorav selskapet allerede eier og har utbygget ca. 19 m. Med hensyn til de enkelte betingelser i utkastet bemerkes:

Tidsbegrensning. Leiekontrakten gjelder for en tid av 50 år fra konsesjonens datum. Konsesjonstiden er satt overensstemmende hermed.

Avgift. Etter erhvervslovens § 5 tredje ledd skal de årlige reguleringsavgifter som måtte hvile på vedkommende vannfall komme i fradrag i de avgifter som pålegges i henhold til § 5 forsåvidt angår den del av kraftmengden hvorav reguleringsavgifter erlegges. Otteråen er tillatt regulert ved kgl. resolusjon av 22de november 1912. For regulering av fjellsjøene er fastsatt en avgift til kommuner av kr. 0,40 og

til staten av kr. 0,10 pr. nat.HK. For regulering av Byglandsfjord er fastsatt en avgift til kommuner av kr. 1,00 og til staten av kr. 0,20 pr. nat.HK.

Efter de foreliggende data vil den leiede halvdel av Hallandsfoss gi en kraftøkning av ca. 420 nat.HK. hvorav 105 nat.HK. skyldes den konsederte regulering. Ifølge leiekontrakten har Vennesla kommune frafalt enhver konsesjonsavgift. Under henvisning hertil var avgiftene opført med kr. 0,10 til kommuner og kr. 0,20 til staten pr. nat.HK.

Kraftavståelse. Man har inntatt en bestemmelse om 10 pct. til kommuner. Den plikt til å avgi kraft som påhviler vannfallet i henhold til bestemmelsene i reguleringskonsesjonen for Otteråen vil i tilfelle få anvendelse på det vannfall som nærværende konsesjon omfatter, jfr. reguleringsloven av 1911 § 11 pkt. 10. Til staten blev ikke betinget kraftavståelse.

A/S Vigelands Bruk har i skrivelse av 16de februar 1928 heftet sig ved to av betingelsene, nemlig 1) kraftavståelse og 2) avgifter.

Ad 1. Kraftavståelse.

Til betingelsen om kraftavståelse har selskapet anført:

«Bestemmelsene i vassdrags- og konsesjonslovens § 5 går ut på at leie av bruksrett til vannfall, som tilhører en kommune kan gis når grunnreglene i § 2 post 1—12, 15 og 23 gis tilsvarende anvendelse forsåvidt dertil er anledning.

Bestemmelsen i § 2 post 12 sier at det i konsesjonen skal fastsettes en forpliktelse til å avgi inntil 10 pct. av «den gjennomsnittlige kraftmengde som vannfallet efter den foretatte utbygning kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet» til den kommune hvor vannfallet er beliggende.

Det fremgår av de citerte ord at loven alene tenker på vannfall som ved utbygning kan utnyttes året rundt. Av den kraft som derved utvinnes skal der avståes inntil 10 pct. av gjennomsnittskvantumet.

Her foreligger imidlertid det helt sær-egne tilfelle at det kun gjelder å benytte en ytterligere utnyttelse av fallhøiden, når der på grunn av lavvannføringen er anledning dertil. Dette kan ikke skje under høie vannføringer, fordi opstuvningen av vannet på grunn av det smale løp i Hallandsfossen vil virke tilbake på det ovenforliggende kraftanleggs undervann. Det har heller ingen interesse å anvende påbygning på dammene, når vannføringen allikevel er stor nok til å skaffe full drift av det installerte kraftmaskineri. Det vil da si at den leiede del av vannfallet ikke kan utnyttes under flom og ikke vil bli utnyttet under normal vannføring, altså når der er tilstrekkelig vann til å holde full drift med den nuværende fallhøide, men alene vil bli brukt i de par måneder da vannføringen er på det laveste.

På dette tilfelle passer ikke lovens bestemmelser.

Skal der avgis kraft året rundt, vil det si at kraften utenfor en lavvannsperiode på et par måneder må leveres fra brukets allerede utbyggede vannfall, der er konsesjonsfritt. Men hertil er der formentlig ikke lovlig adgang. Konsesjonsforpliktelse kan ikke pålegges dette vannfall i anledning av at der leies et kommunen tilhørende vannfall, som kan utnyttes en kortere tid av året og ikke kan være gjenstand for selvstendig utbygning.

Her skulde vel nettop foreligge et av de i loven i § 5 forutsatte tilfelle, hvor bestemmelsene i § 2 — post 1—12 kun skal anvendes «forsåvidt dertil er anledning». Derhos bestemmer § 2 post 12 uttrykkelig at hvis vannfall er helt utbygget og avgivelse av kraft medfører uforholdsmessige ulemper, kan hel fritagelse innrømmes.

Med hjemmel av denne bestemmelse må det kunne gå an å sløife kraftavståelsen i dette tilfelle.

Under alle omstendigheter må det kunne forlanges at kraften ikke kan fordres avgitt fra vårt eget utbyggede fall.»

Hovedstyret skal bemerke:

Erhvervslovens § 5 bestemmer som nevnt at ved fastsettelse av betingelsene for

en konsesjon på brukstid til vannfall skal grunnreglene i lovens § 2 post 1—12, 15 og 23 få tilsvarende anvendelse, forsåvidt dertil er anledning. § 2 post 12 bestemmer at der ved konsesjon på erhverv av vannfall skal betinges avgitt inntil 10 pct. av den gjennomsnittlige kraftmengde vannfallet etter den fortsatte utbygning kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet. Spørsmålet blir da om denne bestemmelse kan anvendes på den heromhandlede bruksrett. Selskapet påberoper sig mot anvendelsen at den leiede vannkraft kun vil bli brukt i de par måneder da vannføringen er på det laveste. Skulde der avgis kraft året rundt måtte den utenfor lavvannsperioden tas fra brukets allerede utbyggede fall som er konsesjonsfritt og dertil mener selskapet der ikke er lovlig adgang.

Denne opfatning er neppe riktig. Forholdet kan sidestilles med den kraftavståelse som blir krevet ved reguleringskonsesjoner, hvor der blir pålagt plikt til å levere konstant kraft året rundt uaktet kraftøkningen kun skjer i lavvannsperioden. Imidlertid antar hovedstyret at en konstant kraftlevering i nærværende tilfelle vil medføre uforholdsmessige ulemper for konsesjonæren. Man antar videre at en bestemmelse om kraftavståelse ikke vil ha nogen betydning for distriktet og anbefaler hovedstyret den strøket.

Ad 2. A v g i f t.

Til bestemmelsen om avgift har selskapet anført:

«Vassdragskonsesjonslovens § 5 bestemmer videre at der skal pålegges konsesjonæren en avgift til staten og til kommunen av ikke under 10 øre. Også denne avgift skal beregnes efter «den gjennomsnittlige kraftmengde som vannfallet efter den foretatte utbygning kan frembringe med den gjennomsnittlige vannføring år om annet».

Det gjelder også om denne bestemmelse at den vel ikke kan praktiseres slik at der betales avgift av den kraft som frembringes ved vårt gamle før utbyggede vannfall.

Bestemmelsene om avgifter til kommunen må formentlig opfattes som etablerende en rett for kommunen, men ikke en plikt. Det kan således ikke fra lovens side være noget til hinder for at kommunen gir avkall på avgiften eller vedtar å refundere vannfallseieren et tilsvarende beløp. Dette må vel nærmest bli en sak mellom konsesjonæren og kommunen.»

Selskapet påberoper sig altså at avgiften skal beregnes av den gjennomsnittlige kraftmengde som vannfallet efter den foretatte utbygning kan frembringe med den gjennomsnittlige vannføring år om annet og peker på at denne bestemmelse ikke kan praktiseres slik at der betales avgift av den kraft som frembringes ved dets gamle før utbyggede vannfall. — Hovedstyret henviser også her til at forholdet kan sidestilles med reguleringskonsesjoner, hvor der blir betinget avgift året rundt, uaktet kraftøkningen kun skjer i lavvannsperioden. Hjemmel for avgiftsbestemmelsen ligger her i erhvervslovens § 5, hvorefter avgift skal betales til stat og kommuner. Betingelsen kan derfor ikke strykes.

Under henvisning til det således foreliggende anbefaler Hovedstyret at der meddeles Aksjeselskapet Vigelands Bruk tillatelse til å leie Vennesla kommunes andel i Hallandsfoss på de i avskrift vedlagte betingelser, dog således at pkt. 8 om kraftavståelse utgår. Pkt. 10 må i tilfelle endres tilsvarende.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 10de mars 1928.»

Departementet skal bemerke:

Ansøkeren, A/S Vigelands Bruk, er eier av et 18 meter høit, utbygget vannfall i Otra, Vigelandsfoss, hvis kraft utnyttes til fabrikasjon av aluminium samt elektroder. Det ovenforliggende stryk Hallandsfossen, som for en halvdel eies av ansøkeren og for den annen halvdel av Vennesla kommune, kan efter det foreliggende alene utnyttes i forbindelse med Vigelandsfossen.

Departementet vil i henhold til de foreliggende opplysninger og erklæringer med hovedstyret anbefale at der i medhold av

lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom, dens § 5 meddeles A/S Vigelands Bruk konsesjon til leie av den Vennesla kommune tilhørende andel av nevnte stryk, hvilken andel ifølge Hovedstyrets uttalelse representerer 420 nat.HK. ved nuværende regulering.

Tillatelsen vil man anbefale tilknyttet vilkår i det vesentlige som av hovedstyret foreslått.

Man vil med hovedstyret foreslå at der ikke betinges kraftavståelse til stat eller kommuner.

Betingelsen post 3 om anvendelse av norsk arbeide og materiell har man omredigert således at den blir overensstemmende med de almindelige regler som nu er fastsatt for norske varer i konsesjonsvilkår, jfr. st. med. nr. 12, 1927 side 25, innst. S. nr. 177, 1927 samt st. besl. av 4de juli 1927.

Tillatelsen anbefales i henhold hertil meddelt på følgende betingelser:

1.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

2.

Konsesjonæren skal ved vannfallets utbygning bare bruke arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

3.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hen-

syn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra reglen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

4.

Arbeiderne ved utbygningen må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje ved utleveringen. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenyttige øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

5.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet.

6.

Konsesjonæren er forpliktet til å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved utbygningsarbeidene beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond, som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt efter nærmere regler som Kongen gir.

7.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frembringes ved energien. Heller ikke må elektrisk energi avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

8.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,20 pr. natur HK. beregnet efter den gjennomsnittlige kraftmengde som vannfallet efter den foretatte utbygning kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 0,10 pr. natur HK. beregnet på samme måte.

Avgiften, hvorav svares 6 pct. rente efter forfall, kan inndrives ved utpantning. Avgiftene til stat og kommuner i henhold til bestemmelsene i tillatelsen til å re-

gulere Otteråen kommer til fradrag i de avgifter som skal betales efter nærværende konsesjon.

9.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgiftene efter post 8 og kontroll med vannforbruket skal forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

10.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende vannfallenes utbygning, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse såvelsom dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

11.

Konsesjonen gjelder for en tid av 50 år fra konsesjonens datum.

12.

Konsesjonæren underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren efter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

13.

Undlatelse av å stille det i foranstående post 6 omhandlede fond samt overtredelse av postene 1, 7 og 12 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14de desember 1917 §§ 31 og 32, jfr. § 34.

14.

Konsesjonen skal for konsesjonærens regning tingleles på det gårds- og bruksnummer som det leiede vannfall har.

I henhold til det anførte tillater man sig således å

innstille:

Det tillates i medhold av den almindelige konsesjonslov av 14de desember 1917 § 5 A/S Vigelands Bruk å leie den Vennesla kommune tilhørende andel av Hallandsfoss i Otra på betingelser overensstemmende med det i Arbeidsdepartementets foredrag av 4de mai 1928 inntatte forslag.

10. Ragnar Schjølberg.

(Leie av inntil 145 kW. prima kraft og inntil 1 355 kW. spillkraft fra Bodin Kraftverk).

Kgl. resol. av 29de mai 1928.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har under 27de april 1928 tilskrevet departementet således:

«Fra Ragnar Schjølberg har Hovedstyret mottatt en skrivelse av 17de januar 1928 der lyder således:

«Jeg andrager til det ærede Hovedstyre om tilladelse til at faa koncessionen av 10de juni 1925 utvidet til ogsaa at omfatte de, i vedlagte kopier av kontrakter mellem Bodin Kraftverk og mig, angivne punkter.»

Hvad Ragnar Schjølberg nu trenger er konsesjon på leie av inntil 145 kW. prima kraft og 1 355 kW. spillkraft fra Bodin kraftverk i henhold til kontrakt av 15de desember 1924 med 2 tillegg, begge av 16de januar 1928.

Kontrakten av 15de desember 1924 skulde gjelde inntil 1ste juli 1937 og omfatter 30 kW. som fast abonnement og inntil 355 kW. spillkraft.

Kontrakten er approbert av Arbeidsdepartementet ved skrivelse av 23de april 1927 til hovedstyret.

Ved 2 tilleggskontrakter av 16de januar 1928 er kontrakten av 15de desember 1924 utvidet til å omfatte inntil 145 kW. prima kraft og inntil 1 355 kW. spillkraft. For spillkraftens vedkommende gjelder kontrakten til 1ste juli 1937, dog således at den kan opsies av Bodin med 6 måneders varsel. For de 145 kW. primakraft løper kontrakten på ubestemt tid, men med 6 måneders gjensidig opsigelse.

De nevnte 2 tilleggskontrakter av 16de januar 1928 er approbert av Arbeidsdepartementet ved skrivelse av 2nen mars 1928 til Hovedstyret.

Da kraftleiekontraktene er avsluttet med Bodin Kraftverk som eies av Bodin kommune, har man ikke ansett det for påkrevet å forelegge nærværende andragende for Bodin herredsstyre til uttalelse.

Man vil anbefale konsesjonen meddelt for det tidsrum som spillkraftkontrakten skal være gjeldende, nemlig inntil 1ste juli 1937.

Da de leiede kraftmengder i det vesentlige skal anvendes til klippfisktørkning, vil man i nærværende tilfelle anbefale at der ikke pålegges avgift til stat og kommuner, fattigfond eller lignende særbetainger.

I overensstemmelse hermed vil Hovedstyret anbefale at der meddeles Ragnar Schjølberg tillatelse til å leie inntil 145 kW. prima kraft og 1 355 kW. spillkraft fra Bodin kraftverk på følgende betingelser:

1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder sålenge strømleveringskontrakten av 15de desember 1924 med 2 tillegg, begge av 16de januar 1928 mellom Ragnar Schjølberg og Bodin Kraftverk står ved makt, dog ikke utover 1ste juli 1937.

2. *Overdragelse av kraft.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler konsesjonæren herimot skal han for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr.

kW. pr. døgn etter departementets nærmere bestemmelse.

3. *Kraftens anvendelse.*

Forsåvidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende regjeringsdepartement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

4. *Norske arbeidere og funksjonærer.*

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget såvidt mulig benytte arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Dog kan tiltales benyttet fremmede arbeidere og funksjonærer når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen efter departementets nærmere bestemmelse en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

5. *Norsk arbeide og materiell.*

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsat-

tes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra reglen om bruk av norske varer, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsen i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

7. Kraftavståelse.

Konsesjonæren er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for konsesjonæren og kan forlanges uttatt etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører selskapet eller vannfallens eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

8. Kontroll.

Konsesjonæren har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av de foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere bestemmelse av departementet.

9. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av post 8 medfører tap av konsesjonen hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Behandlet i hovedstyremøte den 26de april 1928.

Sakens dokumenter vedlegges.»

Man vedlegger de i Hovedstyrets skrivelser påberopte kontrakter.

Departementet vil anbefale at der i henhold til konsesjonslovens kap. IV meddeles Ragnar Schjølberg tillatelse til som ansøkt å leie inntil 145 kW. prima kraft og inntil 1 355 kW. spillkraft fra Bodin Kraftverk.

Som det vil sees har Hovedstyret i nærværende tilfelle hvor kraften vesentlig skal brukes til klippfisktørkning funnet at der ikke bør pålegges konsesjonæren å erlegge avgift til stat og kommuner eller å onlegge fattigfond eller lignende særtilsetninger.

Departementet er enig heri og vil anbefale at tillatelsen meddeles på de av Hovedstyret foreslåtte betingelser.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates Ragnar Schjølberg i medhold av lov av 14de desember 1917, nr. 16, kap. IV å leie fra Bodin Kraftverk inntil 145 kW. prima kraft og inntil 1 355 kW. spillkraft på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 29de mai 1928 inntatte betingelser.

11. Narvik kommune.

(Regulering av Nygårdsvassdraget).

Jfr. bind VI side 55.

Kgl. resol. av 5te juli 1928.

Stortinget har under 14de juni 1928 ved behandling av innstilling fra skog- og vassdragskomiteen fattet følgende beslutning:

«Stortinget samtykker i at det tillates Narvik kommune å regulere Nygårdsvassdraget i Ankenes herred på de i st. prp. nr. 94 for 1928 nærmere fastsatte betingelser.»

Om denne beslutning tillater man sig å henvise til st. prp. nr. 94, 1928, innst. S. nr. 157, 1928, hvorav avtrykk vedlegges. Innstillingen blev bifalt av Stortinget uten debatt.

Som det vil sees, er forelegget vedtatt av Stortinget efter enstemmig innstilling av vedkommende fagkomite.

Man hitsetter de i forelegget opstilte konsesjonsbetingelser:

1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene kan ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den økning av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,75 pr. naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes på

grunnlag av den økning av vassdragets lavvannføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne økning av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreffer etterhvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Efter forfall svares 6 pct. rente.

3.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter efter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 17 skal forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år efter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid, som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Konsesjonæren er pliktig til å melde de til enhver tid ledige plasser til det nærmeste offentlige arbeidskontor og mulig arbeidsledighetsnevnd i Ankenes.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like godt, tilstrekkelig

hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra disse regler når særegne hensyn gjør det påkrevet.

6.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

7.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgjeldende øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i

tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

9.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til efter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved

anleggene ansatte arbeidere og deres familier.

12.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanleggene således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse såvelsom deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

13.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne sig i den bruk av anleggene som skjer i krigsøiemed.

14.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement, som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

15.

Reguleringsanleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte opdemningshøider og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anleggene

skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

16.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

17.

De vannfalls- og brukseiere som benytter sig av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner etter departementets bestemmelse etterhvert som utbygning skjer inntil 10 pct. av den for hvert vannfall innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pct. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen uansett den ovenfor betingede procent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke etterhvert som kraft blir ledig kreve avgitt ytterligere kraft såvidt fornødent til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form departementet bestemmer.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pct. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pct. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i

bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt efter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leiere av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

18.

Reguleringsanleggenes eier underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggenes eier efter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

19.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Til disse betingelser har Narvik formannskap i møte 8de mai 1928 intet hatt å bemerke.

Idet man henviser til utkastets post 14, bemerkes at utferdigelse av damreglement vil bli gjort til gjenstand for særskilt innstilling.

Man vil under henvisning til foranstående samt til hvad der vil sees anført i departementets foredrag, der ligger til

grunn for den i saken fremsatte kgl. proposisjon anbefale den ansøkte regulerings-tillatelse meddelt på de i ovenstående utkast inntatte betingelser.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates i medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14de desember 1917 Narvik kommune å foreta en regulering av Nygårdsvassdraget i Ankenes herred.

12. Glommens og Lågens Brukseierforening.

(Regulering av Bygdin og Osensjøen m. v.).

Jfr. bind I side 14 samt bind IV side 181, bind VI side 129, bind VII side 67, bind X side 147 og bind XII side 86.

Kgl. resol. av 5te juli 1928.

Stortinget har under 15de juni 1928 fattet følgende beslutning:

«Stortinget samtykkjer i at Glommens og Lågens Brukseierforening i samhøve med lov frå 14de desember 1917 um vassdragsreguleringar fær løyve til å regulere Bygdin og Osen sjø på dei vilkår som er fastsette i fyrelegget, men soleis at avgiftene etter post 3 skal vera:

«Til staten i heile konsesjonstidi kr. 0,20. Til kommunone kr. 1,30 dei fyrste 5 år og seinare kr. 1,80.»

Om denne beslutning tillater man sig å henvise til st. prp. nr. 92, 1928, og innst. S. nr. 180 for 1928, hvorav avtrykk vedlegges.

Man hitsetter de ved Stortingets ovennevnte beslutning fastsatte konsesjonsbetingelser i sin helhet:

Betingelser

for tillatelse til regulering av Bygdin.

1.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrum av 50 år regnet fra konsesjonens datum. Dersom vannfall tilhørende norske

kommuner deltar i reguleringen eller blir medeiere i reguleringsanlegget, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i ubegrenset tid.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Ved konsesjonstidens utløp tilfaller de private vannfallseieres andel i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år etterat konsesjonen er gitt, skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten sig ikke herav skal den i det 10de år derefter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hvad de bevislig har kostet ved erhvervelsen med fradrag for amortisasjon i 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi efter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den økning av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten i hele konsesjonstiden kr. 0,20 pr. naturhestekraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner

ner som Kongen bestemmer kr. 1,80 de første 5 år, senere kr. 1,80 pr. naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne økning av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreer etterhvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

4.

For den i punkt 3 omhandlede økning av vannkraften skal der erlegges en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 1,00 for hver ved reguleringen innvunnen naturhestekraft. Godtgjørelsen blir å erlegge etterhvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgifter og godtgjørelse har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Efter forfall svares 6 pct. rente.

5.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter efter post 3, godtgjørelse efter post 4 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 21, skal, forsåvidt de ikke er fastsatte av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Arbeidet må fullføres innen en frist av 7 år fra konsesjonens datum. Under særlige omstendigheter kan fristen forlenges av Kongen.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser

(vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristen uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes erlegges konsesjonshaveren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100,00.

7.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere, som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

8.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget anvende norske varer for såvidt disse kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 — ti — procent overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud, som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 procent — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 procent av den utenlandske varepris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra disse regler når særegne hensyn gjør det påkrevet. For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en

mulkt av inntil 15 procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

9.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

10.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi, beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

12.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvister å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som Arbeidsdepartementet bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeider. Veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av departementet å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved reguleringsanlegget ansatte arbeidere og deres familier.

15.

Innen reguleringen tas i bruk skal der til fremme av fisket i vassdraget opprettes et fond hvis størrelse fastsettes til kr. 30 000,00.

16.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge departementet detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse såvel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

17.

Ved damanlegget skal der tillates truffet militære foranstaltninger for spreng-

ning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne sig i den bruk av anlegget som skjer i krigsøiemed.

18.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

Forsåvidt dammen manøvreres i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 1 000,00 for hver gang efter departementets nærmere bestemmelse.

19.

Reguleringsanleggets eier skal efter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevet, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte opdemningshøide og den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter, som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

20.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt, og han skal vederlagsfritt avgi fornødent driftsvann til mulige senere kanal-anlegg for statens regning.

21.

De vannfalls- og brukseiere som benytter sig av det ved reguleringen innvunne

driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etterhvert som utbygning skjer, inntil 10 pct. av den for hvert vannfall innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pct. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen uansett den ovenfor betingede procent for kraftavgivelse, og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke etterhvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vannfall, der tilhører norske kommuner ytterligere kraft såvidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettene hvad enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 procent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 procent. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris, som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som

av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommuner eller stat kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Undlater anleggets eier å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kW. som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko såvidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

22.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras likeoverfor andre, og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles sikkerhet for et beløp av kr. 25 000,00 etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

23.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vannfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann som er innvunnet ved reguleringen mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

24.

Reguleringsanleggets eier underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

25.

Alle heftelser, som hviler på anlegget, faller bort, når det i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten.

26.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag, hvor anlegget er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Betingelser

for tillatelse til regulering av O s e n.

1.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrum av 50 år regnet fra konsesjonens datum. Dersom vannfall tilhørende norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeiere i reguleringsanlegget gjelder konsesjonen for disses vedkommende i ubegrenset tid.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Ved konsesjonstidens utløp tilfaller de private vannfallseieres andel i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år etterat konsesjonen er gitt, skal staten kunne innløse de andele i reguleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten sig ikke herav skal den i det 10de år derefter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må

være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hvad de bevislig har kostet ved erhvervelsen med fradrag for amortisasjon i 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi efter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den økning av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten i hele konsesjonstiden kr. 0,20 pr. naturhestekraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 1,30 de første 5 år, senere kr. 1,80 pr. naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne økning av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreer efter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

4.

For den i punkt 3 omhandlede økning av vannkraften skal der erlegges en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 1,00 for hver ved reguleringen innvun-

nen naturhestekraft. Godtgjørelsen blir å erlegge etter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgifter og godtgjørelse har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pct. rente.

5.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter etter post 3, godtgjørelse etter post 4 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 21, skal, forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Arbeidet må fullføres innen en frist av 7 år fra konsesjonens datum. Under særlige omstendigheter kan fristen forlenges av Kongen.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For hver dag fristen uten tillatelse meddelt av Kongen måtte oversittes erlegger konsesjonshaveren en løpende mulkt til statskassen av kr. 100,00.

7.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere, som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

8.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget anvende norske varer for

såvidt disse kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 — ti procent overstiger den pris med tillagt toll hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud, som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske varepris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra disse regler når særegne hensyn gjør det påkrevet. For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

9.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

10.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anveneds til almenntilgitt øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter

samråd med et av arbeiderne ovennevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sin forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

12.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som Arbeidsdepartementet bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særskilt øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av departementet å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til

fattigunderstøttelse av de ved reguleringsanlegget ansatte arbeidere og deres familier.

15.

Innen reguleringen tas i bruk skal der til fremme av fisket i vassdraget opprettes et fond hvis størrelse fastsettes til kr. 20 000,00.

16.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier. I ovennevnte planer inngår også planer m. v. for de i Osensjøens tilløp og i Lille-Osens utløp fornødne forbygnings- og reguleringsarbeider.

17.

Ved damanlegget skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne sig i den bruk av anlegget som skjer i krigsøiemed.

18.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

Forsåvidt dammen manøvreres i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 1 000,00 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

19.

Reguleringsanleggets eier skal efter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte opdemningshøide og den tillatte laveste tappingsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

20.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt og han skal vederlagsfritt avgi fornødent driftsvann til mulige senere kanalanlegg for statens regning.

21.

De vannfalls- og brukseiere som benytter sig av det ved reguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, efter hvert som utbygning skjer inntil 10 pct. av den for hvert vannfall innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pct. av kraften.

Når 30 er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen uansett den ovenfor betingede procent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke efter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vannfall, der tilhører norske kommuner ytterligere kraft såvidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hvad enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres efter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 procent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 procent. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt efter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellem vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan så vel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommuner eller stat kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Undlater anleggets eier å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han efter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kW. som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til efter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko såvidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

22.

For opfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like overfor andre, og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles sikkerhet for et beløp av kr. 25 000,00 efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

23.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vannfalls- eller bruks-eier, som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

24.

Reguleringsanleggets eier underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier efter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

25.

Alle heftelser som hviler på anlegget, faller bort når det i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten.

26.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Glommens og Lågens Brukseierforening har på forespørsel i skrivelse av 3dje juli 1928 meddelt at den vedtar de opstilte betingelser. Samtidig anmoder brukseierforeningen om å få adgang til å tilstevne skjønn som foreskrevet for almenningssaker (reguleringslovens § 16 punkt 1) samt begjærer skjønnsmenn opnevnt av Kongen

særskilt for Bygdin og Osen, idet anføres at det er hensikten å få undertakstene avholdt for begge disse reguleringer innøværende sommer.

Departementet vil under henvisning til foranstående samt til hvad der er anført i departementets foredrag, som ligger til grunn for den i saken fremsatte kgl. proposisjon anbefale den ansøkte reguleringstillatelse meddelt på de i ovenstående utkast inntatte betingelser.

Man finner det påkrevet at der fattes beslutning i henhold til reguleringslovens § 16 punkt 1 om at stevning til ekspropriasjonsskjønnet kan skje på den måte som er bestemt for almenningssaker og vil defor anbefale at bestemmelse herom treffes.

Utferdigelse av manøvreringsreglement og opnevning av skjønsmenn vil bli gjort til gjenstand for særskilt innstilling.

Man tillater sig således å

innstille:

1. Det tillates i medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14de desember 1917 Glommens og Lågens Brukseierforening å foreta regulering av Bygdin og Osen-sjøen.
2. Det bestemmes i medhold av nevnte lovs § 16 post 1, at stevning til de ved regulering av Bygdin og Osen-sjøen foranledigede skjønn og takster kan skje på den måte som er foreskrevet for almenningssaker i lov av 9de juli 1851 § 1, jfr. § 15 i loven om rettergangsordningens ikrafttreden.

13. The Melltone Corporation, Pittsburgh.

(Erhverv av aktiemajoriteten i A/S Arendal Smelteverk).

Jfr. bind II side 98.

Kgl. resol. av 5te juli 1928.

Med påtegningsskrivelse av 6te juni 1928 fra fylkesmannen i Aust-Agder har man mottatt andragende datert 3dje mai

d. å. fra direktør C. W. Eger, Oslo, på vegne av The Melltone Corporation, Pittsburgh, Pa., U. S. A. om tillatelse til å erhverve aktiemajoriteten i A/S Arendal Smelteverk som ifølge innhentede opplysninger eier følgende faste eiendomme: g.nr. 52, br.nr. 2 og 38 samt g.nr. 55, br.nr. 5 samtlige i Stokken herred.

Andragendet hitsettes:

«Undertegnede tillater sig herved på vegne av The Melltone Corporation, Pittsburgh, Pa., U. S. A., å ansøke om tillatelse til å erhverve aktiemajoriteten i A/S Arendal Smelteverk.

Til nærmere belysning av spørsmålet skal jeg tillate mig å anføre følgende:

A/S Arendal Smelteverk blev dannet og fabrikanleggene påbegynt i 1912. Som vesentlig produksjon var dengang påtenkt og forberedt ved bygningen av fabrikkene fremstilling av slipestoffer, kunstkorund og siliciumkarbid. Produktene blev bragt på markedet under navnene Duru-bit og Sika. Fabrikken blev anlagt på basis av planer og metoder fra den tyske ingeniør Moyat, som sammen med nogen andre tyskere hadde tatt en større aktieinteresse i selskapet. Driften kom igang kort før krigsutbruddet. Til å begynne med viste der sig store vanskeligheter med å få innpass med produktene på markedet, der for størstedelen beherskedes av endel eldre fabrikker av lignende art.

Under krigsårene kunde selskapet på grunn av stansningen av leveranser fra de andre fabrikker i krigsførende land få innpass for sine produkter og gjorde også gode forretninger. Virksomheten blev på slutten av krigen øket med fremstilling av rujern gjennom elektrisk smeltning, vesentlig som følge av en tilskynding hertil fra offentlig hold. Likeledes var under krigen blitt opptatt fremstilling av ferrosilicium. Som følge av krigstilstanden hadde de norske aksjonærer for å undgå stansning av tilførsler måttet utløse de tyske interessenters samtlige interesser. De ovenfor nevnte utvidelser — og i første rekke den elektriske rujernsfremstilling — hadde nødvendiggjort utvidelser av

aktiekapitalen samt optagelse av større driftskreditt.

Da krisen efter krigens ophør satte inn i 1919/20 lå selskapet inne med meget store lagre av rujern og med en rekke leveransekontrakter for råmaterialer, der bragte selskapet meget store tap. Da selskapets bankforbindelse, Agdesidens Bank, i 1922 måtte innstille sine betalinger, blev vanskelighetene for verket akutte og der måtte optas arbeide på eventuelt salg eller rekonstruksjon. Det lykkedes sommeren 1923 å få refinansiert selskapet ved tegning av preferensekapital, hvilken vesentlig blev tegnet av selskapets kraftleverandør, A/S Arendals Fossekompagni, der så sig interessert heri for å oprettholde sin kraftleiekontrakt. Samtidig blev den tidligere aktiekapital, kr. 5 000 000,00 nedskrevet til kr. 500 000,00. Selskapets kapital kom derefter til å utgjøre:

Preferensekapital, kontant tegnet,	
klasse «A» ..	kr. 340 000,00
— (konvertert	
endel av gjelden til Agde-	
sidens Bank), klasse «B» ..	» 250 000,00
Stamkapital ..	» 500 000,00
Agdesidens Bank mottok	
dessuten — foruten kr.	
1 000 000,00 i kontanter +	
i lånebeviser ..	» 550 000,00

likesom selskapet hos annen bank — delvis mot garanti — fikk en kassakreditt for driften. Samtidig gjennomgikk selskapet en hel reorganisasjon med ny ledelse etc. Verkets drift blev også delvis omlagt. Rujernsproduksjonen hadde allerede tidligere måttet nedlegges som tapbringende. Man konsentrerte sig om slipemiddelproduksjonen og ferrosilicium. For å forbedre de fremstilte produkter og derigjennem skape et større marked, tilkalte man en av Amerikas første eksperter og knyttet ham til selskapet som konsulent. Den herav nødvendige omlegning av mange ting innen verket kostet adskillige ofre, men til gjengjeld fikk man etterhvert en fremstillingsmåte og et produkt, som stod fullt på høyde med de beste utenlandske konkurrenters. I 1923 og 1924 viste

driften så meget fortjeneste at der kunde utdeles dividende på preferenseaktiene, men ingen dividende til stamaktiene. I 1925 og 1926 virket kronestigningen sterkt generende for selskapet, der praktisk talt kun har eksport til utlandet. Driften viste i 1925 et mindre underskudd og i 1926 et større underskudd. For året 1927 er årsregnskapet ennå ikke behandlet av representantskap og generalforsamling, men det kan dog meddeles at driften har vist noget overskudd.

Aktiene vil bli betalt med følgende priser:

Preferense aktier klasse «A»	—	152.50	pct.
»	»	»	»
»	»	»	»
»	»	»	»
»	»	»	»
»	»	»	»
Stamaktier	—	100	»

Dessuten kan det nevnes at det inngår i avtalen en plikt for kjøperne til senere å overta lånebevisene i Agdesidens Bank u. l. til pari kurs, samt å utløse Den Norske Creditbanks samlede tilgodehavende (kassakreditt).

Det er de nye aksjonærens hensikt og ønske at selskapet fortsetter sin drift og sitt salg på samme måte som tidligere, idet de dog har til hensikt og som mål å søke å utvide driften adskillig etterhvert. I anledning av at det dreier sig om erhvervelse av aktier i sådant antall at The Melltone Corporation derved blir innehavere av aktiemajoriteten, har selskapets styre gitt meddelelse herom til selskapets representantskap i møte den 28de mars d. å. Representantskapet har i den anledning ført følgende til protokoll:

«Styrets formann opleste en redegjørelse angående spørsmålet om salg av aktier i A/S Arendal Smelteverk, hvilken redegjørelse vedlegges protokollen. Representantskapet gav sin tilslutning til den linje, som styret hadde fulgt i denne sak. Man var enig om at den tilbudte betaling for aktiene måtte ansees meget tilfredsstillende for aksjonærene. Man var enig om at der ikke var nogen almene hensyn som skulde tale mot en sådan plan. Det måtte ansees at det for såvel kredittinteressene som for spesielt endel større aksjonærinteresser var av adskillig betydning at planen blev gjennomført.»

I tilslutning til ovenstående vil jeg gjerne få bemerke at selskapet med undtagelse av et ubetydelig salg til et par slipeskivefabrikker her i landet kun arbeider på utlandet med sine produkter. Det vil av denne grunn ikke være av nogen betydning hvad enten aktiemajoriteten sitter på norske eller utenlandske hender. Det er også de nye aksjonærens ønske at verkets ledelse, som adm. direktør, ingeniører etc., fortsetter på samme måte som tidligere, likesom selskapets direksjon vil bli bestående av selskapets nuværende tillitsmenn.

Jeg ønsker å gjøre oppmerksom på at de nye interessenter har erklært sig villig til i løpet av tre måneder efter handelens fullbyrdelse å avkjøpe andre aksjonærer, der måtte ønske å selge, deres aktier efter samme kurs som ovenfor nevnt, således at de ikke risikerer å bli sittende igjen med sine aktier, hvis de ikke ønsker dette.

Der er nu deponert det forutsatte antall aktier, likesom kjøperne har deponert den hertil svarende kjøpesum. Utleveringen og betalingen vil da finne sted straks den kgl. resolusjon er gitt.

Av hensyn til å spare selskapet for de uundgåelige ulemper, som er forbundet med den intermistiske tilstand inntil overdragelsen har funnet sted, er det av betydning å få den kongelige tillatelse så hurtig som mulig, og jeg tillater mig derfor å henstille til det ærede Departement å ville ta saken til behandling så hurtig dette lar sig gjøre. Såvel undertegnede som selskapet selv står til enhver tid til disposisjon med ytterligere opplysninger etc., hvis sådant skulde ønskes.»

Stokken herredsstyre har i møte den 5te juni 1928 avgitt følgende uttalelse:

«Formannskapet har utarbeidet forslag til betingelser i møte 4de ds. i tilknytning til de nuværende betingelser.

Dette forslag blev referert sålydende:

Stokken herredsstyre kan gå med på at The Melltone Corporation får tillatelse til å erhverve aktiemajoriteten i A/S Arendal Smelteverk på dette selskaps nuværende konsesjonsbetingelser med de tillegg som nedenfor er anført:

Punkt 3.

Ved eventuell utvidelse av fabrikkens skal disse legges slik an at det ikke forværrer sundhetsforholdene ved verket.

Punkt 4.

Kreves tilføiet i tredje linje etter statsborgerrett:

Arbeidere og funksjonærer som har hjemstavnrett i Stokken skal være fortrinnsberettiget til arbeide ved verket og plikter verkets ledelse ved behov av arbeidskraft å henvende sig til arbeidsledighetsnevnden eller formannskapet i kommunen, der skal anvises de arbeidere som ønskes og som kan skaffes. Kan de arbeidere ikke skaffes innen kommunen som verket har bruk for kan der også benyttes fremmede arbeidere o.s.v.

Punkt 9.

Herredsstyret anser det ønskelig at fondet til sikring for fattigkommunen etter lov av 19de mai 1900 blir satt adskillig høiere enn det nu er.

Punkt 10.

Kreves tilføiet:

Selskapet plikter i tilfelle det selv ikke bygger nok boliger til sine arbeidere å avgi billige og dertil skikkede tomter til de av sine arbeidere som vil bygge selv.

Herredsstyret vil ytterligere uttale at der burde ved konsesjonen inntas betingelser om at selskapet plikter å betale skatt av en viss formue uansett selskapets gjeld. (Jfr. lov om beskatning av annen eiendom på utlendingers hender).

V o t e r i n g :

Punkt 3. Enstemmig vedtatt.

» 4. — —

» 9. — —

Ordføreren fremsatte tilleggsforslag sålydende:

«Stanser fabrikkens driften i 2 år tilfaller fondet fattigkommunen.» Enstemmig vedtatt.

Punkt 10 enstemmig vedtatt.

Følgende tilleggsforslag blev derefter enstemmig vedtatt:

«Herredsstyret vil presisere likeoverfor departementet at disse tilføielser som er gjort til selskapets konsesjonsbetingelser er efter de erfaringer som er gjort efter 15 års fabrikkdrift i kommunen og hvis disse betingelser ikke medtas av departementet ved konsesjonen kan herredsstyret ikke anbefale konsesjon gitt.»

Fylkesmannen har i skrivelse til departementet av 6te juni 1928 anbefalt at de av herredsstyret gjorte tilføielser blir inntatt i konsesjonsbetingelsene.

Saken har vært forelagt Arbeidsdepartementet som har avgitt følgende uttalelse, datert 22de juni 1928:

A/S A r e n d a l s S m e l t e v e r k .

Det ærede departements skrivelse av 29de mai 1928 angående andragende om tillatelse for The Melltone Corporation, Pittsburgh, U. S. A. om tillatelse til å erverve aktiemajoriteten i A/S Arendals Smelteverk har vært forelagt. Hovedstyret for Vassdrags- og Eelektrisitetssvesenet, som i skrivelse av 19de juni sistleden har anbefalt andragendet innvilget på betingelse av at der gjøres et par tilføielser til vilkårene i den smelteverket ved kongelig resolusjon av 7de juli 1913 meddelte kraftleiekonsesjon.

Man vedlegger en gjenpart av hovedstyrets nevnte skrivelse samt gjenpart av en annen skrivelse fra hovedstyret av s. d. med to bilag.

Idet man henviser hertil skal departementet bemerke at den nevnte kraftleiekonsesjon av 7de juli 1913 ikke er tilknyttet betingelse om at selskapets kapital for nogen del skal være norsk. Man antar ikke, at denne konsesjon i og for sig bør være til avgjørende hinder for en aktieoverdragelse som nu påtenkt. Efter dette departements opfatning er dog spørsmålet om å samtykke i sådan overdragelse meget tvilsomt. Det er ikke fremlagt opplysninger, som godtgjør, at der er tvingende grunne tilstede for salg enten av hensyn til aktionærer eller selskapet.

Smelteverkets utsikter synes i den senere tid å være betydelig bedret.

Forsåvidt tillatelse blir gitt, vil man anbefale betinget sådanne forandringer i leiekonsesjonsvilkårenes poster 4 og 10 som foreslått av hovedstyret. Man antar derhos at det bør pålegges det amerikanske selskap å inngå på at alle rettstvister som måtte oppstå mellom selskapet på den ene side som aktieeier i Arendal Smelteverk og staten eller norske rettssubjekter på den annen side avgjøres av norske domstole etter norsk rett, samt at selskapet skal ha en fullmektig bosatt her i riket som i de ovennevnte anliggender er bemyndiget til å representere og forplikte selskapet.

Departementet vil videre anbefale at en eventuell tillatelse om mulig tilknytted betingelse siktende på å hindre vilkårlig stans eller innskrenkning av smelteverkets drift.

Man undlater ikke å vedlegge gjenpart av et fra A/S Arendals Smelteverk mottatt andragende av 19de desember 1927 om lempning av den ved kongelig resolusjon av 7de juli 1913 fastsatte konsesjonsavgift. I andragendet, som blev avslått, argumenteres med selskapets konsolidering og bevarelsen av denne industri for landet.

Sluttelig bemerker man at A/S Arendals Smelteverk ved ovennevnte kongelig resolusjon av 7de juli 1913 fikk tillatelse til å leie 3000 el. HK. for et tidsrum av inntil 60 år regnet fra 1ste april 1913 samt til innen ut-

gangen av 1915 å leie ytterligere 6000 el. HK. fra A/S Arendals Fossekompani. Man er blitt opmerksom på at det kraftkvantum smelteverket benytter utover 3000 el. HK., angivelig 4000 el. HK., leies fra A/S Arendals Fossekompani ved kontrakt av 20de/21de august 1918. Man har forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet spørsmålet om hvorvidt A/S Arendals Smelteverk trenger ytterligere leiekonsesjon på den elektriske energi selskapet har til disposisjon.

Av hovedstyrets bemerkninger i forannevnte skrivelse av 19de juni 1928 hitsettes: «A/S Arendals Smelteverk er stiftet i 1912. Dets formål er fremstilling av produkter gjennom elektrisk smeltning og hvad dermed står i forbindelse.

Selskapets ordinære aktiekapital utgjør nu kr. 500 000,00 og preferensekapitalen kr. 590 000,00 fordelt på serie A og serie B med henholdsvis kr. 340 000,00 og kr. 250 000,00. Preferenseaktiene er 7½ pct. kumulativ utbytteberettiget, dog går serie A foran serie B. Hver aktie av preferenseserie A gir 2 stemmer, to aktier serie B gir 3 stemmer og ordinære aktier gir hver 1 stemme. (Ovenstående opplysninger vedrørende A/S Arendals Smelteverk er hentet fra Kierulfs Håndbok over norske obligasjoner og aktier. Utgave 1927).

Selskapet er meddelt følgende konsesjoner vedrørende vassdrag:

Konsesjonens datum	Omfatter
22/4 1913	Konsesjon på transformatoranlegg.
7/7 1913	» på leie av 9000 HK. fra A/S Arendals Fossekompani.
3/11 1915	» på utvidelse av anlegget i Eydehavn.
19/12 1917	» på forandring og utvidelse av transformatoranlegget.
16/6 1920	» på 3 1050 transformatorer.
8/9 1924	» på en enfasetransformator på 400 kVA., 6000/240 volt.

Det som nødvendiggjør konsesjon for erhverv av aktiemajoriteten i selskapet er for såvidt angår de interesser nærværende hovedstyret har å vareta den omstendighet at selskapet ved kgl. resolusjon av 7de juli 1913 er gitt anledning til å leie inntil 9000

el. HK. fra A/S Arendals Fossekompani. Kraftleiekonsesjonen gjelder til 7de juli 1973. Selskapets styre skal etter betingelsen punkt 1 ha sitt sete her i riket og utelukkende bestå av norske statsborgere. Der skal etter betingelsen punkt 4—6 anven-

des norske arbeidere, norsk materiell og norsk forsikring. Etter punkt 7 skal der av den kraft som benyttes over 500 HK. betales til staten en årlig avgift av

kr. 0,25 pr. HK. i de første 5 år
 » 0,55 » » - de neste 10 år
 » 1,00 » » - resten av konsesjonstiden.

Videre kan bemerkes at der i betingelsenes punkt 9 er inntatt de vanlige betingelser om plikt til å innbetale fattigfond.

Hovedstyret antar ikke at almene hensyn taler mot at vedkommende amerikanske selskap får tillatelse til å erverve aktiemajoriteten i selskapet på grunn av den nevnte kraftleiekonsesjon og har forsvåvidt intet å bemerke til at tillatelsen gis.

Med hensyn til betingelsene for en eventuell tillatelse bemerkes:

Som det vil sees har Stokken herredsstyre i sin uttalelse av 5te juni 1928 anmodet om at der må bli foretatt endringer i A/S Arendals Smelteverks leiekonsesjon.

I anledning herav skal man bemerke:

Det forønskede tillegg til punkt 3 ansees etter de bestemmelser som dette punkt forøvrig har, overflødig.

Tillegget til punkt 4 om at arbeidere og funksjonærer som har hjemstavnrett i Stokken skal være fortrinsberettiget til arbeide kan man ikke anbefale. Istedet foreslås tilføiet at konsesjonæren skal være pliktig til å anmelde de til enhver tid ledige plasser til nærmeste offentlige arbeidskontor og mulig arbeidsledighetsnevnd i Stokken herred.

Med hensyn til herredsstyrets uttalelse om at det i punkt 9 omhandlede fond til sikring av fattigkommunen etter lov av 19de mai 1900 må bli satt høiere enn det nu er og at fondet må tilfalle fattigkommunen hvis fabrikken stanser driften i 2 år bemerkes at dette spørsmål formentlig ikke bør løses ved nogen konsesjonsbetingelse, men avgjøres etter de regler som inneholdes i den nevnte lov.

Til punkt 10 vil herredsstyret ha føiet en bestemmelse om at selskapet plikter i til-

felle det selv ikke bygger nok boliger til sine arbeidere å avgi billige dertil skikkede tomter til de av arbeiderne som vil bygge selv.

I anledning herav bemerkes:

Efter punkt 10 i den nugjeldende leiekonsesjon som er meddelt efter erhvervsloven av 18de september 1909 er selskapet forpliktet til om og når Arbeidsdepartementet så måtte forlange på rimelige vilkår å skaffe arbeiderne husrum og grunn til forsamlingslokale, til lokale for kooperativ eller annen av arbeiderne i fellelskap dreven handelsvirksomhet o. l. Efter den nugjeldende erhvervslov av 14de desember 1917 er der bl. a. adgang til når omstendighetene gjør det påkrevet eller ønskelig å pålegge konsesjonæren på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrum og tomter til bygning av egne hjem med veier, vann, kloakk og elektrisk lysanlegg.

Under henvisning hertil vil hovedstyret anbefale at punkt 10 søkes gitt følgende ordlyd:

«Selskapet forplikter sig til om og når Arbeidsdepartementet så måtte forlange på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrum og tomter til bygning av egne hjem med veier, vann, kloakk og elektriske lysanlegg og grunn til forsamlingslokale, til lokale for kooperativ eller annen av arbeiderne i fellelskap dreven handelsvirksomhet og lignende.»

Spørsmålet om at selskapet plikter å betale skatt av en viss formue uansett dets gjeld bør formentlig ordnes efter skattelovens bestemmelser.

Idet hovedstyret antar at der ikke i leiekonsesjonen forøvrig bør foretas endringer anbefaler det at der til en eventuell tillatelse for The Melltone Corporation til å erverve aktiemajoriteten i A/S Arendal Smelteverk knyttes følgende betingelse:

Den ved kgl. resolusjon av 7de juli 1913 meddelte tillatelse for A/S Arendal Smelteverk til å leie inntil 9000 el. HK. endres således:

Betingelsenes punkt 4 gis følgende tillegg:

«Konsesjonæren er pliktig til å melde de til enhver tid ledige plasser til det nærmeste arbeidskontor og mulige arbeidsledighetsnevnd i Stokken herred.»

Punkt 10 gis følgende ordlyd:

«Selskapet forplikter sig til om og når Arbeidsdepartementet så måtte forlange på rimelige vilkår og uten beregning av fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt tilstrekkelig husrum og tomter til bygning av egne hjem med veier, vann, kloakk og elektriske lysanlegg og grunn til forsamlingslokale, til lokale for kooperativ eller annen av arbeiderne i fellesskap dreven handelsvirksomhet og lignende.»

Man henleder oppmerksomheten på hvorvidt en eventuell tillatelse bør tidsbegrenses og hvorvidt det bør pålegges det amerikanske selskap å inngå på at alle rettstvister som måtte opstå mellom selskapet på den ene side som aktieeier i A/S Arendal Smelteverk og staten eller norske rettssubjekter på den annen side avgjøres etter norske domstole etter norsk rett samt at selskapet skal ha en fullmektig bosatt her i riket som i de ovennevnte anliggender er bemyndiget til å representere og forplikte selskapet.

Man henviser til at lignende betingelser er inntatt bl. a. i den ved kgl. resolusjon av 14de mai 1926 meddelte tillatelse for Aluminium Co. of America til å erverve aktiemajoriteten i A/S Kinservik, jfr. meddelte vassdragskonsesjoner for 1926 side 70.»

Handelsdepartementet optok derefter muntlige forhandlinger med konsesjonssøkerens representant, direktør C. W. Eger, hvorefter departementets krav blev endelig formulert til å omfatte følgende betingelser:

«I.

De i kgl. resolusjon av 7de juli 1913 fastsatte betingelser for A/S Arendal Smelteverks kraftleie fra A/S Arendals Fossekompagni gjelder med følgende endringer i leiekonsesjonens §§ 4, 9 og 10:

4.

Selskapet skal såvel ved opførelsen som senere ved driften av vedkommende anlegg kun benytte funksjonærer og arbeidere, som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan der også benyttes fremmede arbeidere, når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år.

Vedkommende regjeringsdepartement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag, som en person i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste, erlegges til statskassen en daglig løpende mulkt, stor kr. 25,00 — fem og tyve kroner.

Selskapet skal være pliktig til å anmelde de til enhver tid ledige plasser til nærmeste offentlige arbeidskontor og mulig arbeidsledighetsnevnd i Stokken herred.

9.

Selskapet er forpliktet til å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune, overensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900, kap. 4, er gitt om bergverker. Selskapet vedtar å øke dette fond fra dets nuværende størrelse til kr. 100 000,00 som blir å opsamle ved at selskapet hvert år fra og med 1928 å regne avsetter kr. 20 000,00 inntil fondet har nådd kr. 100 000,00. Fondets kapital blir derefter å øke ved tillegg av renter inntil den har nådd kr. 150 000,00.

10.

Selskapet forplikter sig til om og når Arbeidsdepartementet så måtte forlange på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrum og tomter til bygning av egne hjem med veier, vann og kloakk og elektriske lysanlegg og grunn til forsamlingslokale, til lokale for kooperativ eller annen av arbeiderne i fellesskap dreven handelsvirksomhet og lignende.

II.

Videre vedtar The Melltone Corporation for sitt eget vedkommende følgende vilkår:

Alle rettstvister som måtte opstå mellom The Melltone Corporation, Pittsburgh, Pa., U. S. A. på den ene side som aktieeier i A/S Arendal Smelteverk og staten eller norske rettssubjekter på den annen side, avgjøres av norske domstoler og efter norsk rett.

The Melltone Corporation skal til enhver tid ha en fullmektig bosatt her i riket som i de ovennevnte anliggender er bemyndiget til å representere og forplikte selskapet. Såfremt selskapet ikke måtte opnevne nogen representant opnevnes denne med bindende virkning for selskapet av fylkesmannen i Aust-Agder.

III.

Disse vilkår blir å tinglese for regning av The Melltone Corporation.»

I skrivelse av 28de juni 1928 meddelte direktør Eger, at det amerikanske selskap vedtok endringen i de tidligere betingelsers post 10 og likeså vilkåret under II, at kjøperne i alle anliggender vedkommende konsesjonen vedtar norsk domstol og norsk rett samt opnevner en fullmektig bosatt her i riket.

Derimot henstiltes at endringen i post 4 blev sløifet.

Den i post 9 forlangte økning av fattigfondet avslos på det bestemteste.

I skrivelse av 3dje juli s. å. meddelte Handelsdepartementet direktør Eger at konsesjonsandragendet inntil videre var stillet i bero idet de av departementet ønskede vilkår ikke var akseptert.

Fra direktør Eger mottok man imidlertid med skrivelse av 4de juli s. å. underretning om at departementets vilkår vedtokes.

Av skrivelsen hitsettes:

Vedr. A/S Arendal Smelteverk.

De av departementet opstillede betingelser for å gi tillatelse til overdragelse av

en aktiemajoritet i ovennevnte selskap — blev avslått av kjøperne, som ikke fant å ville inngå på betingelsenes punkt 4 vedrørende fattigfondets størrelse. Jeg henviser til min skrivelse av 28de juni d. å. Kjøperne var dermed løst fra sitt tilbud og avreiste i henhold til sitt program 30te juni.

Agdesidens Bank i likvidasjon, der er den største enkeltinteressent i selskapet, har derefter henvendt sig til mig og meddelt at der står så meget på spill for deres innskytere, der vesentlig består av småfolk fra distriktene og omkringliggende delvis nødlidende kommuner, at den anså sig nødt til å påta sig de ofre som var nødvendig for å kompensere kjøperne for de pengekrav som var opstillet av departementet, hvis affæren derigjennem kunne reddes.

I henhold hertil har jeg telegrafisk forelagt saken påny for kjøperne i Bryssel og har idag mottatt svar at de er villige til å vedstå kjøpet og akseptere de opstillede betingelser under den forutsetning at selgerne som tilbudt erstatter dem de nye utlegg der er pålagt i de opstillede betingelser for fattigfondet.

Da de av Handelsdepartementet forlangte vilkår således er godtatt vil departementet anbefale at andragendet innvilges på de foran inntatte betingelser.

Man tillater sig således å

innstille:

At det i medhold av § 36 i lov nr. 16 av 14de desember 1917 tillates The Melltone Corporation, Pittsburgh, Pa., U. S. A. å erverve aktiemajoriteten i A/S Arendal Smelteverk hvilket selskap har eiendomsrett til g.nr. 52 br.nr. 2 og 38 samt g.nr. 55 br.nr. 5 i Stokken herred.

Tillatelsen meddeles på de i Handelsdepartementets foredrag av 5te juli 1928 inntatte betingelser.

14. Bergenshalvøens komm. kraftselskap og Voss kommune.

(Regulering av Bergsdalsvassdraget og regulering og overføring av Torfinno).

Kgl. resol. av 13de juli 1928.

Stortinget har under 15de juni 1928 ved behandling av innstilling fra skog- og vassdragskomiteen fattet følgende beslutning:

«Stortinget samtykker i at det tillates:

1. Bergenshalvøens kommunale kraftselskap å regulere Bergsdalsvassdraget og
2. Voss kommune og Bergenshalvøens kommunale kraftselskap i fellesskap å regulere og overføre Torfinno til Bergsdalsvassdraget vesentlig overensstemmende med de i proposisjonen opsatte konsesjonsbetingelser.»

Om denne beslutning tillater man sig å henvise til vedlagte avtrykk av st. prp. nr. 95, 1928 og innst. S. nr. 178, 1928 samt til vedlagte maskinskrevne referat av stortingets forhandlinger den 15de juni 1928.

Man hitsetter de av Stortinget vedtatte konsesjonsbetingelser:

Betingelser

for konsesjon til Bergenshalvøens kommunale kraftselskap på regulering av Bergsdalsvassdraget med 0,32 m. opdemning og 17,5 m. senkning av Hamlagrøvatn.

1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vannfall der ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeiere i reguleringsanlegget gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra konsesjonens datum.

Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vannfallseieres andel i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg

uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år etterat konsesjonen er gitt skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanlegget, som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten sig ikke herav skal den i det 10de år derefter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggningsarbeider og hus har en verdi svarende til hvad de beviselig har kostet ved erhvervelsen med fradrag for amortisasjon i 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi etter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsning være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den økning av vannkraften, som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,25 pr. naturhestekraft de første 10 år, senere kr. 0,50.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner, som Kongen bestemmer kr. 0,50 de første 10 år og derefter kr. 1,00 pr. innvunnen naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig.

Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne økning av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreffer etterhvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

4.

For den i punkt 3 omhandlede økning av vannkraften skal der erlegges en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 1,00 for hver ved reguleringen innvunnen naturhestekraft. Godtgjørelsen blir å erlegge etterhvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgifter og godtgjørelse har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pct. rente.

5.

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 3, godtgjørelse etter post 4 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 20, skal, forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etterat konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

7.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere, som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med

mere enn 10 — ti — procent overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell 10 — ti — pct. i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg til sammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra disse regler når særegne hensyn gjør det påkrevet.

8.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fra- drag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til når ved-

kommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeidere fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget. Konsesjonæren er videre forpliktet til å anordne kjørbare fremkomst over Hamlagrøsen.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til efter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommuner deres utgifter til fattigunderstøttelse av de ved reguleringsanlegget ansatte arbeidere og deres familier.

14.

Innen reguleringen tas i bruk, skal konsesjonæren til fremme av fiske i vassdraget opprette et fond, hvis størrelse fastsettes til kr. 10 000,00.

15.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte, og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse såvelsom dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

16.

Ved damanlegget skal der tillates trufet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne sig i den bruk av anlegget som skjer i krigstid.

17.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

Forsåvidt vannslipningen foregår i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 1 000,00 for hver gang efter departementets nærmere bestemmelse.

18.

Reguleringsanleggets eier skal efter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, som i det offentliges interesse finnes påkrevet, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte opdemningshoide og den tillatte laveste tappingsgrense betegnes med et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter, som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysninger om hvordan målingene er utført.

19.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

20.

De vannfalls- og brukseiere, som benytter sig av det ved reguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgis til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etterhvert som utbygning skjer inntil 10 pct. av den for hvert vannfall innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pct. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede procent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke etterhvert som kraft blir ledig, kreve avgitt fra de av vassdragets vannfall, der tilhører norske kommuner, ytterligere kraft såvidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, hvad enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres efter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 procent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20

procent. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt efter en maksimalpris, som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellem vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leiere av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Opsigelsen av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

21.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vannfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

22.

Reguleringsanleggets eier underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier efter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

23.

Alle heftelser som hviler på de andele i reguleringsanlegget, som måtte tilhøre eiere for hvem tillatelsen er tidsbegrenset,

faller bort, når de i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten.

24.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag, hvor reguleringsanlegget er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

25.

Forsåvidt der ved lov eller stortingsbeslutning gis nye bestemmelser om samkjøring mellom elektriske kraftanlegg, så skal disse bestemmelser kunne gjøres gjeldende likeoverfor Dale kraftanlegg.

Betingelser

for konsesjon til Voss kommune og Bergenshalvøens kommunale kraftselskap på regulering av Torfinnvassdraget med overføring av Torfinno til Hamlagrøvatn.

1.

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vannfall der ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringen og overføringen eller blir medeiere i anleggene gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra konsesjonens datum.

Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vannfallseieres andel i anleggene staten uten vederlag.

Konsesjonen kan ikke overdras.

De utførte anlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år efterat konsesjonen er gitt skal staten kunne innløse de andeler i anleggene, som måtte tilhøre eiere for hvem tillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten sig ikke herav, skal den i det 10de år der-

etter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt anleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbyggningsarbeider og hus har en verdi svarende til hvad de bevislig har kostet ved erhvervelsen med fradrag for amortisasjon i 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi efter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsning være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den vannkraft som ved reguleringen og overføringen fåes i fallet mellom Torfinnsvatn og Hamlagrøvatn og for den økning av vannkraften som ved reguleringen og overføringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk nedenfor Hamlagrøvatn, skal der erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,25 pr. naturhestekraft de første 10 år og senere kr. 0,50.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,50 de første 10 år og derefter kr. 1,00 pr. innvunnen naturhestekraft.

For fallet mellom Torfinnsvatn og Hamlagrøvatn beregnes vannkraften på grunnlag av den vannføring som ved reguleringen og overføringen antas å kunne påregnes år om annet. For fallene nedenfor Hamlagrøvatn beregnes økningen av vannkraften på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannføring som reguleringen og overføringen antas å medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet med de i Bergsdalsvassdraget tidligere bestående reguleringer. Ved nevnte beregninger forutsettes det at magasinene utnytted på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen og overføringen

innvinne vannkraft avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreffer etterhvert som den ved reguleringen og overføringen innvinne vannkraft tas i bruk.

4.

For den i punkt 3 omhandlede innvinne vannkraft skal der erlegges en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 1,00 for hver ved reguleringen og overføringen innvunnen naturhestekraft. Godtgjørelsen blir å erlegge etterhvert som den innvinne vannkraft tas i bruk.

Avgifter og godtgjørelse har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Etter forfall svares 6 pct. rente.

5.

Nærmere bestemmelser om betaling av avgifter etter post 3, godtgjørelse etter post 4 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 20, skal forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år etterat konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid, som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

7.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anleggene anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris, som ikke med mere enn 10 — ti — procent overstiger den pris med tillagt toll, hvortil

de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges. Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra disse regler når særegne hensyn gjør det påkrevet.

8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges og da bare med deres virkelige verdi beregnet efter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet efter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departe-

mentet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrum etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvister eller å opsi arbeidere fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

12.

Konsesjonæren er pliktig til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene. Konsesjonæren er videre forpliktet til i fornøden utstrekning å anordne overfartssteder over det nye vannløp til Hamlagrøvatn.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommuner deres utgifter til fattigunderstøttelse av de ved anleggene ansatte arbeidere og deres familier.

14.

Innen reguleringen og overføringen tas i bruk skal konsesjonæren til fremme av fiske i Vossa oprette et fond, hvis størrelse fastsettes til kr. 20 000,00.

15.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende depar-

tement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende regulerings- og overføringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse såvel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

16.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de derav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne sig i den bruk av anleggene som skjer i krigsøiemed.

17.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

Forsåvidt vannslipningen foregår i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 1 000,00 for hver gang etter departementets nærmere bestemmelse.

18.

Anleggenes eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevet, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte opdæmningshøide og den tillatte laveste tapningsgrense betegnes med et fast og tydelig vannstandsmerke, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter, som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling

med opplysning om hvordan målingene er utført.

19.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

20.

De vannfalls- og brukseiere, som benytter sig av det ved reguleringen og overføringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer etterhvert som utbygning skjer, inntil 10 pct. av den for hvert vannfall innvunne kraft (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pct. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner, hvis interesser berøres av reguleringen og overføringen, uansett den ovenfor betingede procent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte beregning med Kongens samtykke etterhvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vannfall, der tilhører norske kommuner, ytterligere kraft såvidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettene hvad enten ledningene tilhører anleggenes eier eller andre. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pct. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pct. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i

bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris, som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leiere av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

21.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vannfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i anleggene tillatelse til å benytte driftsvann som er innvunnet ved reguleringen og overføringen mot en årlig godtgjørelse til anleggenes eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

22.

Anleggenes eier underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av anleggenes eier efter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

23.

Alle heftelser som hviler på de andele i anleggene som måtte tilhøre eiere for hvem tillatelsen er tidsbegrenset, faller bort, når de i henhold til konsesjonen går over til staten.

24.

Konsesjonen skal tinglyses i de tinglag, hvor anleggene er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget, for hvilke reguleringen og overføringen kan medføre forpliktelser.

I proposisjonen var opplyst at departementet hadde innledet forhandlinger med Bergenshalvøens kommunale kraftselskap om en ordning som tilgodeser statens interesser i Herlandsfoss kraftverk samt i Norsk Blikvalseverk i Simonsvik. Det var departementets forutsetning at endelig konsesjon først blir meddelt, når der er ført nærmere forhandlinger som anført og der er oppnådd en rimelig ordning.

Skog- og vassdagskomiteen uttalte sin tilslutning til at de påbegynte forhandlinger blev ført videre for om mulig å oppnå en tilfredsstillende løsning, derimot fant den ikke at konsesjonen burde gjøres avhengig av disse forhandlingers resultat.

Ved sakens behandling i Stortinget 15de juni 1928 blev derimot på komiteens vegne uttalt den forutsetning, at «hvis der ved lov eller stortingsbeslutning gis nye bestemmelser om samkjøring mellom elektriske kraftanlegg, så skal disse bestemmelser kunne gjøres gjeldende likeoverfor Dale kraftanlegg».

I skrivelse til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 28de juni 1928 uttalte departementet under henvisning til det således foreliggende, at kraftselskapet forutsettes å avgi vedtagelse om at mulige nye lovbestemmelser eller stortingsbeslutninger om samkjøring mellom elektriske kraftanlegg skal kunne gjøres gjeldende likeoverfor Dale kraftanlegg. Man anmodet derhos Hovedstyret om snarest mulig å opta forhandlinger med kraftselskapet om en ordning, som forutsatt.

Fra Bergenshalvøens kommunale kraftselskap har man mottatt en skrivelse av 30te juni 1928 som hitsettes:

«Man stadfæster iltegram av igaar saalydende:

«Kraftselskapets representantskap har enstemmig bemyndiget styret vedta koncessionsbetingelser Bergsdalen og Torfinno stop Styret vedtar henhold hertil betingelsene overensstemmende med Stortingets beslutning med tillæg av Darre-Jenssens forutsætning stop Anmoder indtrængende om sakens avgjørelse i første Statsraad av hensyn til skjønnene, som kun kan avholdes i sommertiden stop Skriftlig bekræftelse imorgen.»

Som det vil fremgaa av telegrammet har kraftselskapets representantskap i møtet igaar bemyndiget styret til at vedta koncessionsbetingelsene. I henhold hertil vedtar altsaa styret paa kraftselskapets vegne de opstillede betingelser overensstemmende med stortingskomiteens indstilling.

Man vedtar ogsaa, at det oppstilles som en koncessionsbetingelse eller som en betingelse i den skrivelse hvorigjennem koncessionen kommuniseres, at forsaavidt der ved lov eller stortingsbeslutning gies nye bestemmelser om samkjøring mellem elektriske kraftanlæg, saa skal disse bestemmelser kunne gjøres gjældende likeoverfor Dale kraftanlæg. Det er denne forutsætning som tilslut under debatten er uttalt av hr. Darre-Jenssen paa komiteens vegne. Man vil i denne forbindelse ikke undlate at nævne, at man aldrig har mottatt nogen forespørsel fra Herlandsfossen om adgang til at føre igjennem kraft paa kraftselskapets ledninger. Man vilde i tilfælde ha besvaret en saadan forespørsel imøtekommende og kan derfor nu saa meget lettere gaa med paa komiteens forutsætning.

Man gaar ut fra, at denne vedtagelse overfor staten av koncessionsbetingelsene ikke binder kraftselskapet i forholdet til grundeierne til at gjennomføre reguleringen.

Man skal videre bemerke, at man intet har imot at gaa til forhandlinger om en samkjøringskontrakt med Herlandsfossen og dette uten hensyn til om den fremtidige lovgivning maatte gi regler om en slik samkjøring.»

Angående de med kraftselskapet førte forhandlinger har hovedstyret i skrivelse av 4de juli 1928 meddelt følgende:

«I henhold til det ærede Departements skrivelse av 26de juni 1928 er der optatt forhandlinger med Bergenshalvøens kommunale kraftselskap angående spørsmålene om utnyttelse av Herlandsfossen's ledige kraft og de foranstaltninger som kunde tenkes å bli truffne i så henseende.

Forhandlingene fant sted tirsdag den 26de og onsdag den 27de juni 1928. På vegne av B. K. K. møtte styrets formann, ingeniør Ivar Vaksdal og o.r.sakfører Roll. Resultatet av disse forhandlinger foreligger i skrivelse til Departementet av 30te juni 1928 fra B. K. K. samt i vedliggende skrivelse til generaldirektør Rogstad av 2nen juli 1928 fra ingeniør Vaksdal.

Forsåvidt angår spørsmålet om overføring av energi fra Herlandsfossen til Blikvalseverket oplyste representantene for B. K. K. at energien i så tilfelle måtte overføres på kraftlinje tilhørende Bergens kommunale Elektrisitetsverk. Da Herlandsfossen selv har kraftledning inntil Haukeland handler det sig om den Bergens kommune tilhørende førtsettelse av linjen Herlandsfossen—Haukeland fra Haukeland til Haldal, samt videre om de Bergens kommune tilhørende linjer fra Haldal til Blikvalseverket. Ingeniør Vaksdal oplyste at direktøren for Bergens kommunale Elektrisitetsverk er bortreist og blir borte inntil ut i august måned — han kunde derfor ikke nu innlate sig på forhandlinger om en sådan overføring.

Det spørsmål som i første rekke blir aktuelt forsåvidt angår B. K. K. blir således spørsmålet om levering av energi fra Herlandsfossen til B. K. K. og samarbeide mellom kraftanleggene ved Herlandsfossen og ved Dale. Etter Generaldirektørens anmodning har ingeniør Ivar Vaksdal nærmere presisert sin opfatning av disse spørsmål i ovennevnte skrivelse av 2nen juli 1928.

I denne skrivelse er følgende av vesentlig betydning — se side 3:

«Efter min mening vil Herlandsfossen bedst og varigst kunde hjælpes ved, at B. K. K. snarest mulig faar Dalestationen fuldbelastet, og at derefter B. K. K., iste-

detfor at gaa til utvidelse av Daleanlægget, kjøper kraft fra Herlandsfossen.»

Hovedstyret har nærmere drøftet spørsmålet om den betydning som denne uttalelse kan tillegges under de nuværende forhold med hensyn til tilgang på ledig energi og stedfinnende eller påregnelig forbruk i distriktet. I så henseende skal man meddele følgende:

Av ingeniør Vaksdal blev der under forhandlingene oplyst å være disponibel ved Dale kraftanlegg ialt 18 000 kW., mens Bergens by og Bergenshalvøens kommuner nu brukte 13 000 av disse 18 000 kW. Efter Vaksdals opgave skal der således for tiden være udisponert ca. 5 000 kW. av Dale kraftanleggs energi.

Efter de opplysninger og opgaver som foreligger ved Hovedstyret er der ved Samnangeranlegget nu installert maskineri for 24 000 kVA. og ved Dale kraftanlegg maskineri for 30 600 kVA., for begge anlegg inklusive reserver.

Efter foreliggende opgaver tillater vannføringen ved Samnangeranlegget en jevn årlig belastning av ca. 8500 kW., mens reguleringsforholdene er sådanne at anlegget kan utnyttes vesentlig mere hvis brukstiden forkortes f. eks. ved toppdrift. Anlegget kan årlig levere ialt 77 mill. kWh. Det foreliggende reguleringsandragende fra B. K. K. omfatter som bekjent også overføring av Torfinno hvorved der fra Dale kraftanlegg vil skaffes mere enn vann nok for den nuværende maskininstallasjon.

Under de nuværende forhold vil begge kraftanlegg tilsammen kunne levere ca. 30 000 kW. jevndrift, hvilken energi muligvis kan forhøies endel uten utvidede maskinanlegg når der regnes med toppdrift.

Den samlede belastning i Bergens by og i de herreder som er tilknyttet Samnanger og Dale var i 1920—21: 17 090 kW. Belastningen var i 1924—25 steget til 25 976 kW. I 1925—26 var den 25 740 kW. og i 1926—27 25 813 kW. I Bergens by steg forbruket fra 1926—27 til 1927—28 med ca. 1 000 kW. Nogen nevneverdig stigning synes således ikke i øieblikket å finne

sted. Etter dette skulde der for senere stigning i forbruket være uanvendt 5 à 6 000 kW. I det 5-årige tidsrum 1920—25 var den samlede stigning ca. 8 600 kW. Det vil således kunne være nogen tid forinnan den ennå ubenyttede energi i de 2 kraftanlegg med den nuværende maskininstallasjon blir anvendt, således at kraft kan bli levert fra Herlandsfossen. Hvor lenge det kan være innen dette kan skje vil bero på forbrukets stigning. Denne er så avhengig av en rekke forskjellige faktorer at den ikke i forveien kan bedømmes med nogen sikkerhet. Hvis ikke situasjonen skulde bedre sig i den nærmeste fremtid, må man være forberedt på at det kan gå noen år innen så vil skje.

Den energi som ennå er ubenyttet ved Herlandsfossen kraftanlegg utgjorde i 1925—26 ca. 1 700 kW. Hertil kommer 1 500 kW. som leides av Bergens by inntil 1ste januar 1928. Den samlede belastning utgjorde i 1925—26 6 275 kW., mens der var disponibel maksimalt 8 000 kW. innbefattet Tøsse kraftstasjon med 370 kW. Herlandsfossens kontrakt med Tøsse utløper i 1929. Den sikrer Herlandsfossen nu ca. 3 mill. kWh. årlig. Maskininstallasjonen i Herlandsfossen kraftanlegg utgjør 12 800 kVA. som årlig kan levere ca. 42 mill. kWh. eller muligens noget mere og i Tøsse kraftanlegg er installert 1 820 kVA. I styrets beretning og regnskap for 1926 opplyses at kraftverket pr. 1ste januar 1928 har disponibelt til utleie ca. 4 000 kW.

Spørsmålet om samarbeide mellom Herlandsfossen og Dale samt om levering av flomkraft fra Dale til Herlandsfossen forutsettes løst ved senere forhandlinger — kfr. hvad herom er anført i ingeniør Vaksdal's skrivelse av 2den juli 1928.

Hovedstyret er av den opfatning at det i forbindelse med denne sak er vanskelig for tiden å få mere vidtgående tilsagn om avsetning av Herlandsfossens ledige energi. Ved senere behandling av spørsmål vedkommende Bergenshalvøens og Bergens elektrisitetsforsyning bør man ha for øie de synsmåter som ingeniør Vaksdal har fremholdt i sin skrivelse av 2den juli 1928.»

Den av Hovedstyret nevnte skrivelse

fra formann i styret for Bergenshalvøens kommunale kraftselskap, ingeniør Ivar Vaksdal, av 2den juli 1928 vedlegges.

Departementet antar etter det foreliggende, at der for tiden ikke kan opnåes bestemte tilsagn om avsetning av Herlandsfossens ledige energi eller om samarbeide mellom Herlandsfossen og Bergenshalvøens kommunale kraftselskap, og da det er av vesentlig betydning at sakens avgjørelse påskyndes vil man derfor anbefale, at der meddeles Bergenshalvøens kommunale kraftselskap tillatelse til å regulere Bergsdalsvassdraget på betingelser som foran anført og under den angitte forutsetning om at eventuelle nye bestemmelser om samkjøring mellom elektriske kraftanlegg skal kunne gjøres gjeldende overfor Dale kraftanlegg.

Man har bemyndiget hovedstyret til å fortsette forhandlingene med kraftselskapet hvis formann i en skrivelse av 2den juli d. å. til generaldirektør Rogstad har gitt uttrykk for sitt syn.

Man vil anbefale at der meddeles Bergenshalvøens kommunale kraftselskap og Voss kommune tillatelse til i fellesskap å regulere og overføre Torfinno til Bergsdalsvassdraget på de foran anførte betingelser. Det bemerkes at Voss formannskap ved skrivelse av 3dje juli 1928 har vedtatt de oppstilte betingelser for regulering og overføring.

Bergenshalvøens kommunale kraftselskap har i skrivelse av 19de juni 1928 anmodet om at der må bli opnevnt forskjellige skjønnsmenn for Bergsdalsvassdraget og for Torfinno, idet dette angis å ville fremme en hurtig behandling. Da der fra grunneierhold ved advokat Magne Schjødt var antydnet innvendinger mot to skjønnskolleger utbad departementet sig i skrivelse av 30te juni 1928 kraftselskapets meddelelse om, hvorvidt der er grunneiere som har interesser ved begge vassdrag. Kraftselskapet har ved sin sakfører i skrivelse av 4de juli 1928 meddelt, at de antydte innvendinger visstnok ikke fastholdes. Kraftselskapet opplyser at der visstnok forekommer endel grunneiere som har interesser i begge

vassdrag, men etter konferanse med advokat Schjødt går det ut fra, at dette hensyn ikke spiller noen rolle.

Advokat Magne Schjødt, som i skrivelse av 16de juni 1928 har opplyst at han av de interesserte i regulering av Bergsdalsvassdraget representerer samtlige grunneiere og rettighetshavere omkring Hamlagrøvatnet (ialt 42) og at han av de interesserte i Torfinno representerer samtlige grunneiere og rettighetshavere langs Torfinno (ialt 35), har i senere skrivelse av 6te juli 1928 meddelt at der ikke fra hans side vil bli reist protest mot at det blir opnevnt to skjønnskollegier og at det skjønnskollegium som skal avgjøre erstatningskravene i anledning av Bergsdalsvassdragets regulering for grunneierne rundt Hamlagrøvatn også fastsetter den erstatning som disse tilkommer for overføring av Torfinno.

På underhånds forespørsel opplyser imidlertid advokat Schjødt, at han ikke representerer samtlige de grunneiere som er interessert ved begge vassdrag.

Departementet skal bemerke at man under hensyn til det av ansøkerne fremholdte hensyn å få skjønnen fremmet hurtigst mulig har vært sterkt inne på tanken om å opnevne to skjønnskollegier, likesom man fra fylkesmannen i Hordaland har utbedt sig forslag til mennsopnevning særskilt for de to vassdrag. Etter de fremkomne opplysninger om at der er grunneiere som er interessert ved begge vassdrag utenom dem på hvis vegne der foreligger uttalelse om spørsmålet, finner departementet det betenkelig å anordne to skjønn.

Grunneierne har etter departementets opfatning rimelig krav på personlig å få møte og vareta sine interesser ved skjønnen, men dette vil kunne bli forhindret ved to samtidig arbeidende skjønn. Reises der i den anledning innsigelse vil der såvidt skjønnen kunne opstå vesentlige forsinkelser. Der kan også opstå vanskeligheter ved begrenning av hvert skjønnens område, idet der fra grunneierhold kan stilles krav som kan gi anledning til forhandlinger og forsinkelse.

Under slike forhold vil konsesjonshaverne være lite tjent med to skjønn og ikke opnå den tilsktede hurtige behandling. Såvel av hensyn til vedkommende grunneiere som av hensyn til en sikker og hurtig fremme av skjønnen er departementet derfor blitt stående ved å anbefale opnevning av 1 skjønnskollegium for begge vassdrag.

Av hensyn til de forskjelligartede interesser skjønnen vil få til bedømmelse antar man at det bør bestå av 6 menn.

Man vil foreslå opnevnt følgende menn:

S k j ø n n s m e n n : -

1. Ingeniør Ragnvald Lie, Oslo.
2. Fylkesagronom Berge, Strandebarm.
3. Fhv. stortingsmann N. J. Schjerven, Lardal.
4. Stortingsmann Olav J. Myklebust, Kvinnherad.
5. Gårdbruker Lars Hus, Kinsarvik.
6. Fhv. ordfører Johannes Apold, Odda.

V a r a m e n n :

For nr. 1: Ingeniør A. Mollø Christensen, Oslo.

» » 2: Disponent Olaf Styrmoen, Asker.

» » 3—6: Lensmann Sunde, Tysnæs.

Kaptein og ordfører Erik Holdhus, Hålandsdalen.

Fhv. ordfører Erik Hellesnes, Vossestrand.

Såsnart der foreligger forslag til manøvreringsreglement, vil man avgi innstilling om fastsettelse av sådant.

I henhold til det anførte tillater man sig å

i n n s t i l l e :

1. Det tillates i henhold til lov om vassdragsreguleringer av 14de desember 1917 Bergenshalvøens kommunale kraftselskap å regulere Bergsdalsvassdraget på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 13de juli 1928 foreslåtte betingelser og under den sammesteds angitte forutsetning.
2. Det tillates i henhold til nevnte lov Bergenshalvøens kommunale kraftselskap og

- Voss kommune å regulere og overføre Torfinno til Bergsdalsvassdraget på de i samme foredrag foreslåtte betingelser.
3. Til å utføre de ved ovennevnte foretagender foranledigede skjønn og takster opnevnes de i samme foredrag foreslåtte menn.

15. Maudal interkommunale kraftselskap.

(Regulering av Maudalsvassdraget).

Kgl. resol. av 17de august 1928.

Fra Maudal interkommunale kraftselskap har departementet mottatt et andragende datert 3dje mai 1928 om tillatelse til å foreta en regulering av Maudalsvassdraget i Rogaland samt tillatelse til bygning av kraftledning m. v.

Andragendet er sålydende:

«For å sikre sin fremtidige elektrisitetsforsyning har Sandnes, Høyland, Klepp og Time kommuner samt Riska sogn sluttet sig sammen til interessentskapet «Maudal interkommunale kraftanlegg».

Sandnes kommune har ved beslutning av 10de februar sistleden overdratt sine rettigheter i Maudalsvassdraget, som Sandnes kommune kjøpte ved bystyrebeslutning av 12te april 1917, approbert ved kongelig resolusjon av 8de februar 1918, til dette nye selskap.

Maudalsvassdraget er en gren av Bjerkreimvassdraget og de vann som skal reguleres likesom utbygningen i det hele tatt ligger i Forsand herad, Rogaland fylke.

De sammensluttede kommuners elektrisitetsforsyning foregår nu delvis fra egne kraftstasjoner, delvis ved leie av strøm fra Stavanger Elektricitetsverk, hvilken leie imidlertid kontraktmessig ophørte fra 1ste mars iår, dog stilltiende fortsatt inntil videre, hvorfor man har planlagt en utbygning av Maudalsvassdraget, og tillater man sig herved i henhold til lov om Vassdragsreguleringer av 14de desember 1917 § 2 og

5 å ansøke om tillatelse til å foreta regulering i det omhandlede vassdrag i hvilken anledning man henviser til medfølgende bilag, idet ytterligere bemerkes, at reguleringen ikke vil berøre dyrket eller dyrkbar jord eller skog.

Da utbygningen utelukkende skal tjene kommunenes eget behov til å forsyne innvånerne med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk og småindustri, ansøker man likeledes om fritagelse for reguleringsavgifter til staten i henhold til nevnte lovs § 11 punkt 7.

Samtidig tillater man sig i henhold til lov av 16de mai 1896 og lov av 26de juli 1924 å ansøke om adgang til å foreta overføring av den ved utbygning av Maudalsfallene innvundne kraft til Skjeiene transformatorstasjon ved Sandnes, ved hjelp av en elektrisk kraftledning, og i forbindelse dermed i henhold til lov av 23de juli 1894 om tillatelse til å ekspropriere grunn for kraftledningens anbringelse.

De nødvendige beskrivelser og tegninger vedkommende kraftledningen vil særskilt bli innsendt til godkjenning.

Som støtte for dette andragende påberopes Justisdepartementets til grunn for kongelig resolusjon av 9de september 1927 angående stadfestelse av Stavanger bystyres vedtak av 20de desember 1926 om kjøp av A/S Flørli liggende foredrag, hvortil henvises.

Endelig anføres, at de respektive kommunestyrers vedtak om tilslutning til det interkommunale kraftselskap og bevilgninger i den anledning er innsendt til approbasjon av hver enkelt kommune som særskilt sak. Avtrykk av disse likelydende vedtak samt avtrykk av det dannede selskaps lover følger som bilag.»

Den av søkeren senere innsendte reguleringsplan med beskrivelser og tegninger vedlegges.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har på foranledning i skrivelse av 13de juli 1928 avgitt følgende erklæring i anledning av andragendet:

«Det Kongelige Departement har under 8de juni 1928 sendt hovedstyret til uttalelse et andragende datert 3dje mai s. å. med bilag fra Maudal Interkommunale Kraftselskap om tillatelse til å regulere Maudalsvassdraget i Forsand herred, Rogaland fylke, samt om tillatelse til bygning av kraftledning fra Maudal til Sandnes. — I anledning av reguleringsandragendet skal man tillate sig å anføre følgende, som bygger på det nu foreliggende andragende med bilag og på det med hovedstyrets skrivelse av 31te august 1926 fremsendte forslag.

Maudal Interkommunale Kraftselskap som er en sammenslutning av kommunene Sandnes, Høyland, Klepp og Time samt Riska sogn er dannet for å sikre disse distrikters fremtidige elektrisitetsforsyning. Denne foregår nu delvis fra egne kraftstasjoner — Sandnes elektrisitetsverk 2 400 HK. og Time elektrisitetsverk 500 HK. — og delvis ved leie av strøm fra Stavanger. Da der ikke kunde stilles i utsikt nogen varig ordning av leieforholdet søkte kommunene i juli 1926 om tillatelse til å regulere Maudalsvassdraget for et projektert kraftanlegg på 7 000 HK. En av forutsetningene for denne utbygning var foreløbig å leie kraft til Stavanger. Hovedstyret behandlet dette andragende i møte 31te august 1926 og anbefalte reguleringstillatelse meddelt.

Da Stavanger senere kjøpte Flørli kraftanlegg bortfalt spørsmålet om kraftleie til Stavanger og dermed behovet for en såvidt stor utbygning. I forbindelse med approbasjonen av Stavanger bystyres beslutning om kjøp av Flørli, meddelt 19de september 1927, blev Maudalskommunene tilbudt forlengelse av leiekontraktene på 10 år med en kraftpris som ligger 20 pct. under nuværende og med rett til å øke forbruket med 15 pct. i kontrakttiden, alternativt en erstatning på kr. 100 000,00 en gang for alle i tilfelle de foretrak å bygge eget anlegg.

Da Flørli kraftanlegg ikke er større enn at Stavanger trenger det for sitt fremtidige behov og da de tilbudte leievilkår gir for små utviklingsmuligheter, finner

Maudalskommunene det nu gunstigst å gå til utbygning av Maudalsfossene som eies av Sandnes kommune, men skal avståes til sammenslutningen for kr. 200 000,00. Den foreliggende plan går ut på en mindre regulering og utbygning enn den i 1926 behandlede. Selskapet akter nu å utbygge et ca. 270 m. (netto) stort fall fra Myrtjern. Nedbørområdet ved dettes utløp er opgitt til 53,5 km.². For utjevning av vannføringen er projektert regulering av Store Myrvatn og Myrtjern, idet sistnevnte også skal tjene som inntaksbasseng. Store Myrvatn forutsettes senket ca. 1 m. og opdemmet 2 m. hvorved fåes et magasin på 8 mill. m.³. Myrtjern demmes 3 m. og gir 1,0 mill. m.³ magasin. Vannene ligger ca. 600 m. o. h.

Ved hjelp av disse magasiner påregnes en minimumsvannføring av 1,4 sm.³ som forutsettes utnyttet ved installasjon av et første aggregat på 4 000 turbin-HK.

Alternativt forutsettes i planen opdemningshøiden i Myrvatn øket 1 m. hvorved det samlede magasin blir 12,0 mill. m.³ og den påregnelige vannføring 2,5 m.³. Den alternative løsning som forutsetter tilslutning fra flere kommuner går ut på installasjon av 2 aggregater à 4 000 HK. og for denne installasjon bygges kraftstasjonen.

Anlegget er med den minst vidtgående løsning for regulering og med kraftoverføring til Sandnes beregnet å komme på kr. 896 000,00 inkl. grunnerhvervelser og forberedende arbeider. Hertil kommer rettighetenes kostende kr. 200 000,00. Reguleringsdammen ved Store Myrvatn er i overslaget opført med kr. 10 000,00 for 2 m. opdemning, idet dammen innrettes slik at den kan påbygges 1 m. og inntaksdammen ved Myrtjern med kr. 24 000,00.

Det anføres i det nu foreliggende andragende at reguleringen ikke vil berøre dyrket eller dyrkbar jord eller skog. I en tilleggskrivelse til det i 1926 behandlede andragende som omfattet 8 m. reguleringshøide i Store Myrvatn, hvorav 4 m. opdemning og 7 m. reguleringshøide i Myrtjern, var opplyst at det jordareal som vilde bli satt under vann utgjorde 686 dekar, som

består av udyrket beitesmark og var innkjøpt.

Da utbygningen utelukkende skal tjene kommunenes eget behov til å forsyne innvånerne med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk og småindustri, søkes om fritagelse for reguleringsavgifter til staten i henhold til reguleringslovens § 11,7.

Utbyggede fall finnes etter det foreliggende ikke i vassdraget. Fallene nedenfor i vassdraget eies delvis av staten.

Andragendet har vært til behandling i distriktet med følgende resultat:

Forsand herredsstyre har i møte 18de mai 1928 enstemmig fattet følgende beslutning:

«Søknaden om konsesjon anbefales med nedenfor nevnte forbehold:

1. At der i henhold til lov om vassdragsreguleringer av 1917 § 11 blir pålagt Maudal kraftselskap den samme årlige avgift til kommunen pr. hestekraft som Stavanger elektrisitetsverk nu må betale av sitt anlegg i Flørli og som er fastsatt til kr. 1,00 pr. innvunnen regulert hestekraft, da man finner det rettest at to kraftverker, beliggende i samme herred, blir stillet på like fot med avgiftssatsernes størrelse.
2. At Maudal kraftselskap i anleggstiden overtar vedlikeholdet av bygdeveien fra hovedveien i Birkedal til Øvre Maudal.
3. Til utbygningen og ellers vil man henstille at Maudal kraftselskap blir pålagt i størst mulig utstrekning å anvende bygdens egne folk, likeså at der til transporten fortrinsvis benyttes bygdens eget ruteselskap.
4. At der forøvrig blir pålagt Maudal kraftselskap de vanlige forpliktelser overensstemmende med konsesjonsloven og lov om vassdragsreguleringer.»

Overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Rogaland har i sin utredning av 1ste juni 1928 konkludert med at som forholdene ligger an i søndre del av fylket — etter at Stavanger

har kjøpt Flørli og ikke ønsker noget medierskap fra landdistriktenes side, idet anlegget ikke er større enn at byen trenger det for sitt fremtidige behov — blir den naturlige løsning av elektrisitetsforsyningsspørsmålet i Jærkommunene at disse går sammen om bygning av eget kraftanlegg. Han fremholder at Jæren ved det foreliggende projekt vil bli sikret den nødvendige elektriske energi i en uoverskuelig fremtid og på teknisk og økonomisk gunstige vilkår og anbefaler andragendet innvilget på de for kommuner vanlige vilkår. Han opplyser at der føres forhandlinger om tilslutning til Maudal kraftanlegg av Hetland, Håland og Randaberg kommuner.

Fylkesmannen i Rogaland tiltrer overingeniørens uttalelse.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Ved hjelp av de planlagte magasiner er der påregnet en minstevannføring av 1,4 sm.³ Herav antas 0,8 sm.³ å bli tilveiebragt ved reguleringen. Økningen i kraftmengde vil således dreie sig om 3 000 natur-HK. i det 270 m. høie fall som nu er forutsatt utbygget. Når andre vannfall i vassdraget bygges ut kommer økningen i disse til.

Man nevner i denne forbindelse at den av nærværende etat i 1920 fremlagte plan for utbygning av Maudalsvassdraget forutsetter utnyttelse av et bruttofall på 295 m. og tilveiebringelse av magasiner på 46,5 mill. m.³ tilsvarende regulert vannføring på 4 sm.³ og kraftmengde 12 500 turbin-HK. Statens interesser som vannfallseier omfatter 75 m. i Maudalselven og 91,5 m. i den nedenfor liggende Bjerkreimselv.

Den ved den ansøkte regulering forårsakede skade og ulempe antas å være av mindre betydning i sammenligning med de fordeler som vinnes ved reguleringen, her ved også tatt i betraktning de påregnelige omkostninger ved gjennomførelsen. Hovedstyret antar at betingelsene for at tillatelse kan meddeles er tilstede, jfr. reguleringslovens § 8 og anbefaler sådan gitt.

Tillatelsen anbefales gitt i det vesentlige på samme betingelser som foreslått i 1926 for den da påtenkte noget videregående regulering i samme vassdrag, alene med de forandringer som senere praksis og de foreliggende forhold tilsier.

Tillatelsen foreslås gitt på ubegrenset tid for kommuner, jfr. reguleringslovens § 10,2 og for private på 50 år. Etter reguleringslovens § 10,5 foreslås vilkår om rett for staten til å innløse de deler av anlegget som måtte tilhøre dem for hvem tillatelsen er tidsbegrenset.

Avgifter etter reguleringslovens § 11,1 til stat og kommuner foreslås som forrige gang satt til kr. 0,50 til hver. — Hovedstyret finner etter omstendighetene å kunne tilråde avgiften til staten frafalt til og med året 1933.

Med sikte på muligheten av at Store Myrvatn og Myrtjern bør reguleres ytterligere bør der antagelig også nu tas sikte på at dammene straks utføres på en sådan måte at de hensiktsmessig kan påbygges. Et sådant forlangende antas ikke å ville medføre så stor økning i utgiftene at det spiller nogen rolle av betydning. Noget særlig vilkår herom skulde det dog ikke være nødvendig å opstille, idet det må kunne gjennomføres på grunnlag av den almindelige bestemmelse om at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert, jfr. betingelsenes post 13.

De øvrige opstilte vilkår trenger antagelig ikke nogen nærmere begrunnelse.

Forsand herredsstyre har som nevnt foreslått at kraftanlegget i anleggstiden skal overta vedlikeholdet av bygdeveien i en nærmere angitt utstrekning. I anledning herav henvises til post 11 i hovedstyrets forslag til betingelser, hvorefter konsesjonæren tilpliktes å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og broer hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet.

Forsands krav om i størst mulig utstrekning å benytte bygdens egne folk samt om benyttelse av bygdens eget ruteselskap til transporter antar hovedstyret ikke bør optas som konsesjonsbetingelse. De bør i

tilfelle søkes ordnet ved overenskomst mellom konsesjonæren og Forsand kommune.

Man vedlegger utkast til reguleringsbetingelser overensstemmende hermed. Betingelsene har vært forelagt søkeren, se medfølgende skrivelse av 10de ds. fra Maudal kraftanlegg.

I den med denne skrivelse følgende utskrift av Maudal kraftanleggs styres forhandlingsprotokoll i møte 6te ds. er anført at det ikke har noget å bemerke til konsesjonsbetingelsene, når undtas at betingelsene om mulig bør tilfredsstille de av Bergens sparebank den 21de juni 1928 for ydelse av pantelån opstilte vilkår. Disse vilkår, som gjelder et lån på kr. 400 000,00 mot pant i anlegget og kommunens garanti, går bl. a. ut på følgende:

«Låntageren foranlediger at der i henhold til lov av 14de desember 1917 nr. 16 § 2 siste ledd på forhånd meddeles långiveren som panthaver konsesjon til — i tilfelle av at lånet misligholdes — gjennom kjøp på tvangsauksjon å erverve vannfallet med reguleringsanlegg, kraftstasjon og ledninger etc. på de samme betingelser, hvorefter låntageren er meddelt konsesjon.»

I anledning herav skal hovedstyret bemerke at låntageren i nærværende tilfelle, Maudal Interkommunale kraftselskap, kun tiltrenger reguleringstillatelse og konsesjon på sitt høispente elektriske anlegg, men derimot ikke konsesjon etter ervervsloven av 14de desember 1917. Bergens Sparebank trenger imidlertid i tilfelle konsesjon også etter sistnevnte lov. Ansøkeren er underhånden gjort bekjent hermed.

Hovedstyret antar at man etter omstendighetene bør tilsi Bergens Sparebank at den kan gjøre regning på å få ervervs-konsesjon på rimelige vilkår, såfremt den må kjøpe anlegget ved tvangsauksjon for å redde sin fordring. Forinnen man går nærmere inn på vilkårene antar man at der bør foreligge andragende fra Bergens Sparebank om tillatelse til å få forhåndskonsesjon etter § 2 i lov av 14de desember 1917 nr. 16. Etter reguleringslovens § 14 følger reguleringsanlegget vannfallet og man går derfor

ut fra at et eventuelt tilsagn om erhvervs-konsesjon også vil inneholde det fornødne vedrørende reguleringskonsesjonen.

Banken behøver konsesjon også etter lov av 16de mai 1896 med tilleggslov av 26de juli 1916 nr. 6. Man savner formentlig adgang til å meddele forhåndskonsesjon angående det høispente elektriske anlegg. Hovedstyret antar dog at banken må kunne tilsies at den vil kunne gjøre regning på å få den nødvendige tillatelse for den tid som måtte være nødvendig til amortisasjon av det lån sparebanken har ydet selskapet. Muligens bør man til en sådan tillatelse knytte betingelser om kontroll med de tariff-er sparebanken vil bruke etter at den måtte ha kjøpt anlegget ved auksjon.

Utkast til manøvreringsreglement er utarbeidet og vil bli eftersendt etter at det er forelagt distriktet overensstemmende med reguleringslovens § 12,12.

Behandlet i møte 26de juni 1928.»

Det av hovedstyret avgitte forslag til reguleringsbetingelser er sålydende:

1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vannfall, der ikke tilhører staten eller norske kommuner, deltar i reguleringen eller blir medeiere i reguleringsanlegget, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra konsesjonens datum. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vannfallseieres andeler i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år etter at konsesjon er gitt, skal staten kunne innløse de andeler i re-

guleringsanlegget som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten sig ikke herav, skal den i det 10de år derefter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eiere 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne således at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus betales med hvad de bevislig har kostet ved erhvervelsen med fradrag for amortisasjon i 50 år. For annet tilbehør beregnes den tekniske verdi efter skjønn på statens bekostning.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfellet avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den økning av vannkraften, som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannføring, som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring, som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne økning av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreffer efterhvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgiftene har samme pantesikkerhet

som skatter på fast eiendom og kan inn-
drives på samme måte som disse. Etter for-
fall svares 6 pct. rente.

4.

Nærmere bestemmelse om betalingen
av avgifter etter post 3 og kontroll med
vannforbruket samt angående avgivelse av
kraft, jfr. post 19, skal forsåvidt de ikke
er fastsatt av Kongen, med bindende virk-
ning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av
vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist
av 2 år etter at konsesjonen er gitt og full-
føres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som
på grunn av overordentlige tildragelser
(vis major) streik eller lockout har vært
umulig å utnytte.

6.

Arbeidet skal utføres ved funksjonæ-
rer og arbeidere som har norsk innfødsrett
eller statsborgerrett.

Konsesjonæren skal ved bygning og
drift av anlegget anvende norske varer
forsåvidt disse kan fåes like gode, til-
strekkelig hurtig — herunder forutsatt at
der er utvist all mulig aktsomhet med hen-
syn til tiden for bestillingen — samt til
en pris som ikke med mere enn 10 pct.
overstiger den pris med tillagt toll, hvortil
de kan erholdes fra utlandet. Er der ad-
gang til å velge mellom forskjellige innen-
landske tilbud, antas det tilbud som repre-
senterer det største innen landet fallende
arbeide og produserte materiale, selv om
dette tilbud er kostbarere når bare oven-
nevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold
til utenlandsk vare ikke derved overstiges.
Toll og pristillegg tilsammen forutsettes
dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den
utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I
tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet
av departementet.

Vedkommende departement kan til-
stede undtagelse fra disse regler når sær-
egne hensyn gjør det påkrevet.

7.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske
selskaper, hvis disse byr like fordelaktige
betingelser som utenlandske.

8.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta
varer istedenfor penger som vederlag for
arbeide eller pålegges nogen forpliktelse
med hensyn til innkjøp av varer (herunder
dog ikke sprengstoff, verktøi og andre ar-
beidsmaterialer). Verktøi og andre arbeids-
redskaper, som utleveres arbeiderne til be-
nyttelse kan bare kreves erstattet når de
bortkastes eller ødelegges og da bare med
deres virkelige verdi beregnet etter hvad
de har kostet konsesjonæren med rimelig
fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren
holder handelsbod for sine arbeidere, skal
nettooverskuddet etter revidert årsregnskap
anvendes til almennyttig øiemed for arbei-
derne. Anvendelsen fastsettes etter samråd
med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som
i tilfelle av tvist kan forlange saken fore-
lagt for vedkommende regjeringsdeparte-
ment til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for
at hans kontraktører oppfyller sine forplik-
telser overfor arbeiderne ved anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til når
vedkommende departement forlanger det på
den måte og på de vilkår som departe-
mentet bestemmer å skaffe arbeiderne den
til enhver tid nødvendige lægehjelp og å
holde et for øiemedet tjenlig sykehus med
isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrek-
ning forpliktet til på rimelige vilkår og
uten beregning av nogen fortjeneste å
skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt
og tilstrekkelig husrom etter nærmere be-
stemmelse av vedkommende regjeringsde-
partement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkom-
mende regjeringsdepartements samtykke
berettiget til i anledning av arbeidstvistic-

heter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og broer, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier og broer som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

13.

Konsesjonæren plikter etter bestemmelse av vedkommende departement og på vilkår som dette fastsetter å samarbeide med andre kraftanlegg, når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den almindelige kraftforsyning. Kraftstasjon og ledningsnett skal etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement utføres således at anlegget kan sammensluttet og drives under ett med andre lignende kraftanlegg.

Konsesjonæren plikter å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevet av hensyn til sådant samarbeide. Bestemmelse om utredelse av de hermed forbundne omkostninger treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

14.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsover-

slag vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse såvelsom dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

15.

Ved damanlegget skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse. Anleggets eier må uten godtgjørelse finne sig i den bruk av anlegget som skjer i krigsøimed.

16.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

17.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentliges interesse finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte opdemningshøider og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

18.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som

ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

19.

De vannfalls- og brukseiere som benytter sig av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etterhvert som utbygning skjer inntil 10 pct. av den for hvert vannfall innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pct. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse kan de kommuner, hvis interesser berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede procent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning med Kongens samtykke, etterhvert som kraft blir ledig, kreve avgitt fra de av vassdragets vannfall der tilhører norske kommuner, ytterligere kraft såvidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 procent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 procent. Hvis prisen beregnet på denne måte blir uforholdsmessig høy, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris, som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende

departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5 år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

20.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vannfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanlegget tillatelse til å benytte driftsvann som er innvunnet ved reguleringen mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

21.

Reguleringsanleggets eier underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

22.

Alle heftelser, som hviler på anlegget faller bort når og i den utstrekning dette i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten etter post 1.

23.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag, hvor anlegget er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Landbruksdepartementet har i skrivelse av 8de august 1928 på foranledning meddelt, at saken ikke gir anledning til nogen uttalelse derfra.

Departementet skal bemerke:

Som det vil sees, har elektrisitetsforsyningen av de kommuner som nu har sluttet sig sammen om å danne Maudal interkommunale kraftselskap hittil foregått dels fra egne kraftstasjoner og dels ved leie av energi fra Stavanger elektrisitetsverk.

Stavanger elektrisitetsverk får igjen sin elektriske energi fra egne kraftanlegg i Oltedal og Oltesvik samt Flørli. Sistnevnte kraftverk blev erhvervet av Stavanger kommune i henhold til bystyrets beslutning av 20de desember 1926, som er stadfestet ved kgl. resolusjon av 9de september 1927. Der hadde forinnen vært ført langvarige, men resultatløse forhandlinger mellom Stavanger by og de omliggende landkommuner under to forskjellige forutsetninger, nemlig enten utbygning av Maudalsfallene for landkommunenes regning med adgang for Stavanger til å leie kraft derfra eller erhvervelse av Flørli kraftanlegg med adgang for landkommunene til å leie kraft.

Stavanger har, etterat kjøpet av Flørli kraftverk var avsluttet, vedstått sitt tilbud om fortsatt kraftleie til Maudalskommunene svarende til disses nuværende konsum + 15 pct., og således at nevnte kommuner vilde kunne få sitt kraftbehov dekket utover nevnte kvantum i den utstrekning Stavanger elektrisitetsverk måtte ha ledig kraft.

Nevnte landkommuner finner imidlertid at de tilbudte leievilkår gir for små utviklingsmuligheter og at de kan skaffe sig billigere kraft ved utbygning av Maudalsfallene, som eies av Sandnes kommune, men aktes avstått til det interkommunale kraftselskap.

Under hensyn hertil har nærværende departement i tilslutning til innhentet erklæring fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet ved skrivelse til Justisdepartementet av 14de juli 1928 anbefalt at der meddeles stadfestelse på omhandlede

kommuners beslutninger om oprettholdelse av kraftselskapet, Maudalsvassdragets overtagelse og utbygning, optagelse av bygge-lån m. v.

Da Justisdepartementet under 25de juli 1928 har meddelt at det efter omstendighetene har funnet å kunne stadfeste omhandlede kommunestyrebeslutninger, finner nærværende departement at det foreliggende andragende om tillatelse til regulering av Maudalsvassdraget bør optas til realitetsavgjørelse.

Ifølge den innsendte plan for utnyttelsen av vannkraften i Maudalsvassdraget akter selskapet nu å utbygge en fallhøide på ca. 270 m. (netto) fra Myrtjern. Ved hjelp av den planlagte regulering er minstevannføringen i vassdraget beregnet å skulle økes til 1,4 sm.³ — alternativt 2,5 sm.³ — som forutsettes utnyttet ved installasjon av ett — alternativ 2 — aggregater på 4 000 turbin-HK.

Den skade og ulempe, som reguleringen vil bevirke, må efter de foreliggende opplysninger antas å være av mindre betydning sammenlignet med de fordeler som vinnes.

Reguleringen angis ikke å ville berøre dyrket eller dyrkbar jord eller skog.

Nogen skade for almene interesser skulde efter det oplyste ikke stille sig hindrende for andragendets innvilgelse.

Man antar at de nødvendige forutsetninger for meddelelse av reguleringstillatelse er tilstede, og departementet finner med Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet å kunne anbefale at den ansøkte regulering tillates gjennomført i det vesentlige overensstemmende med den fremlagte plan.

Man forutsetter at departementet i tilfelle som vanlig vil være bemyndiget til å tillate mindre vesentlige endringer i planen.

Tillatelsen vil man anbefale tilknyttet vilkår overensstemmende med det av Hovedstyret avgitte forslag.

Forsåvidt angår vannfall som tilhører norske kommuner, vil man således anbefale konsesjonen gitt på ubegrenset tid. For private vannfallseiere er foreslått en konsesjonstid av 50 år.

Der er forbeholdt innløsningsrett for staten etter 35 års forløp fra konsesjonens meddelelse likeoverfor eiere av vannfall for hvem reguleringstillatelsen er foreslått tidsbegrenset.

Avgiften til staten er foreslått satt til 50 øre pr. HK. og til kommuner 50 øre.

Departementet finner overensstemmende med hovedstyret å kunne anbefale at kraftselskapet fritas for å erlegge avgift til staten til og med året 1933, jfr. reguleringslovens § 11 pkt. 7.

Forsåvidt angår den ansøkte tillatelse til å overføre den ved utbygningen innvundne kraft til Sandnes samt tillatelse til å ekspropriere grunn for kraftledningens anbringelse bemerkes, at spørsmålet herom vil bli gjort til gjenstand for særskilt behandling.

Angående utferdigelse av manøvreeringsreglement vil der likeledes bli avgitt særskilt innstilling.

Med hensyn til det av kraftselskapets bankforbindelse reiste spørsmål om forhåndskonsesjon i henhold til erhvervskonsesjonslovens § 2 siste ledd til — i tilfelle av misligholdelse av det tilsagte byggelån — gjennom kjøp på tvangsauksjon å erverve vannfallet med reguleringsanlegg, kraftstasjon, ledning etc., antar man med hovedstyret at Bergens Sparebank kan gjøre regning på å få erhvervskonsesjon på rimelige vilkår, såfremt den må kjøpe anlegget på tvangsauksjon for å redde sin fordring.

I henhold til det anførte tillater man sig således å

innstille:

1. Det tillates i medhold av lov av 14de desember 1917 om vassdragsreguleringer Maudal interkommunale kraftselskap å foreta en regulering av Maudalsvassdraget i Forsand herred, Rogaland fylke, i det vesentlige overensstemmende med en fremlagt plan og på vilkår overensstemmende med det i Arbeidsdepartementets foredrag av 17de august 1928 inntatte utkast.

2. Maudal interkommunale kraftselskap fritas i henhold til reguleringslovens § 11 pkt. 7 for erleggelse av den i ovennevnte utkasts post 3 betingede årlige avgift til staten inntil utgangen av 1933.

16. A/S Matrefaldene.

(Fristforlengelse).

Jfr. bind I side 144 og 170, bind VII side 110.

Kgl. resol. av 17de august 1928.

Stortinget har den 14de juni 1928 overensstemmende med innstilling fra skog- og vassdragskomiteen fattet følgende beslutning:

«Stortinget samtykker i at fristen for A/S Matrefaldenes fullførelse av regulerings- og utbygningsarbeider i Matre- og Haugsdalsvassdragene og for påbegynnelse av anleggets drift forlenges til 16de september 1932 på vilkår som foreslått i Arbeidsdepartementets innstilling.»

De omhandlede vilkår er følgende:

1.

Selskapet vedlikeholder arbeidsdriften i den utstrekning forholdene til enhver tid tillater det til beskjeftigelse av den i vedkommende bygder hjemmehørende arbeiderbefolkning etter Arbeidsdepartementets nærmere bestemmelse.

2.

Aksjeselskapet er i utsettelsestiden pliktig til å melde ledige plasser til vedkommende arbeidsledighetsnevnder i vedkommende herreder.

3.

Såfremt selskapet i utsettelsestiden har elektrisk kraft til disposisjon skal Masfjord kommune ha anledning til å utta inntil 150 HK. til en pris av kr. 30,00 pr. el. HK. pr. år. Kraften leveres fra den provisoriske kraftstasjon og direkte fra de der installerte maskiner.

I Arbeidsdepartementets innstilling var derhos uttalt følgende:

«Det er derhos departementets uttrykkelige forutsetning at A/S Matrefaldene, før den endelige fristforlengelse i tilfelle finner sted, har dekket de på opgjørsdagen skyldige skatter og har opfylt sine kontraktmessige forpliktelser overfor kommunene. Selskapet har erklært sig villig hertil. Man antar at der bør settes en frist for dette oppgjør og anbefaler en frist av 2 måneder etter Stortingets forventede beslutning.»

Man tillater sig forøvrig å henvise til st. prp. nr. 84, 1928, og innst. S. nr. 174 for s. å.

Ved skrivelse til A/S Matrefaldene av 28de juni 1928 utbad departementet sig selskapets vedtagelse av de opstilte betingelser for fristforlengelse, hvorhos man under henvisning til den ovenciterte forutsetning utbad sig selskapets nærmere meddelelse, i tilfelle ledsaget av erklæringer fra vedkommende formannskaper om at behørig oppgjør har funnet sted.

Med skrivelser av 11te og 13de august 1928 har advokat Sigurd Fougner innsendt erklæring fra A/S Matrefaldenes styre om at selskapet vedtar de ovenfor nevnte betingelser for fristforlengelse, samt behørig legitimasjon for at oppgjør har funnet sted med Masfjorden og Brekke kommuner.

Fra Modalen kommune foreligger meddelelse om at selskapet ikke skylder skatt til kommunen.

Man går ut fra at selskapet heller ikke har annen gjeld til sistnevnte kommune, idet intet herom er fremkommet under sakens behandling.

Fra Lavik kommune er heller intet krav fremkommet under sakens behandling og advokat Fougner har i ovennevnte skrivelse av 11te august 1928 meddelt at Lavik kommunes vedkommende på henvendelse har uttrykkelig bekreftet at A/S Matrefaldene intet skylder.

Efter det således foreliggende vil departementet anbefale at fristen for fullførelse av A/S Matrefaldenes regulerings- og utbyggningsarbeider i Matre- og Haugsdalsvass-

dragene samt for påbegynnelse av anleggets drift forlenges til 16de september 1932 på de foran inntatte betingelser.

I forbindelse hermed skal man fremheve at der under behandlingen av saken i vedkommende stortingskomite til denne fra A/S Matrefaldene innkom en erklæring av 1ste juni 1928, hvori selskapet forplikter sig til å betale Masfjorden kommune kr. 25 000,00, hvis det i den nye utsettelsestid får istand salg, utbygning eller på annen måte gjør noget ut av Matrefaldene. Videre har selskapet i en erklæring av 6te juni 1928 frafalt sin kontraktmessige rett til å kunne overta endel jordeiendommer efter takster basert på de priser som var gjengse i 1906. Erklæringene er trykt som bilag til innstillingen.

Man tillater sig således å

innstille:

Den senest ved kgl. resolusjon av 17de september 1920 fastsatte frist for fullførelsen av de ved kgl. resolusjon av 16de september 1908 tillatte regulerings- og utbyggningsarbeider i Matre- og Haugsdalsvassdragene i Hordaland samt Sogn og Fjordane fylker og for påbegynnelsen av anleggets drift forlenges til 16de september 1932 på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 17de august 1928 inntatte betingelser.

17. A/S Stangfjordens elektrokemiske Fabrikker.

(Leie av inntil 2 000 kW. fra Alfot Interkommunale Kraftselskap).

Jfr. bind I side 20.

Kgl. resol. av 17de august 1928.

Ved kgl. resolusjon av 18de september 1906 blev der meddelt A/S Stangfjordens elektrokemiske Fabrikker, hvis samtlige aktier oplystes å være overtatt av The British Aluminium Comp. limited of London, tillatelse til å erhverve vannrettigheter i Stangselven i Askvold herred, Sogn og Fjordane fylke. Herom henviser man til

«Meddelte Vassdragskonsesjoner» bind I side 20—26.

Vassdraget, som ifølge utarbeidede planer blev utbygget for 2 000 kW., viste sig imidlertid ikke å kunne utbringes til denne kraftmengde året rundt, hvorfor den opførte aluminiumsfabrikks produksjon heller ikke er blitt så stor som forutsatt.

På foranledning av Ålfot Interkommunale Kraftselskap har der vært forhandlet om leie av suppleringskraft til Stangfjordens elektrokemiske Fabrikker. Med påtegningsskr. fra fylkesmannen i Sogn og Fjordane av 12te februar 1924 er derefter innkommet til departementet et andragende fra nevnte fabrikker om konsesjon på leie av elektrisk kraft fra Ålfot Interkommunale Kraftselskap.

Man har forelagt saken for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet som i skrivelse av 13de desember 1927 har avgitt følgende uttalelse:

«Med skrivelse av 28de februar 1924 har det ærede Arbeidsdepartement oversendt hovedstyret til uttalelse et andragende av 25de juni 1923 fra A/S Stangfjordens elektrokemiske Fabrikker om konsesjon på leie av ca. 11 mill. kWh. elektrisk energi fra Ålfot Interkommunale Kraftselskap.

Dette andragende er sålydende:

«Undertegnede A/S Stangfjordens Elektrokemiske Fabrikker andrager herved om tillatelse til at leie ca. 11 millioner kW. timer elektrisk energi fra Aalfot Interkommunale Kraftselskap.

Energien skal benyttes til komplettering av vort kraftbehov og bringe maskineri og fabriken op i den effektivitet hvortil det oprindelig var beregnet, nemlig 2000 kW. pr. aar.

Fabriken var anlagt i 1906. Utbygnings- og reguleringsarbeiderne paagik i 1907 og fabriken startedes i januar 1908.

Det har imidlertid vist sig nødvendig at stoppe fabriken ca. $\frac{1}{3}$ av aaret grundet vandmangel og de øvrige $\frac{2}{3}$ er av samme grund drevet med innskrænket drift. Under disse omstendigheter blir driften fordyret og forholdene såa usikre at der flere gange har

været tale om nedlægning av fabriken. Om driften gir noget overskudd den tid fabriken er igang, bevirker de hyppige og tildels lange stans at de fleste aar er der drevet med mere eller mindre tap.

For at opnaa kontinuerlig drift og fuld effekt av vort anlæg, har vi underhandlet med Aalfot Interkommunale Kraftselskap om leie av kraft basert paa en samkjøring med vore maskiner, idet der til vore generatorer kobles en sykronmotor, som med kraft fra Aalfotselskapet supplerer vort turbinanlæg og til enhver tid holder generatorerne oppe i fuld belastning 2000 kW. Dette medfører ikke utvidelse hverken av fabriken eller generatorer, men kun som foran nævnt bringer anlægget op i den fra først av bestemte effekt.

Paa grund av at den fra Aalfotselskapet kontraherte kraft med den stipulerte høie leie 0,7 øre pr. kW. time eller kr. 61,12 pr. kW. aar, allerede i sig selv er for dyr til industriel bedrift, maa vi andrage om at tillatelse til leie blir gitt uten avgifter i nogen-somhelst form hverken til kommune, fylke eller stat.

Leietillatelsen ønskes for et tidsrum av 40 — firti — aar, men forøvrigt i tilslutning til og på samme betingelser som den i 1906 erholdte regulerings- og erhvervsestillatelse.»

Som bekjent mottar Ålfot Interkommunale Kraftselskap kraft fra A/S Bremanger Kraftselskap (jfr. hovedstyrets skrivelse av 31te oktober 1927 til Arbeidsdepartementet). Efter endel forhandlinger foreligger nu et forslag av 3dje august 1927 til ny kontrakt mellem Bremanger og Ålfot om leie av 3700 kW. samt et revidert utkast av 2nen august 1927 til kontrakt mellem Ålfot og Stangfjorden om leie av omhandlede tilskudd av kraft for fabrikkene.

Av sistnevnte utkast fremgår at kraftleveringen skal baseres på samkjøring for derved å bringe Stangfjordens nuværende anlegg op i den effekt det oprindelig var beregnet for nemlig 2000 kW. Ålfot er dog ikke forpliktet til å levere mere enn maksimalt 1500 kW. i vintermånedene (1ste okto-

ber—31te mars) og 2000 kW. i sommermånedene (1ste april—30te september). Kraften leveres i Stangfjorden eller ved leierens nuværende kraftstasjon på nærmere omforenet sted. Leveringen skal minst utgjøre 10 millioner kWh. pr. år. Herfor betales ifølge § 1, en pris av 0,7 øre pr. kWh.

Minsteavgiften er fastsatt til kr. 70 000,00 pr. år, men med forbehold om forholdsvist reduksjon hvis kraftselskapet ikke kan levere de nevnte 10 millioner kWh.

Leietiden er i § 5 fastsatt til 20 år regnet fra konsesjonens datum med adgang til ytterligere leie i 20 år etter revidert kraftpris.

Kraftleveringen er forutsatt påbegynt innen 12 måneder etter konsesjonens datum.

Askvold herredsstyre har i møte den 27de juni 1923 avgitt sådan uttalelse i saken:

«Søknaden vert best mogeleg tilråda, idet heradstyret ser det som ein so stor fyremun både for fabriken og heradet at ein ikkje finn å kunne setja noko vilkår.»

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 18de september 1906 er A/S Stangfjordens elektrokemiske Fabriker meddelt konsesjon på erhverv av vannrettigheter i Stangselven i Askvold herred, Sogn og Fjordane fylke. I § 1 i betingelsene er bestemt at selskapets styre skal ha sitt sete her i riket, samt at over halvdel av styret til enhver tid skal være norske statsborgere. For øvrig er der stillet betingelser om anvendelse av kun norske funksjonærer og arbeidere, fortrinsvis anvendelse av norsk arbeide og materiell, innløsningsrett for staten samt betingelse om at selskapet har å underkaste sig norske domstoles og norske myndigheters avgjørelser i alle spørsmål, som vedkommer konsesjonen eller selskapets bedrift her i riket.

Det er oplyst at aktiemajoriteten i A/S Stangfjordens elektrokemiske Fabriker eies av The British Aluminium Co, London. Dette selskap er i henhold til overenskomst av 13de februar 1913 overdratt salget av A/S Stangfjordens elektrokemiske Fabrikers produksjon på nærmere vilkår. Utover

nevnte overenskomst foreligger — i henhold til selskapets erklæring i skrivelse av 12te februar 1924 — ingen ytterligere avtaler.

Man har utarbeidet et utkast til betingelser for tillatelsen for A/S Stangfjordens elektrokemiske Fabriker til å leie inntil 2000 kW. fra Ålfot Interkommunale Kraftselskap. I forslaget er inntatt betingelser om leietid overensstemmende med kontraktstiden, kraftavståelse, avgift til stat og kommuner, fattigfond og for øvrig i det vesentlige samme betingelser som er fastsatt i selskapets erhvervskonsesjon av 18de september 1906. En gjenpart av forslaget blev overlevert fabrikkens bestyrer, ingeniør Turner, til nærmere gjennomgåelse under et møte hos Elektrisitetsdirektøren den 8de oktober 1927.

I skrivelse til hovedstyret av 7de november 1927 bemerker overrettssakfører Kristen Faye på vegne av A/S Stangfjordens elektrokemiske Fabriker at The British Aluminium Co. Ltd.s direksjon særlig har heftet sig ved post 9 om avgift og post 11 om fattigfond, i ovennevnte utkast til konsesjonsbetingelser.

Overrettssakføreren anfører følgende:

«De poster, som ikke er gjenstand for fuld overensstemmelse, er post 9 og post 11.

Som det vil sees av post 9 forekommer det The British Aluminium Co. Ltd., at en avgift av mere end en krone til staten og en krone til kommunen pr. kW. aar er for høi.

De kr. 70 000,00 som skal betales som minimumsleie for kraft av den beskaffenhet er ganske høi, uten at kraften yderligere belastes ved avgift. Naar The British Aluminium Co. Ltd. allikevel vil indgaa paa at betale avgifter av en krone til staten og en krone til kommunen pr. kW. aar, beregnet paa den i post 9 gjorte maate, saa er der vistnok opnaaet alt det selskapet synes at kunne indgaa paa.

Under de mundtlige forhandlinger, som i oktober maaned blev ført om denne sak, tillot jeg mig at gjøre opmerksom paa, at en samlet avgift av mere end kr. 2,00 pr. kW. vilde volde vanskeligheter.

Imidlertid har The British Aluminium

Co. Ltd. indgaat paa de kr. 2,00 som jeg antyder, og jeg tror ikke at der kan opnaaes mere paa dette punkt, under hensyn til kraftens beskaffenhet og nødvendigheten av at skaffe Ålfotanlægget en konsument, som kan ta den overflødig kraft, og i størst utstrækning paa den tid av aaret da den ellers ubrukt vilde løpe i havet. Denne kraft må jo Ålfotanlægget overta, om overenskomsten mellem dette selskap og A/S Bremanger Kraftselskap skal komme istand.

Hvad selskapet imidlertid legger megen vægt paa er post 11. Det fond som er omhandlet under denne post i første avsnit er The British Aluminium Co. Ltd. eller A/S Stangfjordens Elektrokemiske Fabriker fritat for at oprette, i henhold til koncessionen av 1906. Det fond som er omhandlet i postens 2det avsnit gjelder kun den virksomhet, som den forøkede drift vil medføre, men likesaalidt som der i de 20 aar eller mere, hvori virksomheten i Stangfjorden har været drevet av The British Aluminium Co. Ltd., nogensinde har været tale om fattigunderstøttelse til nogen av dette selskaps arbeidere, likesaalidt er der grund til at forvente, at noget saadant fond skal trenges i anledning av utvidelsen. Tvertimot vil den aargangdrift nat og dag, som spildkraften fra Ålfot vil muliggjøre, virke i den motsatte retning, til arbeidernes bedste.

Det er vistnok saa, at det vilde være en fordel for anlægget i Stangfjorden at kunne gaa med fuld kraft nat og dag, uten at måtte staa for vandmangel i kortere eller længere tid hvert aar. Jeg medgir dette. Men de fordele, som opnaaes for det nødlidende Ålfot kommunale Kraftselskap ved levering av kraften er langt større, og den omhandlede kontrakt med A/S Stangfjordens Elektrokemiske Fabriker er i virkeligheten den absolute forutsætning for både at A/S Bremanger Kraftselskap kan drive sin virksomhet, og at Ålfot Kommunale Kraftselskap kan opretholde sin forsyning av lys og kraft til de tilsluttede kommuner, uten at disse synker under gjældsbyrden.»

Hovedstyret vil anbefale at der meddeles A/S Stangfjordens elektrokemiske

Fabriker tillatelse til å leie inntil 2000 kW. fra Ålfot Interkommunale Kraftselskap på følgende betingelser:

1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder for leie av inntil 2000 kW. fra Ålfot Interkommunale Kraftselskap så lenge kontrakten av 6te august 1928 står ved makt, dog ikke utover et tidsrum av 40 år regnet fra konsesjonens datum.

2. *Styre og kapital.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid for over halvpartens vedkommende bestå av norske statsborgere.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn, efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. *Kraftens anvendelse.*

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner grunn til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. *Norske funksjonærer og arbeidere.*

Selskapet skal bare benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig, likesom departementet kan tillate benyttet fremmede arbeidere, når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år.

For hver dag nogen i strid med foran-

stående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. Norsk materiell.

Selskapet er forpliktet til fortrinsvis å anvende norsk arbeide og norsk materiell forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — procent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegges selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Forsikring skal fortrinsvis tegnes i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

9. Avgift.

Av den i årets løp gjennemsnittlig benyttede kraft beregnet efter kW. = $\frac{\text{kWh.}}{8760}$ erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1,00 — en krone — pr. kW. og til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer en årlig avgift av kr. 1,00 — en krone — pr. kW.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid svares derefter 6 pct. årlig rente. Den kan inndrives ved utpantning.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. Forholdet til selskapets arbeidere.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer. Hvis selskapet holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet efter revidert årsregnskap anvendes til almennyttige øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt til avgjørelse av vedkommende departement.

11. Husrum for arbeiderne.

Selskapet er forpliktet til om og når vedkommende departement så måtte forlange på rimelige av departementet godkjente vilkår å skaffe arbeiderne sundt og tilstrekkelig husrum.

12. Kontroll med betingelsenes overholdelse.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse som måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

13. Overtredelse.

Overtredelse av de i foranstående post 2 og 12 fastsatte betingelser medfører konse-

sjonens tap, hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

I det ovennevnte utkast til betingelser av 8de oktober 1927 var avgiftene til stat og kommuner ikke fiksert. I post 9 i de nu foreslåtte betingelser er disse satt til kr. 1,00 pr. kW. til staten og kr. 1,00 pr. kW. til kommuner.

Efter det i overrettssakfører Fayers skrivelse av 7de november 1927 oplyste og under henvisning til Askvold herredstyes beslutning av 27de juni 1923 har man funnet å burde frafalle bestemmelsen om fattigfond. Den her omhandlede kraftleie skulde forøvrig bevirke jevnere drift og derved forbedre arbeidsforholdene så fattigfond også av denne grunn må ansees mindre påkrevet.

Forøvrig er de nu foreslåtte betingelser i det vesentlige overensstemmende med utkastet.

Behandlet i hovedstyremøte den 12te desember 1927.

Sakens dokumenter vedlegges.»

Sakens behandling har av departementet vært stillet i bero i påvente av en endelig ordning av utleieren, Ålfot Interkommunale Kraftselskaps affærer. Under 27de juni 1928 har kraftselskapet meddelt at fylkestinget og vedkommende deltagende kommuner i kraftselskapet har vedtatt en nyordning av Ålfotselskapets organisasjon og økonomiske affærer, hvilken nyordning i det vesentlige bygger på et av nærværende departement i skrivelse til Finansdepartementet av 7de desember 1927 anbefalt forslag. Likeledes er vedtatt reviderte utkast til kontrakter om leie av kraft fra A/S Bremanger Kraftselskap samt om kraftleie til A/S Stangfjordens elektrokemiske Fabrikker.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har ved skrivelse av 6te juli 1928 anført at den under 5te juni 1928 foretatte revisjon av kraftleiekontrakten mellom søkeren og Ålfotselskapet ikke gir anledning til endringer i

de av hovedstyret foreslåtte konsesjonsbetingelser.

Man tillater sig å vedlegge det reviderte kontraktutkast, som ifølge meddelelse fra Ålfotselskapet av 7de august 1928 er undertegnet den 6te s. mnd. av begge parter. Selskapet opplyser at The British Aluminium Co., Ltd. hadde gitt overrettssakfører Faye, Bergen, og direktør Turner fullmakt til å undertegne kontrakten. Den formelle undertegnelse av British Aluminium Co.s garanti-erklæring vil finne sted i London.

Ved skrivelse til departementet av 6te juli 1928 har hovedstyret anført følgende angående spørsmålet om kraftavståelse til vedkommende kommuner i forbindelse med den ansøkte konsesjon:

«Vedlagt oversendes en skrivelse fra overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane datert 23de juni d. å. hvori fremholdes at der i sin tid fra Stangfjordfabrikkene blev forlangt at Ålfotselskapet — i tilfelle der i konsesjonsbetingelsene blir inntatt bestemmelser om kraftavståelse til stat og kommuner — skulde være forpliktet til å øke kraftmengden således at fabrikkene allikevel får 2000 kW. til disposisjon. Overingeniøren henstiller at der søkes truffet en ordning som tilfredsstiller Stangfjordfabrikkene uten samtidig å binde det forholdsvis knappe kraftkvantum som Ålfotselskapet får igjen til den almindelige forsyning.

Hovedstyret skal i anledning herav bemerke at det — som av overingeniøren fremholdt — er rimelig at Stangfjordfabrikkene ved det omhandlede leieforhold virkelig sikres kraft til å holde fabrikkene i full drift. Imidlertid er den kraftmengde som Ålfotselskapet er sikret etter de foreliggende utkast til kraftleiekontrakt med Bremanger kraftselskap forholdsvis snau, jfr. herom vår skrivelse av 22de mai d. å. Det vil derfor ikke være heldig om en del av den kraftmengde Ålfotselskapet får til egen disposisjon skulde bli bundet for eventuell avståelse av konsesjonskraft.

Hovedstyret vil derfor for sin del anbefale at konsesjonskraften i dette tilfelle

eventuelt stilles til disposisjon for Ålfotselskapet som har elektrisitetsforsyningen i det heromhandlede distrikt som sin opgave.»

Departementet vil anbefale at der i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom meddeles A/S Stangfjordens elektrokemiske Fabrikker den ansøkte tillatelse til å leie inntil 2000 kW. fra Ålfot Interkommunale Kraftselskap.

Departementet antar at tillatelsen bør meddeles på de av hovedstyret foreslåtte vilkår med følgende tillegg og endringer:

Post 6 antas å burde formes overensstemmende med de nu gjeldende almindelige regler angående anskaffelse av norsk materiel, således:

«Norsk arbeide og materiel.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer for så vidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.»

Post 8 om kraftavståelse gis et tillegg, sålydende:

«Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 — to — års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.»

A/S Stangfjordens elektrokemiske Fabrikker har ved skrivelse av 7de august 1928 meddelt, at det vedtar de således opstilte konsesjonsbetingelser.

Departementet vil sluttelig anbefale at det kraftkvantum som ifølge de foreslåtte konsesjonsbetingelser skal avstås til kommuner, tildeles Ålfot Interkommunale Kraftselskap.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

1. Det tillates A/S Stangfjordens elektrokemiske Fabrikker i medhold av lov av 14de desember 1917 nr. 16 kap. IV å leie inntil 2000 kW. fra Ålfot Interkommunale Kraftselskap på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 17de august 1928 inntatte betingelser.
2. Det i ovennevnte tillatelse fastsatte kraftkvantum, som skal avstås til kommuner tildeles Ålfot Interkommunale Kraftselskap.

18. A/S Bremanger Kraftselskap.

(Ytterligere fristforlengelse).

Jfr. bind III side 12, bind IV side 125, bind V side 52, bind VI side 24, bind VII side 114, bind XI side 20, bind XII side 28, bind XIII side 51, bind XIV side 56.

Kgl. resol. av 5te oktober 1928.

Ved kgl. resolusjon av 23de april 1915 fikk A/S Bremanger Kraftselskap tillatelse til å erhverve eiendommer og rettigheter i Svelgsvassdraget i Bremanger samt å foreta reguleringsarbeider i vassdraget bl. a. på betingelse av at selskapet skulde påbegynne utbygningen av vannfallene og den projekteerte regulering innen 2 år fra konsesjonens datum samt ha utbygget den hele kraft og fullført reguleringen og påbegynt anleggets drift innen ytterligere 5 år.

Herom tilater man sig å henwise til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» III side 12 ff., hvor den nevnte resolusjon er inntatt.

Den fastsatte frist for fullførelse av vassdragets utbygning og regulering m. v. er senest ved kgl. resolusjon av 15de februar 1924 forlenget til 23de april 1930.

Den sistnevnte resolusjon er inntatt i «Meddelte Vassdragkonsesjoner» XI side 20 ff., hvortil man tillater sig å henwise.

Fra A/S Bremanger Kraftselskap har departementet mottatt et andragende, datert 30te mai 1928, angående ytterligere fristforlengelse.

Andragendet har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som har avgitt uttalelse i skrivelse av 22de september 1928. Av skrivelsen hitsettes:

«Det Kongelige Departement har under 4de juni 1928 oversendt hovedstyret til uttalelse avskrift av et fra A/S Bremanger Kraftselskap innkommet andragende datert 30te mai s. å. om ytterligere forlengelse av den fastsatte frist for fullførelse av utbygningen og reguleringen av Svelgsvassdraget. I anledning herav skal man tillate sig å anføre følgende:

Ved kgl. resolusjon av 23de april 1915 fikk A/S Bremanger Kraftselskap tillatelse ti å erverve og regulere nevnte vassdrag bl. a. på betingelse av at selskapet skulde påbegynne utbygningen av vannfallene og den projekterte regulering innen 2 år fra konsesjonens datum samt ha utbygget den hele kraft og fullført reguleringen og påbegynt anleggets drift innen ytterligere 5 år.

Ved kgl. resolusjon senest av 15de februar 1924 blev fristen for fullførelse forlenget til 23de april 1930.

Av andragendet hitsettes:

«— — — — Av den utbyggede kraft — ca. 15 000 HK. — har der til nu vært utleiet ca. 6000 HK. til Ålfot Interkommunale Kraftselskap. Den øvrige kraftmengde ca. 9000 HK. har vi ikke tidligere hatt nogen anvendelse for. Denne kraftmengde vil fra høsten

av bli tatt i bruk for jernsmeltning. Samtidig med bygning av jernverket har vi under opførelse reguleringsdam for Svelgsdalsvatn. Jernverket vil ved full drift bruke 9 à 10 000 HK. Vi har således nu ikke anvendelse for ytterligere kraftmengder. Jernverket er foreløbig et forsøksverk og vil der gå nogen tid før vi får full oversikt over om verket bør utvides og nye kraftmengder kan tas i bruk. Da fristen for fullførelsen utløper 23de april 1930, innen hvilken tid vi ikke kan fullføre gjenstående utbygningsarbeider, hvilket krever 2 år, tillater vi oss hermed å andra det ærede departement om å få fristen for fullførelse av utbygning forlenget med 4 år til 23de april 1934 — — —.»

Bremanger herredsstyre har i møte 7de juli 1928 enstemmig uttalt at det intet har imot at andragendet innvilges.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har under 13de s. m. heller intet å bemerke hertil.

Hovedstyret finner etter det foreliggende at man bør stille sig imøtekomende og anbefaler den ansøkte fristforlengelse.

Man tillater sig å innstille:

Den senest ved kgl. resolusjon av 15de februar 1924 fastsatte frist for fullførelse av utbygning og regulering m. v. av Svelgsvassdraget i Bremanger forlenges med 4 år til 23de april 1934.»

Departementet finner etter det foreliggende å kunne anbefale at den ansøkte fristforlengelse blir innvilget.

Man tillater sig således å

innstille:

Den senest ved kgl. resolusjon av 15de februar 1924 fastsatte frist for fullførelse av utbygning og regulering m. v. av Svelgsvassdraget i Bremanger forlenges med 4 år til 23de april 1934.

19. A/S Nordland Portland Cementfabrik.*(Fristforlengelse).*

Jfr. bind VIII side 20.

Kgl. resol. av 12te oktober 1928.

Ved kgl. resolusjon av 8de april 1921 fikk Nordland Portland Cementfabrikk A/S tillatelse til å erhverve og regulere Sørfjordvassdraget i Tysfjord, Nordland fylke. Man vedlegger et avtrykk av konsesjonen med betingelser.

Ifølge betingelsene I punkt 3 er fristen for fullførelsen av den samlede regulering og utbygning satt til 12 år, og fristen for fullførelse av 1ste og 2net byggetrin — 2500 turbin HK. — til 7 år fra konsesjonens datum.

Fra Nordland Portland Cementfabrikk A/S har departementet mottatt et andragende, datert 14de mai 1928, angående fristforlengelse. Andragendet har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som har avgitt uttalelse i skrivelse av 29de september 1928.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«Arbeidsdepartementet har under 25de mai 1928 sendt hovedstyret til uttalelse et fra Nordland Portland Cementfabrikk A/S innkommet andragende om fristforlengelse. I anledning herav anføres følgende:

Andragendet som er datert 14de mai d. å. lyder så:

«Ved kgl. resolusjon av 8de april 1921 fikk vårt selskap konsesjon på ovennevnte vassdrag. I konsesjonens I punkt 3 bestemmes at første og annet utbygningstrin beregnet å gi tilsammen ca. 2500 turbin HK. med tilhørende regulering må påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum og disse arbeider må fullendes og anleggets drift påbegynnes innen en ytterligere frist av 5 — fem — år.

Vår nuværende kraftstasjon hvor der er installert 1500 el. HK. blev satt i drift høsten 1920. Reguleringen er utført for en vannmengde som antas tilstrekkelig til 2500 turbin HK., men da vi med det installerte ma-

skineri har endog et betydelig overskudd utover hvad vår bedrift trenger og hvad der medgår til å dekke det private behov i distriktet, har der ikke foreligget og kan vi heller ikke se nogen utsikt til at der i en overskuelig fremtid vil foreligge noget økonomisk grunnlag for ytterligere maskininstallasjon i kraftstasjonen.

Vårt selskaps økonomiske stilling er dessverre så svak at vi kun kan avse midler til de aller nødvendigste utgifter til driften og en urentabel utbygning av vår kraftstasjon ligger langt utenfor hvad vi formår. Vi har i en rekke av år om ikke formelt dog i realiteten vært under administrasjon av de banker som har ydet oss lån og da vår opprinnelige ordinære aktiekapital er nedskrevet til 10 pct. går ethvert tap og enhver ekstra utgift direkte ut over de interesserte banker.

Idet vi tillater oss å henvise til foranstående ansøker vi det høie departement om at der må gis oss utsettelse inntil videre med overholdelse av de i konsesjonens I, 3 fastsatte frister for utbygningen av vårt vannfall, idet vi ytterligere kun skal anføre at cementindustrien jo ikke er nogen stor forbruker av elektrisk energi og at vi har måttet overta et så stort vannfall som Sørfjordvassdraget kun fordi der ikke i vår nærhet fantes noget annet av en mere passende størrelse.

I et så avsides distrikt som Tysfjord vil vi for avsetning av ytterligere kraft være henvist til muligheten av nye opdukkende foretagender, en mulighet som må ansees meget tvilsom.»

Tysfjord herredsstyre har i møte 18de juli d. å. enstemmig anbefalt andragendet innvilget.

Fylkesmannen i Nordland bekrefter under 26de juli d. å. riktigheten av selskapets opplysninger om dets økonomiske forhold og anfører at det er utelukket at selskapet noget sted kan reise penger for tiden til ytterligere regulering eller utbygning og at der i så fall formentlig heller ikke vilde bli nogen anvendelse for kraften.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

I den selskapet meddelte konsesjon er fristen for den samlede regulering og utbygning satt til 12 år, som utløper 8de april 1933. Fristen for fullførelse av 1ste og 2net byggetrin 2500 turbin HK, utløp 8de april i år. I konsesjonsbetingelsene er fastsatt en løpende mulkt av kr. 100,00 pr. dag hvori fristene oversittes.

Efter det foreliggende finner hovedstyret å måtte anbefale at man stiller sig imøtekommende til andragendet om forlengelse av fristen for fullførelse av 1ste og 2net byggetrin. Som vanlig finner man dog at fristen bør være tidsbegrenset og foreslår 5 år, hvorved fristen for fullførelse av 1ste og 2net byggetrin vil falle sammen med den i konsesjonen bestemte frist for fullførelse av det hele anlegg.

Man tillater sig derfor å innstille:

Den ved kgl. resolusjon av 8de april 1921 fastsatte frist for fullførelse av 1ste og 2net byggetrin med tilhørende regulering av Sørfjordvassdraget i Tysfjord forlenges med 5 år til 8de april 1933.»

Departementet finner efter det foreliggende å kunne anbefale at den ansøkte fristforlengelse blir innvilget overensstemmende med hovedstyrets forslag.

Man tillater sig således å

innstille:

Den ved kgl. resolusjon av 8de april 1921 fastsatte frist for fullførelse av 1ste og 2net byggetrin med tilhørende regulering av Sørfjordvassdraget i Tysfjord forlenges med 5 år til 8de april 1933.

20. A/S Risør Træmassefabrikker.

(Leie av ytterligere 3 100 kW. fra Aust-Agder kraftverk).

Jfr. bind XII side 5, bind XIII side 113 og 147.

Kgl. resol. av 9de november 1928.

Ved kgl. resolusjon av 23de januar 1925 blev det i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 nr. 16 tillatt A/S Risør Træ-

massefabrikker å leie inntil 1 200 kW. elektrisk energi fra Aust-Agder Kraftverk.

Ved kgl. resolusjon av 22de oktober 1926 blev der meddelt samme selskap tillatelse til fra Aust-Agder kraftverk å leie 500 kW. i tillegg til ovennevnte 1 200 kW.

Ved kgl. resolusjon av 22de desember 1926 blev samme selskap gitt tillatelse til å leie inntil 4 200 el. HK. fra et projektert anlegg ved Kilandsfoss, tilhørende generaldirektør Ragnvald Blakstad.

Fra advokat Arne Magnus, Oslo, på vegne av A/S Risør Træmassefabrikker har departementet mottatt et andragende av 6te august 1928 om tillatelse til å leie ytterligere 3 100 kW. fra Aust-Agder kraftverk.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, hvem saken har vært forelagt, har i skrivelse av 4de september 1928 avgitt sådan uttalelse:

«Med det ærede departements skrivelse av 9de august 1928 mottok man til uttalelse andragende av 6te august 1928 fra advokat Arne Magnus på vegne av A/S Risør Træmassefabrikker om konsesjon på leie av 3 100 kW. fra Aust-Agder kraftverk.

Departementets ovennevnte skrivelse er bilagt med to skrivelser fra fylkesmannen i Aust-Agder av 26de juli og 31te juli 1928 og skrivelse av 23de juli 1928 fra fylkesmannen i Vest-Agder hvormed fulgte:

1. Skrivelse av 27de juni 1928 fra Vest-Agder elektrisitetsforsyning hvori redegjøres for saken.
2. Utkast til kontrakt mellom Aust-Agder kraftverk og A/S Risør Træmassefabrikker.
3. Utkast til kontrakt mellom Aust-Agder kraftverk og Vest-Agder Elektrisitetsverk angående midlertidig levering til Risør Træmassefabrikker.
4. Ny tilleggskontrakt mellom Vest-Agder Elektrisitetsverk og Kristiansands Elektrisitetsverk.

Departementet oversendte samtidig til hovedstyrets underretning avskrift av departementets skrivelse til Risør Træmassefabrikker av 24de juli 1928 og avskrift av skrivelse av 2den august 1928 hvormed de-

partementets skrivelse blev meddelt fylkesmennene i Aust- og Vest-Agder.

I nevnte skrivelse til Risør Trømassefabrikker henleder departementet søkerens oppmerksomhet på punkt 2 i betingelser knyttet til selskapets tidligere kraftleietillatelser av 23de januar 1925, 22de oktober 1926 og 22de desember 1926, hvori er fastsatt visse vilkår angående selskapets styre og kapital. Denne siste skrivelse er sendt av hensyn til aktieinnbydelse om utvidelse av aktiekapitalen i det engelske selskap: Standard Wood Pulp Company Limited. Avgjørelse av dette spørsmål har ennå ikke funnet sted.

I skrivelse av 6te august 1928 andrar Risør Trømassefabrikker inntrengende om at kraftleieandragendet må bli behandlet så hurtig som mulig. Det er meningen å få driften igang hurtigst etter den 15de desember 1928, og hvis så skal skje må bygningen av kraftlinjene påbegynnes så snart som mulig.

I skrivelse av 26de juli 1928 fra Aust-Agder meddeler fylkesmannen at kraftverkets råd har godkjent kontraktene angående kraftleie til Risør Trømassefabrikker enstemmig under forbehold av regjeringens godkjenning og at fornødne konsesjoner og tillatelser erholdes.

I den senere skrivelse av 31te juli 1928 har fylkesmannen i Aust-Agder enn videre fremholdt at kontraktene formentlig ikke bør underskrives før de er godkjent av regjeringen, samt at fornødne konsesjoner og tillatelser forinnan er meddelt.

Fylkesmannen i Vest-Agder anmoder i skrivelse av 23de juli 1928 om at avgjørelse av andragendet påskynnes mest mulig idet der nu er enighet om kontraktene.

Til orientering i saken kan opplyses.

Aust-Agder kraftverk leverer 3 100 kW. ved en spenning av 53 000 volt til A/S Risør Trømassefabrikker ved tresliperiets transformatorstasjon i Risør mot at Vest-Agder Elektrisitetsverk leverer Aust-Agder 2 000—2 200 kW. ved en spenning av 23 500 volt til forsyning av en del av Aust-Agders fordelingsnett hvorved fylkets kraftanlegg ved Høgfoss blir tilsvarende avlastet.

Vest-Agders nuværende abonnement fra Kristiansand Elektrisitetsverk blir å øke med 750 kW. til ialt 2 750 kW.

Vest-Agder Elektrisitetsverk leverer de 2 200 kW. til Aust-Agder ved fylkesgrensen ved Ålefjær og uttar et tilsvarende kraftkvantum fra Kristiansands Elektrisitetsverks nærliggende kraftledning fra Nomeland.

For den elektriske kraft betaler tresliperiet til Aust-Agder 1,7 øre pr. forbrukt kWh., dog minst kr. 341 000,00 pr. år, tilsvarende kr. 110,00 pr. kW. pr. år. Aust-Agder betaler Vest-Agder kr. 90,00 pr. kW. pr. år, dog minst kr. 180 000,00 pr. år, mens prisen på all kraft som leveres Vest-Agder fra Kristiansand nedsettes til kr. 90,00 pr. kW. pr. år. Dog plikter Vest-Agder å betale Kristiansand minst for 2 750 kW., tilsvarende kr. 247 500,00 pr. år. Kraftleveringen er forutsatt påbegynt 15de desember 1928. Den kan av Aust-Agder opsies med 2 års varsel og av Vest-Agder og av A/S Risør trømassefabrikker med et varsel av 2 år og 8 dager.

Opsigelse kan dog i intet tilfelle skje fra nogen side før 1ste juli 1929, altså til ophør den 1ste juli 1931. Tresliperiet stiller til disposisjon for Aust-Agder kraftverk det nødvendige beløp for bygning av de for kraftleveringen nødvendige kraftledninger med transformatorer og apparater m. v. såvel innen Aust-Agder som Vest-Agder beregnet til ca. kr. 450 000,00. Kraftledningen m. v. blir Aust-Agder resp. Vest-Agders eiendom.

Byggesummen stilles til disposisjon efter hvert som arbeidet skrider frem. Det medgatte beløp med tillegg av 5 pct. rente inntil 15de desember 1928 eller et senere tidspunkt skal henstå som garanti, men blir der ved hvert års oppgjør å likvidere i kraftleien et beløp beregnet efter 6,11 pct. p. a. av det oprindelige garantibeløp.

Hvis leveringen efter nærværende kontrakter ophører bortfaller plikten til å forrente og avdrage en eventuell gjenstående del av beløpet. Dog skal den gjenstående del tilbakebetales hvis utbygningen av Skjerka m. v. går i orden og så snart Vest-Agder har hevet det hertil nødvendige lån

og stillet den nødvendige del herav til disposisjon for Aust-Agder kraftverk.

For å effektivere leveringen av de 3100 kW. anlegger Aust-Agder kraftverk en egen 60 000 volts kraftledning fra Fiane transformatorstasjon til A/S Risør Træmassefabrikker ved:

- 1) Å ombygge 12 km. av nuværende enkeltlinje fra Fiane til Songe Træsliperi til dobbeltlinje på jernmaster.
- 2) Å bygge 12 km. ny enkeltlinje på A-master fra Songe Træsliperi til Frydendal.
- 3) Å ombygge den nuværende 2 km. lange enkeltlinje fra Frydendal til Risør Træmassefabrikker til dobbeltlinje på jernmaster.

Bygningsomkostningene for ovennevnte kraftledning fra Fiane til Risør er av kraftverket beregnet til ca. kr. 314 000,00.

Enn videre må Aust-Agder for overføring av kraft fra Vest-Agder utskifte 8 km. av nuværende ledning i Birkenes med kobber av 25 mm.² tverrsnitt samt anordne et brytearrangement m. m. ved Lillesand.

De hermed forbundne omkostninger utgjør ca. kr. 20 000,00 hvorved anleggsomkostningene ialt blir kr. 334 000,00, mens kraftverket har regnet med kr. 350 000,00 for å være på den sikre side.

Av de 1100 kW. som av Aust-Agder skal leveres A/S Risør Træmassefabrikker uten tilsvarende dekning fra Vest-Agder leveres allerede nu 700—800 kW. og ved bygning av den nye ledning til fabrikken fåes ca. 300 kW. mindre tap i ledningene enn hvad der nu haes.

Enn videre opplyser Kraftverket at en midlertidig levering til Songe Træsliperi på 200 kW. kan inndras om nødvendig likesom det er en forutsetning at Egelandts Verk fra nyttår av ikke skal ha rett til å utta mere enn 450 kW. i vintermånedene mot 700—800 kW. hittil. Den midlertidige levering skulde således ikke behøve å medføre nogen øket belastning i fylkets kraftstasjon ved Høgfoss.

Aust-Agders inntekter og utgifter av denne midlertidige kraftlevering vil med ovennevnte anleggsutgifter og renter derav stille sig som følger:

Inntekter:

Leie av 3100 kW. à kr. 110,00 fra A/S Risør Træmassefabrikker kr. 341 000,00

Utgifter:

Leie av 2200 kW. à kr. 90,00 pr. kW. fra Vest-Agder Elektrisitetsverk	kr. 198 000,00
6,11 % rente og amort. av byggesummen kr. 350 000,00	» 21 500,00
Økede utgifter til drift, vedlikehold og administrasjon	» 15 000,00
	» 234 500,00
	<u>Overskudd kr. 106 500,00</u>

Av det beregnede overskudd kr. 106 500,00 haes som inntekt av den nuværende midlertidige levering av 700—800 kW. ca. kr. 60 000 således at den bedring av inntektene som nyordningen vil medføre under forøvrig normale forhold ved kraftverket er kalkulert til ca. kr. 50 000,00 pr. år.

Vest-Agder Elektrisitetsverk må for å etablere omhandlede samarbeide og kraftlevering bygge en ny 50 000 volt kraftled-

ning fra Nomelandsledningen (tilh. Kristiansands Elektrisitetsverk) til fylkesgrensen mot Aust-Agder og en ny transformatorstasjon ved Ålefjær for nedtransformering av spenningen til Aust-Agders fordelingsspenning på 23 000 volt. Anleggsutgiftene herfor er av Vest-Agder kalkulert til kr. 157 000,00.

Kraftforbruket innen fylket og den midlertidige kraftlevering til Aust-Agder blir å dekke på følgende måte:

Fylkets nuværende maks.belastning	ca. 5 700 kW.	Tryland + Trædal kraftstasjoner	4 400 kW.
inkl. tap		Fylkets egne kraftst. inkl.	
Mandal —»— —»— »	1 800 »	Tungfos	2 450 »
Til Aust-Agder skal leveres		Nomeland kraftstasjon	2 750 »
minimum	2 000 »		
	<u>Sum 9 500 kW.</u>		<u>Sum 9 600 kW.</u>

Vest-Agders inntekter og utgifter ved kraftleveringen stiller sig således:

Inntekter:

2 000 kW. à kr. 90,00 pr. kW. til Aust-Agder kr. 180 000,00

Utgifter:

Kraftleie til Kristiansand, 2 750 kW. à kr. 90,00
 pr. kW. kr. 247 500,00
 Nuværende kraftleie til Kristiansand » 204 500,00
 kr. 43 000,00
 6,11 % rente og amort. av byggesummen kr. 157 000,00 . . . ca. » 10 000,00
 Vedlikehold av kraftledning og transformatorer » 3 000,00
 Amortisasjon av kjøpesummen kr. 25 000,00 for Tungfos » 7 000,00
 » 63 000,00
 Overskudd kr. 117 000,00

Hovedstyret vil anbefale at departementet approberer den mellom Aust-Agder kraftverk og A/S Risør Træmassefabrikker samt de mellom Aust-Agder kraftverk og Vest-Agder Elektrisitetsverk resp. Vest-Agder Elektrisitetsverk og Kristiansand Elektrisitetsverk avsluttede foreløbige kontrakter angående midlertidig levering av elektrisk kraft til Risør Træmassefabrikker, i overensstemmelse med de foreliggende kontraktutkast.

Under forutsetning av at det av departementet i skrivelse av 24de juli 1928 til Risør Træmassefabrikker omhandlede forhold ikke er til hinder for en konsesjonsmeddelelse, anbefales A/S Risør Træmassefabrikkers konsesjonsandragende på leie av 3 100 kW. fra Aust-Agder kraftverk innvilget. Jfr. vedlagte forslag til konsesjonsbetingelser som med hensyn til leietid, avgift og vilkår forøvrig er overensstemmende med A/S Risør Træmassefabrikkers nugjeldende konsesjoner av 23de januar 1925 og 22de oktober 1926 på leie av 1 200 resp. 500 kW. fra Aust-Agder kraftverk.

Behandlet i hovedstyremøte den 1ste september 1928.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsbetingelser er sålydende:

Forslag

til betingelser for A/S Risør Træmassefabrikker på midlertidig leie av inntil 3 100 kW. fra Aust-Agder kraftverk.

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid A/S Risør Træmassefabrikker midlertidig måtte leie inntil 3 100 kW. fra Aust-Agder kraftverk, dog ikke utover 15de juni 1940.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aktier skal to tredjedeler til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras

videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn anerkjennes som rett sak-søker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tillates benyttet fremmede funksjonærer og arbeidere når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år, likesom vedkom-mende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foran-stående bestemmelser er i selskapets tjene-ste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hen-syn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. over-stiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiele, selv om dette tilbud

er kostbarere, når bare ovennevnte prisfor-skjell — 10 pct. i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutset-tes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dis-pensere fra reglen om bruk av norske varer, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsen i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang efter avgjørelse av vedkom-mende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten til-faller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal for-trinsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som uten-landske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inn-til 10 pct. av den leiede kraft til de kom-muner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjel-der for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraft-stasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, enten dette tilhører selska-pet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede ut-gifter bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leverin-gen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et var-sel av et år for hver gang kraft uttas.

9. Avgift.

Av den kraft hvorav der betales leie erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1,00 — en krone — pr. kW. Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Er-legges den ikke til forfallstid, svares der-etter 6 pct. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. *Kontroll.*

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

11. *Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.*

Overtredelse av de i foranstående post 2 og 10 fastsatte betingelser medfører i gjentagelsestilfelle konsesjonens tap hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Departementet skal bemerke:

Som det i hovedstyrets skrivelse andtynningsvis er nevnt, er der reist spørsmål om A/S Risør Træmassefabrikkers styre og kapital vil undergå endringer i anledning av den forutsatte finansiering fra engelsk hold av bedriftens utvidelse.

I en forestilling av 30te juni 1928 gjorde Den norske Træmasseforening (med senere støtte av Norges Industriforbund) gjeldende at der påtenktes engelsk erhvervelse av aktiene i A/S Risør Træmassefabrikk gjennom norske stråmenn. Træmasseforeningen har fremlagt avtrykk av en i England utferdiget aktieinnbydelse gående ut på tegning av preferenskapital i Standard Wood Pulp Company Ltd. stor 200 000 pund sterl.

I denne aktieinnbydelse er bl. a. anført at det er sistnevnte selskaps formål «å erverve hele aktiekapitalen i det norske selskap A/S Risør Træmassefabrikk». Der var i innbydelsen stillet i utsikt at der vilde bli skaffet transport på A/S Risør Træmassefabrikkers hele aktiekapital til norske tillitsmenn for det engelske selskap. Til sistnevnte selskap vilde dermed bli over-

ført det norske selskaps samtlige aktiva, forpliktelser og all fortjeneste fra 31te desember 1927. Ennvidere var der forbeholdt det engelske selskap rett til å gjøre kontrakt med det norske selskap angående kjøp og salg av produksjonen enten i egen regning eller som agenter på det engelske og (eller) de utenlandske og koloniale markeder.

Den 24de juli 1928 tilskrev departementet A/S Risør Træmassefabrikk, idet man gjorde opmerksom på de selskapets tidligere kraftleietillatelser tilknyttede betingelser om norsk styre og norsk aktiekapital. Man gjorde opmerksom på, at departementet av træmasseforeningen var gjort bekjent med ovennevnte aktieinnbydelse og bad meddelt om selskapet hadde kjennskap til en sådan aktieerhvervelse som i innbydelsen omhandlet. Videre bad man om en fortegnelse over selskapets aktionærer med opplysning om deres statsborgerlige stilling.

I besvarelse herav meddelte A/S Risør Træmassefabrikk i skrivelse av 8de august 1928 at av selskapets 300 aktier tilhører 298 Ragnvald Blakstad, 1 aktie fru Margarethe Blakstad og 1 aktie Arne Blakstad. Selskapet tilføiet at aktiene ikke er overdratt og heller ikke vil bli overdratt noget utenlandsk selskap eller enkeltpersoner.

I skrivelse av 18de august 1928 har dernæst advokat Magnus på træmassefabrikkenes vegne gitt nærmere opplysninger om vilkårene for selskapets i England avsluttede lån. Med hensyn til aktieinnbydelsen bemerker han, at den «er formet av det engelske selskaps advokater og at den erhvervelse der er tale om skjer ved at generaldirektør Blakstad, der er adm. direktør for og stor aktionær i det engelske selskap, eier disse aktier». «Det er», anfører han videre, «Blakstad som leder fabrikk i Risør og er den eneste der kan forplikte dette selskap, og de engelske långivere kan ikke erverve eiendommen uten enten ved å få konsesjon på overdragelsen av aktiene eller ved å overta fabrikk som kreditor.»

Efter etpar muntlige konferanser med advokat Magnus, tilskrev Arbeidsdeparte-

mentet den 28de august 1928 advokaten og anførte at den nøkne aktieinnbydelse etter de i samme benyttede uttrykk måtte synes egnet til å vekke forestilling om en virkelig aktieerhvervelse i A/S Risør Træmassefabrikker. Man fant det derfor ønskelig å få nærmere opplysning om hvorvidt tegning av aktier i engelske selskap hadde funnet sted alene i henhold til innbydelsen uten nærmere redegjørelse for det av advokaten opplyste virkelige forhold, og isåfall om aktionærene senere var gjort bekjent med den endrede transaksjon og hadde samtykket i å vedstå sin tegning. Videre bad man opplyst om Blakstad var adm. direktør i det engelske selskap da aktieinnbydelsen blev utstedt og således må ansees ansvarlig eller medansvarlig for innbydelsen.

Advokat Magnus har i skrivelse av 31te august 1928 henvist til sin tidligere redegjørelse av 18de august og tilføier at «finansieringen av Risør Træmassefabrikker er overtatt av et engelsk finanskoncern. Før finansieringen blev overtatt, blev der gitt finanskoncernet opplysning om de norske konsesjonsbestemmelser og finanskoncernet har derefter gått med på å finansiere selskapet under den forutsetning at Blakstad står som eier av aktiene. Man har ment å gi uttrykk herfor i aktieinnbydelsen der som det vil sees er undertegnet av generaldirektør Blakstad».

Departementet har forelagt saken for Justisdepartementet forsåvidt angår den rettslige bedømmelse av det således angitte forhold mellom A/S Risør Træmassefabrikker og dets engelske forbindelser.

Justisdepartementet uttalte i skrivelse av 22de september 1928 følgende:

«Eierforholdet med hensyn til aktiene i A/S Risør Træmassefabrikker er ikke klart efter de foreliggende dokumenter. Men efter opplysningene synes det dog å måtte antas at aktiene i virkeligheten eies eller skal eies av det engelske selskap «Standard Wood Pulp Co. Ltd.». Den omstendighet at aktiene fremdeles lyder på norske borgeres navn, er naturligvis ikke tilstrekkelig til oppfyllelse av bestemmelsene om norsk

grunnkapital i konsesjonslovens §§ 19 og 34, når de personer som aktiene lyder på, ikke i virkeligheten eier dem, men optrer som tillitsmenn («trustees») for et engelsk selskap.

Man antar imidlertid at disse omstendigheter ikke er til hinder for at den foreliggende ansøking om konsesjon for A/S Risør Træmassefabrikker blir imøtekommet, såfremt det fremgår av konsesjonen at den er gitt til et selskap med helt norsk grunnkapital, og såfremt det tas forbehold om at eierforholdet med hensyn til aktiene er eller bringes i orden overensstemmende med konsesjonslovens bestemmelser.»

Efterat saken hadde vært undergitt ytterligere drøftelser tilskrev man den 26de s. m. Justisdepartementet og henstillet at dette — av hensyn til sakens hurtigst mulige fremme — trådte i direkte forbindelse med selskapet.

I skrivelse av 1ste oktober 1928 har Justisdepartementet derefter uttalt, at når det i aktieinnbydelsen omhandlede trustee-forhold annulleres og erstattes med et rent låneforhold med hovedbetingelser som omhandlet i telegrammer fra direktør Blakstad og mr. Sidney av 26de og 27de september 1928, bl. a. tilbakebetaling innen 25 år og at det norske selskap ikke skal kunne pantsette sine aktiva uten samtykke av Standard Wood Pulp Co., vil det således etablerte låneforhold ikke være i strid med konsesjonslovene, heller ikke om Blakstad deponerer sine aktier i Risør Træmassefabrikker til sikkerhet for lånet. Justisdepartementet forutsatte at såvel overenskomsten om annullering av trustee-forholdet som den nye låneoverenskomst blev innsendt til nærmere granskning av overenskomstenes detaljer.

Nærværende departement tilskrev den 2nen oktober 1928 advokat Magnus overensstemmende hermed. Man tilføiet at man for tiden ikke kunde uttale noget om Regjeringens standpunkt.

Fra advokat Magnus mottok man derefter med skrivelse av 13de oktober s. å. utkast til lånekontrakt mellom A/S Risør

Træmassefabrikker og Standard Wood Pulp Co. samt utkast til depositokontrakt, hvorved samtlige aktier i træmassefabrikkene pantsattes til sikkerhet for selskapets lån hos Standard Wood. Disse dokumenter blev forelagt Justisdepartementet til nærmere uttalelse, som er avgitt i skrivelse av 15de oktober 1928 og er sålydende:

«Departementet skal i anledning herav meddele, at såfremt de virkelige forhold er de samme som er kommet til uttrykk i de mottatte utkast til låne- og depositokontrakter, antar man at A/S Risør Træmassefabrikker fremdeles må betraktes som et selskap med helt norsk grunnkapital, sålenge samtlige aktier eies av norske statsborgere. Derimot opphører selvfølgelig dette å være tilfellet dersom det engelske selskap overtar aktiene, hvortil forøvrig særskilt tillatelse efter konsesjonslovens § 36 i sin tid vil utkreves, idet en sådan tillatelse selv sagt ikke ligger i den kraftleiekonsesjon som det nu er spørsmål om å meddele.»

Efterat saken var drøftet i regjeringskonferanse meddelte departementet under 24de oktober 1928 selskapet at man vilde kunne godkjenne det foreliggende utkast til lånekontrakt, når der i sammes post 2 innføres følgende bestemmelse: «A/S Risør Træmassefabrikker er berettiget til å opsi lånebeløpet til betaling efter 8 års forløp nemlig 23de mai 1936 samt senere hvert år med 1 års varsel til kreditorer.» Man meddelte videre at man ikke fant å kunne godta en ordning som påtenkt i henhold til den fremlagte depositokontrakt, hvorimot forholdet i tilfelle måtte ordnes som et almindelig pantelån i hovedtrekkene som angitt i et fra advokaten den 22de oktober 1928 underhånden mottatt utkast.

Man fant videre å måtte opstille som betingelse at den under 26de juni 1928 avgitte trustee-erklæring blev annullert.

Konsesjonsansøkeren har derefter ordnet sine kontraktsforhold til Standard Wood Pulp Company Ltd. overensstemmende med Regeringens krav og fremlagt følgende dokumenter:

1. Erklæring datert London 30te oktober 1928 avgitt av direktørene i Standard Wood om at den pågjeldende trusteekontrakt vedrørende aktiene i træmassefabrikkene annulleres. Erklæringen er undertegnet av direktørene A. L. Sidney, A. C. Reed og bevidnet av det engelske selskaps advokatfirma, samt tiltrådt av Ragnvald Blakstad og Arne Blakstad som direktører i det engelske selskap.

A/S Risør Træmassefabrikkers advokat, høiesterettsadvokat Arne Magnus, har derhos påført dokumentet bevidnelse av at samtlige de hos Standard Wood deponerte aktier i træmassefabrikkene er tilbakeført til og eies av Ragnvald Blakstad, Arne Blakstad og fru Margarethe Blakstad.

2. Erklæring fra A/S Risør Træmassefabrikker ved Ragnvald og Arne Blakstad i henhold til konsesjonslovens § 24 om at selskapets styre består av de 2 herrer og at der ikke foreligger nogen avtale sikende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

3. Lånekontrakt datert 30te oktober 1928, hvorved A/S Risør Træmassefabrikker erkjenner å ha mottatt av Standard Wood som lån £ 415 000.0.0. Dokumentet er undertegnet av R. og A. Blakstad på vegne av låntagere og av direktørene Sidney og Reed på vegne av det engelske selskap. Sistnevntes advokatfirma har derhos påtegnet til vitterlighet.

Lånet forfaller til betaling 25de mai 1953, men kan av långiveren opsis med 4 måneders varsel og av låntageren efter 8 års forløp og senere med 1 års varsel. Låntageren har forpliktet sig til ikke å pantsette sine eiendomme eller sitt løseøre til nogen annen uten långiverens samtykke, sålenge lånet ikke er tilbakebetalt.

4. Det ovenfor omhandlede utkast til pantsattelsesavtale, mottatt underhånden fra advokat Magnus den 22de oktober 1928. Dette er sålydende:

«Til sikkerhet for enhver forpliktelse med renter og mulige omkostninger, hvori

A/S Risør Træmassefabrikker står eller måtte komme til å stå til Standard Wood Pulp Co. under lånekontrakt datert 30te oktober 1928 pantsetter A/S Risør Træmassefabrikker samtlige sine eiendommer og anlegg med maskiner og tilbehør med 1ste prioritets pant til Standard Wood.

I tilfelle av at betaling av renter eller kapital misligholdes eller lånet ikke tilbakebetales etter opsigelse er Standard Wood berettiget til å realisere de pantsatte eiendommer og anlegg m. v. ved auksjon overensstemmende med lov om tvangsfullbyrdelse av 13de august 1915 kap. 9 til fyldestgjørelse av sine krav.»

Ved utformningen av det endelige pantedokument skal — såfremt pantsettelse overholdet finner sted — dette utkast i hovedtrekkene legges til grunn.

De nevnte dokumenter vedlegges.

Departementet har funnet at A/S Risør Træmassefabrikkers forhold til sine engelske långivere derved vil være ordnet således at søkeren må bli å betrakte som et norsk selskap med norsk aktiekapital og styre.

Justisdepartementet har på forespørsel erklært sig enig heri.

Det foreliggende konsesjonsandragende gjelder således en tilleggstillatelse for et bestående norsk selskap til å erverve ytterligere energi frembragt ved vannkraft, for derved å muliggjøre en økning av bedriftens produksjon.

Tilleggskraften leveres fra Aust-Agder fylkesverk, fra hvilken utleier selskapet tidligere har erholdt tillatelse til å leie 1700 kW. Den vesentligste del av tilleggskraften tilføres dog Aust-Agder fylkesverk fra Vest-Agders Elektrisitetsverk, som igjen har øket sitt kraftkjøp hos Kristiansand Elektrisitetsverk.

Spørsmålet om en øket kraftleie til A/S Risør Træmassefabrikker har allerede tidligere vært forelagt administrasjonen. Forut for inngåelsen av de nu omhandlede kraftleiekontrakter — som kun er tenkt som midlertidige — var der allerede opprettet overenskomster mellom A/S Risør Træmassefabrikker

og de to fylker om levering av inntil 9400 kW., hvilken kraftmengde skulde nyttiggjøres dels ved træmassefabrikkene i Risør og dels ved en projektert fabrikk i Grimstad.

Denne kraftlevering skulde skje hovedsakelig gjennom en utbygning av Skjerka-fallene, hvorav Vest-Agder fylkeskommune eier en halvdel, idet der også i dette tilfelle forutsattes et samarbeide mellom Vest-Agder og Aust-Agder fylkeskommuner således at sistnevnte fylke skulde være mellommann. Til gjennomførelse av den således forutsatte vannfallsutbygning har Vest-Agder fylkeskommune i 1927 og 1928 kontrahert lån i Amerika, delvis med bistand av Kommunalbanken. Fylkeskommunens lånebeslutninger m. v. er stadfestet ved kgl. resolusjoner av 2nen september 1927 og 15de juni 1928.

Forinnen meddelelsen av disse approbasjoner — som er gitt etter innstilling av Justisdepartementet — blev der bl. a. innhentet erklæringer fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesen angående den økonomiske rekkevidde av nevnte vannfallsutbygning og kraftlevering for vedkommende fylkeskommuner. Likeledes blev der innhentet erklæringer fra Landbruksdepartementet og Norges Industriforbund, datert henholdsvis 25de januar og 4de mars 1927 angående utsiktene for de pågjeldende fabrikkers forsyning av råstoff og angående den norske treforedlingsindustri stilling i det hele.

Der blev ved de ovennevnte approbasjoner tatt i betraktning at planen vilde tilføre fylkene og deres elektrisitetsverker betydelig økede inntekter og åpne mulighet for disse fylker til å arbeide sig ut av sine økonomiske vanskeligheter.

Den nu kontraherte midlertidige kraftleveranse til A/S Risør Træmassefabrikker er kun et foreløbig ledd i den således tidligere godkjente plan. Ved hjelp av den midlertidige leveranse vilde det være mulig på forholdsvis kort tid å sette igang den økede virksomhet ved Risør Træmassefabrikker, ialfall et par år før en eventuell utbygning av Skjerka kunde være ferdig.

Som det vil fremgå av hovedstyrets for-

anstående uttalelse vil også denne midlertidige kraftlevering medføre betraktelige inntektsforøkelser for de to fylkeskommuner. Hovedstyret beregner den årlige inntektsforøkelse for Aust-Agder kraftverk til ca. kr. 50 000,00 og for Vest-Agder elektrisitetsverk til kr. 117 000,00.

Departementet finner i henhold hertil å måtte anbefale at den ansøkte konsesjon på denne midlertidige kraftleie blir innvilget.

Tillatelsen vil man anbefale tilknyttet vilkår i det vesentlige overensstemmende med det av hovedstyret avgitte utkast, der i det vesentlige er likelydende med de betingelser som er gjeldende for selskapets tidligere konsesjoner på leie av kraft fra Aust-Agder kraftverk.

Da samtlige aktier i tremassefabrikkene nu skal være på norske hender vil man dog anbefale vilkårenes post 2 om styre og kapital gitt følgende lydelse:

«Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aktier kan ikke med rettsvirkning eies av andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartementets godkjennelse andre norske banker eller selskaper. Bestemmelse herom skal påføres aktiene i det norske, engelske, franske og tyske sprog.»

Post 8 om kraftavståelse vil man anbefale gitt følgende tilføielse:

«Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.»

Man tillater sig således å

innstille:

I henhold til lov av 14de desember 1917 nr. 16 kap. IV tillates det A/S Risør Trømasefabrikker å leie ytterligere inntil 3 100 kW. fra Aust-Agder kraftverk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 9de november 1928 anførte betingelser.

21. A/S Kinservik.

(*Forlengelse av fullførelsesfristen for utbygning av halvparten av Kinsovassdragets kraft*).

Jfr. bind I, nr. 11, 29, 34, 38 og 50, II nr. 14, V nr. 13, IX nr. 9 og XIII nr. 11.

Kgl. resol. av 21de desember 1928.

Ved kgl. resolusjoner av 17de januar 1907 og 13de mai 1908 samt 14de mai 1926 har A/S Kinservik erholdt tillatelse til å erverve Kinsovassdraget i Kinservik og Ullensvang herreder samt til å regulere vassdraget.

Ved hver av de to førstnevnte kgl. resolusjoner fastsattes spesielle frister for utbygningen av den i tillatelsen innbefattede vannkraft.

Fullførelsesfristen for utbygning av de vannfall som er tillatt erhvervet ved kgl. resolusjon av 17de januar 1907 har gjentagende ganger vært forlenget, senest ved kgl. resolusjon av 14de juli 1922 til 17de januar 1929.

For de vannfall som er erhvervet i henhold til kgl. resolusjon av 13de mai 1908 var for påbegynnelse av utbygningen fastsatt en frist av 5 år fra den tid å regne, da den ved kgl. resolusjon av 17de januar 1907 konsederte vannkraft er helt utbygget. Derhos var der satt en frist av ytterligere 5 år for fullført utbygning av 50 pct. av heromhandlede vannfall, dog således at denne halve utbygning senest skulde være ferdig 13de mai 1938.

Ved ovennevnte konsesjon av 14de mai 1926, der angikk erhverv av Kinsovassdragets nederste del, blev der opstillet som betingelse at halvparten av det hele vassdragskraft skulde være utbygget innen 17de januar 1929.

Fra A/S Kinservik har man mottatt et andragende datert 5te mars 1927 om forlengelse av sistnevnte frist til 17de januar 1934.

Angående andragendet har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet på foranledning under 26de juni 1928 avgitt sådan uttalelse:

«Ved kgl. resolusjon av 17de januar 1907 blev der meddelt A/S Kinservik tillatelse til å erhverve vannrettigheter i Kinsovassdraget. Som betingelse for tillatelsen var bl. a. fastsatt:

«Aksjeselskapet forplikter sig til å påbegynne utbygningen av vannfallene innen 5 — fem — år fra konsesjonens datum og til å ha halvparten av den hele kraft utbygget innen 5 — fem — år derefter. Som sikkerhet herfor forplikter selskapet sig til en konvensjonalbot av kr. 200,00 pr. dag hvori fristen oversittes. Konsesjonen fortales dersom ikke konvensjonalboten er betalt i 2 år.»

Den således fastsatte frist for fullendelsen er senere forlenget, nemlig:

ved kgl. resolusjon av 30te mars 1911 til 17de januar 1919,

ved kgl. resolusjon av 22de november 1918 til 17de januar 1924,

ved kgl. resolusjon av 14de juli 1922 til 17de januar 1929.

Ved kgl. resolusjon av 14de mai 1926, jfr. Stortingets beslutning av 12te mai s. å. blev der meddelt A/S Kinservik tillatelse til å erhverve Kinsovassdragets nederste del. Som betingelse var bl. a. opstillet:

«Aksjeselskapet forplikter sig til å ha halvparten av den hele kraft utbygget innen 17de januar 1929, jfr. kgl. resolusjon av 14de juli 1922. Som sikkerhet herfor forplikter selskapet sig til å betale til staten en konvensjonalbot av kr. 200,00 pr. dag hvori fristen oversittes. Konsesjonen fortales dersom ikke konvensjonalboten er betalt i 2 år.»

Ved nevnte kgl. resolusjon av 14de mai 1926 blev der samtidig meddelt Aluminium Co. of America tillatelse til å erhverve aksjemajoriteten i A/S Kinservik.

Med det kgl. departements skrivelse av 11te mars 1927 har man mottatt et andragende fra A/S Kinservik av 5te s. m., hvori selskapet søker om at fristen for fullførelsen må bli forlenget fra 17de januar 1929 til 17de januar 1934.

Dette andragende er sålydende:

«Under våre forhandlinger om overdra-

gelsen av denne konsesjon gjorde vi oppmerksom på at den gjenværende del av tiden innen hvilken arbeidene skulde være tilendebragt var for kort, idet fristen dengang stod til 17de januar 1929.

Vi tillater oss å anmode om utsettelse av denne frist inntil 17de januar 1934, og skal nedenfor påny redegjøre for de grunner som vi allerede dengang gjorde klar over og for de ytterligere grunner som senere er kommet til.

1. Ved Aluminium Company of Americas overtagelse av aksjene i A/S Kinservik var intet arbeide for utbygningen påbegynt, likesom der også kun var utarbeidet preliminære projekter for vassdragets utnyttelse. Heller ikke forelå der utarbeidede planer for kraftens anvendelse, kaier, byanlegg eller lignende.

Det sier sig uten videre selv at det er umulig først å få utarbeidet alle disse planer og dernæst å få gjennomført utbygningen av et vannkraftanlegg av denne størrelse i løpet av den knappe tid og dette blev også innrømmet hvorfor det blev bestemt at man senere skulde innsende andragende om forlengelse.

2. Ved siden herav gjorde vi klar over at selskapet selvfølgelig ikke kunde påta sig å utbygge kraften hurtigere enn der kunde skaffes anvendelse for den. Tanken har jo vært og er forsåvidt fremdeles å anvende kraften for aluminiumindustrien, enten direkte for aluminium eller for en kombinasjon av dette og eventuelt av aluminiumoxyd efter den nye metode, som ennu ikke er helt uteksperimentert.

Forholdene på aluminiumsmarkedet har siden den tid utviklet sig derhen at der nu i verden er ganske betydelig overproduksjon, som allerede har medført en viss innskrenkning i Norsk Aluminium Compagnys nuværende produksjon og efter hvad vi er blitt bekjent med også av de andre aluminiumselskapers produksjon. Denne innskrenkning vil komme til å fortsette utover våren. Vi kan således meddele at Norsk Aluminium Company for tiden ligger med et usolgt lager av over 2 000 tons og fremdeles ikke selger over halvparten av

månedens produksjon. Lignende er forholdet for de andre selskaper.

Årsaken til denne overproduksjon er i første rekke å søke i de store utvidelser som den tyske stats verker har gjort og som har forandret forholdene på avsetningsmarkedet totalt derved at Tyskland som tidligere var en av de største importører av aluminium nu er en av de største eksportører. Vi vedlegger en opgave som viser disse forhold.

Forinnen man ser at konsumet atter har tatt sig op, således at en overproduksjon ikke er å befrykte, og man videre ser utvei til å få avsatt den nuværende produksjon, kan det selvfølgelig ikke være tale om for oss å igangsette disse arbeider eller utbygning av anlegget. Dette vilde bare føre til at anlegget enten blev stående ubeskjeftiget eller at driften efter kort tids forløp vilde måtte innskrenkes eller nedlegges.

Vi vil alltid bestrebe oss for å holde fabrikkene jevnest mulig igang, ikke alene fordi det er nødvendig for fabrikkens økonomi, men også fordi det er nødvendig for vedkommende kommunes og dens hele befolknings økonomi. Disse små steder blir jo helt og holdent avhengig av den bedrift, hvorpå de lever, både hvad befolkningens underhold angår og hvad kommunens økonomi angår.

Også av hensyn til avsetningsmulighetene er derfor en utsettelse absolutt nødvendig.

3. Kursen på den norske krone er i den senere tid steget til praktisk talt pari. Dette har som bekjent avstedkommet et voldsomt misforhold mellom kronens verdi på markedet og dens verdi i produksjonen eller i byggevirksomheten.

En utbygning av et så stort anlegg som Kinservik nu vil derfor bety en fordyrelse av anlegget i reell gullverdi, som i og for sig er så stor at den hindrer enhver utbygning av et så stort nyanlegg som dette nu.

Mens kronen i kurs står praktisk talt i pari og det praktisk talt er bestemt at man skal bringe kronen i pari og holde den i pari, ligger dens produksjonsverdi i byggefaget som det her er tale om neppe mere

enn mellom 33 og 40 pct. Den offisielle prisindeks er 210, men lønningene ligger ganske betydelig høyere enn den offisielle prisindeks. En utbygning av Kinservik vil nu derfor bety en enorm permanent fordyrelse av hele anlegget — både kraftanlegget, fabrikkanlegget og byanlegget — som vil virke så belastende på hele produksjonen i fremtiden at anlegget aldri vil bli konkurransedyktig. De anlegg som har vært bygget under krigen har nemlig måttet avskrives i høi grad.

Prisen på aluminium er sterkt på vei tilbake mot førkrignivået. Hertil bidrar i stor grad den omstendighet at kobberet — aluminiumets nærmeste konkurrent — er kommet tilbake til eller endogså under førkrignivået. Prisen for aluminium er sunket bortimot 20 pct. i internasjonal gullverdi siden ifjor. Denne synkning sammen med kronestigningen har bevirket et fall i prisen i norske kroner fra kr. 3 000,00 til kr. 1 740,00, således at det er tvilsomt om aluminiumindustrien for tiden i det hele tatt er lønnsom i Norge.

De nyanlegg som går igang, må under alle omstendigheter både hvad anleggs-, produksjons- og salgpris angår innstille sig på førkrignivået.

Vi skal i tilslutning til ovenstående samtidig få lov til å berøre et par andre forhold, som også har vært påpekt under konsesjonsansøkningen og likeledes gjøre rede for hvordan vi har tenkt oss forberedelsene for anleggets påbegynnelse fremmet.

For det første må reguleringen for Kinservik forandres noget, idet de tidligere data og opgaver over vannføringer etc. ikke har vært tilstrekkelig og de forutsatte magasiner er for små for en jevn drift. Vi har nu igangsatt inngående målearbeider i marken og likeledes påbegynt utarbeidelsen av nøiaktige planer og tegninger for utbygningen. Til disses gjennomførelse vil medgå ca. et år efter at alle nødvendige målinger foreligger.

Vi har likeledes innkjøpt det fornødne areal til fabrikker og søker som bekjent

om konsesjon på erhvervelsen av dette areal. Dette areal skal tjene såvel til fabrikkbebyggelse som til bybebyggelse og vi må ha konsesjonen på erhvervelsen i orden, forinnan vi for alvor kan påbegynne planleggelsen av fabrikker, byanlegg etc.

Vi har videre påbegynt utarbeidelsen av reguleringsplan for stedet i overensstemmelse med konsesjonsbetingelsene. Også utarbeidelsen og gjennomførelsen av denne reguleringsplan hos autoritetene vil ta betydelig tid.

Enn videre påbegynner vi til våren utbedring og delvis opsetning av endel boliger for funksjonærer etc., likesom vi optar forhandlinger med kommunen om regulering av arealene omkring Kinservik gamle kirke og påbegynner da derefter snarest mulig beplantninger, som er nødvendig og hensiktsmessig for å beskytte og frede kirken, der ligger i umiddelbar nærhet av de fremtidige fabrikker.

Disse arbeider beskjefter en stab av ingeniører og denne vil ytterligere økes, spesielt ved at vi kommer til å utføre planer for fabrikkanlegg også etter den nye metode for å se om disse kan innpasses på stedet og skaffes den fornødne plass.

I konsesjonsloven er det i virkeligheten bestemt at der skal gis to års frist med påbegynnelsen av arbeidene og videre fem år til deres gjennomførelse, altså tilsammen syv år.

Det må imidlertid selvfølgelig innrømmes at Aluminium Company of America ved erhvervelsen av aksjene i Kinservik med hensyn til arbeidenes påbegynnelse ikke er vesentlig bedre stillet enn om konsesjonen hadde vært nyerhvervet. Der er ingen arbeider utført og der trenges nøiaktig den samme tid til arbeidenes påbegynnelse og utførelse som ellers.

Vi tillater oss derfor å anmode det ærede departement om at fristen for utbygningen må bli forlenget med 5 år til 17de januar 1934.»

Andragendet blev behandlet i Kinsarvik herredsstyre den 24de

februar 1928, hvor der blev fattet følgende beslutning:

«Etter framlegg frå den heradsvalde nemnd vedtok heradstyret samr.: Kinsarvik heradstyre må, som saki endå ligg till, råda ifrå at A/S Kinservik får utsetjing med utbygningsarbeidet i Kinsarvik. Selskapet hev ikkje som fyresetnaden var for konsesjonen av 1926, sett arbeid igong og dei hev heller ikkje oppfylt sine skyldnader mot heradet i fleire retningar. I alle tilfelle må ein krevja at A/S Kinservik ikkje får den umsøkte utsetjing utan at det hev ordna seg med heradet som um utbygningsarbeidet hadde vore sett igong våren 1926.

Elles skal ein visa til dei vedl. dokument i saki — millom anna til skrivelse av 18de februar d. å. frå den heradsvalde nemndi og til heradsstyrevedtak av 16de april 1927 og ein vil oppmoda nemndi um å få arbeida vidare med saki og at nemndi derunder søkjer statsmaktene si hjelp til ein for heradet heldig løysing.»

Av den nevnte skrivelse av 18de februar 1928 fra den herredsvalgte komite hitsettes følgende:

«I medhold av overenskomst av 1ste februar 1926 og konsesjon av 14de mai 1926 kan Kinsarvik herred bl. a. kreve:

1. At leie av elektrisk kraft efter kontrakten av 19de februar 1921 med A/S Kinservik reduseres til kr. 7 500,00 pr. år fra 1ste juli 1926 inntil elektrisk kraft leveres herredet av de først utbyggede 75 000 HK.

2. At den av Kinservik elektrisitetsverk for høit betalte kraftleie tilbakebetales samme (herredet) med kr. 12 500,00 pr. år fra 1ste juli 1926.

3. At kraftleiekontrakten av 19de august 1921 i flere punkter undergår sådanne endringer i herredets favør som er en følge av at A/S Kinservik fra første byggeperiodes utløp 1ste juli 1929 plikter å levere herredet konstant 1 000 el. HK. 3-faset vekselstrøm av 50 perioder og 1 000 volts spenning å kr. 30,00 pr. el. HK. og at A/S Kinservik yder erstatning hvis det ikke oppfyller disse forpliktelser.

4. At den årlige avgift, som efter konsesjonens post 15 tilkommer Kinsarvik herred, blir å utbetale oss fra 17de januar 1929.

5. At sikringsfondet efter overenskomsten post 16 straks innbetales.

6. At reguleringsplanen for bebyggelse m. v. straks forelegges herredsstyret.

7. At anleggsarbeider av forskjellig slags straks igangsettes med full kraft.

Som en av de nærmestliggende og nødvendige oppgaver melder sig da omlegning av den offentlige vei over selskapets erhvervelser på Kinsarvik og Sandvik efter planer som godtas av veivesenet og i forbindelse dermed veiens utbedring og delvise utvidelse frem til grensen mot Ullensvang. Dette blir en uundgåelig følge av den trafikk som vil utvikle sig på veien til og fra Kinsarvik. Jo før det kan gjøres, jo bedre for A/S Kinservik. Det er i dettes interesse og må bekostes av selskapet.

Det bør nu kreves klarhet over hvorvidt A/S Kinservik vil gå til de konsederte utbygningsarbeider eller ikke. I siste tilfelle bør affærene og selskapet søkes avvirket så ikke eiendommene og rettighetene blir henliggende som et spekulasjonsobjekt for et mektig amerikansk selskap.

Mener A/S Kinservik noget med sin utbygning av Kinso så må den fordring stilles til selskapet at det oppfyller inngåtte overenskomster med overtatte forpliktelser, at utbygningsarbeidene straks påbegynnes og at der i en eller annen form stilles reell garanti for påbegynt arbeidets kontinuerlige fortsettelse. Her vil f. eks. forholdelse av konvensjonalbot og sikkerhetsfond kunne være av verdi. Men først og fremst må formentlig garantien for reelle hensikter fra selskapets side søkes deri at der innbetales tilstrekkelig aksjekapital til opgavens løsning og at den nødvendige kapital forøvrig sikres.

Under forutsetning av loyal optreden fra A/S Kinserviks side i foran omhandlede retninger, turde der bli spørsmål om å undersøke hvorvidt forhold, som er inntrufne efter ansøkingen om og meddelelsen av denne konsesjon er av sådan art og betyd-

ning at det er rimelig å forlenge selve utbygningstiden.

Går man f. eks. ut fra at ved anvendelse av ca. 500—1 000 mann om året vil der medgå 3—4 år for å få utbygningen ferdig, så skulde dertil medgå en tid av ca. 15—20 år når ca. 100—200 mann årlig beskjeftiger sig dermed. Selvfølgelig vil selskapet være ferdig med utbygningen av den halve vannkraft lenge før 15—20 år hvis det menes alvorlig med utbygningen og det burde derfor uten vanskelighet og uten betenkelighet kunne gå igang med en sådan arbeidsstokk i nogen år for derefter å øke den når tiden fantes inne. I flere henseender vil en sådan ordning by selskapet påtagelige fordeler. Og for Kinsarvik herred skulde der ikke være grunn til å motsette sig den, men forutsetningen er at A/S Kinservik først oppfyller sine forpliktelser overfor herredet.»

Overingeniøren for Hordaland fylkes elektrisitetsforsyning samt fylkesmannen har ved sakens innsendelse henholdt sig til Kinsarvik herreds uttalelse.

Herredsstyrets uttalelse med bilag har vært forelagt A/S Kinservik hvis svar foreligger i skrivelse av 21de mai 1928. Selskapet gjennomgår først den overenskomst som det under 1ste februar 1926 sluttet med Kinsarvik herred. Man hitsetter overenskomsten punktvis med selskapets anmerkninger til hvert punkt:

1. Så snart konsesjon er gitt anmeldes A/S Kinservik med sete i Kinsarvik herred.

A d 1. Er ordnet.

2. Det skal stå saksøkere fritt å anlegge søksmål mot selskapet i Kinsarvik og Odda.

A d 2. Er vedtatt.

3. Reguleringsplaner for den vordende bebyggelse i Kinsarvik med veier, gater, plasser, offentlige bygninger samt med vann-, kloakk- og elektriske ledningsanlegg m. v. bekostes og utarbeides snarest av A/S Kinsarvik.

A d 3. Det er ganske uforståelig hvordan Kinsarvik kommune eller den nedsatte

komite kan fremkomme med dette som et krav nu. Så lenge vi ikke har positive ferdige planer for kraftens utnyttelse og terrengenes anvendelse kan vi jo ikke utarbeide noen definitiv reguleringsplan for stedet. Men om vi utarbeidet en reguleringsplan som altså ikke bare kommer til å omfatte våre egne arealer vilde denne reguleringsplan bli effektiv på de private opsitteres grunnarealer og bli liggende som en generende og heftende byrde på disse. Deres eiendomme vilde være gjennomfuret av innbildte fremtidige gater og utnyttelsen og benyttelsen av eiendommene vilde være i høyeste grad hindrende og generende. Vi er ikke i tvil om at det første der vilde hende om reguleringsplanen blev utarbeidet og satt i kraft vilde være at opsitterne på det livligste vilde protestere mot å få sine eiendomme belagt med denslags meget hindrende bestemmelser og klausuler.

4. I den utstrekning selskapet disponerer og kan avse passende arealer utenfor fabrikkomtene vil det stille sig meget imøtekommende med hensyn til avgivelse av den til bygning av «egne hjem» nødvendige grunn til selvkostende pris med adgang til veier, vann, kloakk og elektrisitet.

A d 4. Er vedtatt.

5. På samme måte som anført under «egne hjem» vil selskapet stille sig meget imøtekommende med hensyn til avgivelse på hensiktsmessig sted av fornøden tomt til selvkostende pris for opførelse av det omskrevne forsamlingshus (landmannshus) med leseværelse, kontorer — også kommunale — forretningslokale for landmannsprodukter, bevertningsrum o. l. hvis ikke herredet foretrekker å anvende sin egen grunn hertil.

A d 5. Er vedtatt.

6. I den utstrekning selskapet disponerer og kan avse passende arealer utenfor fabrikkomtene skal det avgi fornøden fri grunn til anlegg av kraft- og telefonledninger, vann, kloakkledninger, offentlige gater og veier og offentlige bygninger. Det samme gjelder omlegning av ledninger som nu fører over den grunn som blir tatt i bruk til selskapets anlegg.

A d 6. Er vedtatt.

7. Selskapet påtar sig å stille til disposisjon fornødent vann til husbruk innen det regulerte strøk fra selskapets ledninger eller annet likeså bekvemt sted. Økede utgifter som A/S Kinservik av denne grunn måtte få ved nyanlegg eller utvidelser kan kreves refundert forholdsmessig.

A d 7. Er vedtatt.

8. I den utstrekning det offentlige ikke tar sig av sundhetsvesen, kjøttkontroll og renovasjon vil selskapet stille sig imøtekommende overfor forslag til ordning herav.

A d 8. Er vedtatt.

9. Utenfor det bidrag til vedlikehold av veier, broer o. l. som måtte bli pålagt A/S Kinservik ved konsesjonen er det villig til å yde bidrag til omlegning eller utvidelse av veien Kinsarvik—grensen mot Ullensvang. Angående bidragets størrelse vil nærmere forhandlinger bli optatt når overslag over omkostningene og disses fordeling foreligger.

A d 9. Er vedtatt.

10. Også A/S Kinservik har interesse av opprettelse av regelmessige automobil- og motorbåtruter på Kinsarvik og vil stille sig velvillig til drift av sådanne for herredets regning, når tiden dertil måtte finnes inne uten at det nu kan binde sig til størrelsen av et eventuelt bidrag.

A d 10. Er vedtatt.

11. Selskapet er villig til å skaffe rute-skibene, motorbåter m. v. som anløper Kinsarvik fornøden kaiplass med adgang til bruk av vareskur på rimelige betingelser, ved eller i nærheten av den nuværende kai utenom fabrikkomtene.

A d 11. Er vedtatt.

12. Selskapet er villig til å overlate Kinsarvik Sparebank de almindelige stedlige bankforretninger i den utstrekning det passer med bankens virksomhet og for selskapet.

A d 12. Er vedtatt.

13. Så snart konsesjonen er i orden vil selskapet innbetale restbeløpet på det tidligere oprettede hagebruks- og jordbruksfond.

A d 13. Beløpet kr. 100 000,00 er innbetalt og herredet nyter i full utstrekning fordelene herved.

14. Selskapet vil stille til disposisjon det tidligere tilsagte bidrag på kr. 15 000,00 til anskaffelse av telefonkabel, når restbevillingen til den omskrevne linje og selskapets konsesjoner er ordnet.

A d 14. Forutsetningene for innbetaling av dette beløp foreligger ennå ikke, da restbevilling ikke er gitt.

15. Under forutsetning av departementets godtagelse er A/S Kinsarvik villig til av den kraft som pålegges avgitt til offentlig bruk å levere Kinsarvik herred inntil 1 000 HK. å kr. 30,00 pr. HK.år så snart kraft kan leveres fra kraftstasjonen i Kinsarvik. Kraften leveres som 3-faset vekselstrøm med 50 perioder og 1 000 volt spenning etter behovet og for øvrig på rimelige betingelser, som senere blir å fastsette om fornødent av departementet.

Selskapet erklærer sig likeledes villig til å forandre den med herredet bestående kraftleiekontrakt av 19de august 1921 således at herredet fra den tid anleggsarbeidet settes igang inntil elektrisk kraft kan leveres fra den nye kraftstasjon alene betaler for den kraft som brukes etter en pris av kr. 30,00 pr. HK.år mot at Kinsarvik herred, så lenge A/S Kinsarvik finner det nødvendig under utbygningstiden, innskrenker sitt kraftforbruk til 250 HK. pr. år.

Supplerende bestemmelser angående kraftleieforholdet vil i tilfelle bli å treffe etter konsesjonens meddelelse av departementet.

Ytterligere 1 000 HK. som selskapet måtte bli pålagt å avgi til offentlig bruk er vi i tilfelle av departementets godtagelse villige til å overlate Kinsarvik herred på vanlige i konsesjonen bestemmendes vilkår.

A d 15. Se nedenfor under post I og III.

16. Selskapet går med på å stille et fond på kr. 100 000,00 som sikkerhet for oppfyllelsen av konsesjonsbetingelsene og de forpliktelser selskapet for øvrig måtte pådra sig.

A d 16. Er ordnet, se nærmere under post V (hovedstyret går ut fra at det fond som er nevnt i overenskomstens § 16 er det samme som er betinget i konsesjonens post 25, idet det sinstnevnte fond også er betin-

get stillet som sikkerhet for oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anleggene eller deres drift pådras likeoverfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser).

I sitt svar av 21de mai 1928 anfører selskapet videre:

«Det vil herav bemerkes at selskapet har opfylt sine forpliktelser overfor herredet i alle punkter, hvortil der hittil har vært anledning.

I sin skrivelse av 18de februar 1928 har Herredskomiteen i sin innstilling til herrestyret nærmere formulert de krav, som den mener at herredet kan stille til selskapet i anledning dets ansøking om fristforlengelse. Vi skal punktvis gjennomgå disse.

A d I. Kinsarvik kommune leier nu av selskapet 400 HK. å kr. 50,00 pr. HK. og betaler herfor en årlig leie av kr. 20 000,00. Selskapet har erklært sig villig til — fra den tid anleggsarbeidet settes igang — å levere kraften for kr. 30,00 pr. HK. mot at Kinsarvik kommune så lenge A/S Kinsarvik finner det nødvendig under utbygningstiden innskrenker sitt kraftforbruk til 250 HK. pr. år. Den årlige kraftleie vil da reduseres til kr. 7 500,00.

Selskapet, der alltid har stillet sig villig overfor herredet med hensyn til kraftlevering til billig pris, har også til dette siste krav erklært å ville vise imøtekommenhet, dog under den forutsetning at herredet på sin side stiller sig imøtekommende med hensyn til et påtenkt makeskifte av arealer ved Kinsarvik kirke, hvorved disse får en for begge parter heldigere form.

I det hele tatt er dette spørsmål om leveranse av kraft til kommunen det eneste spørsmål av nogen virkelig aktuell interesse og her vil selskapet stille sig så imøtekommende som på nogen måte mulig for at kommunen skal kunne få så meget kraft som mulig og så billig som de vilde fått den om anlegget var satt igang. Men det går dog i all rimelighets navn ikke an, som kommunen gjør, på den ene side å ønske kraftmengden nedsatt, da de ikke har bruk for 400 HK. og på den annen side vilde ha 1 000 HK.

A d II. Selskapet mener at herredet

ikke med rette kan forlange tilbakebetaling av erlagt kraftleie for kraft, som den for øvrig har hatt den fulle anledning til å benytte sig av.

A d III. Under post 15 i foran nevnte overenskomst av 1ste desember 1926 har selskapet forpliktet sig til å levere inntil 1 000 HK. à kr. 30,00 pr. år så snart sådan kraft kan leveres fra kraftstasjonen i Kinsarvik. Der har i denne forbindelse aldri vært tale om at kraften skulde stilles til disposisjon ved utløpet av den nu gjeldende fristforlengelse 17de januar 1929. Innen dette tidspunkt er det nemlig av alle parter erkjent at anlegget umulig kunde være ferdig. Å fremstille det som en forpliktelse for selskapet, hvorfor der kan kreves erstatning, er helt meningsløst.

Vi vil i denne forbindelse ikke undlate å nevne at herredsstyret ved inngåelsen av den nu gjeldende kraftleiekontrakt i møte 2den februar 1922 anbefalte den løpende utbygningsfrist forlenget med 8 år til 1932 i henhold til nedenstående utskrift:

«Efterat A/S Kinserviks kraftleieforhold er ordnet anbefaler herredsstyret enstemmig at selskapets andragende av 29de april 1921 om utsettelse i 8 år med fullendelsen av den halve utbygning av Kinso innvilges.»

Riktigt avskrift L. Aga (sign.) Ordfører.»

Der er efter vår mening intet foretatt som begrunner nogensomhelst fravikelse av denne anbefaling. Vi henviser for øvrig angående dette til hvad der er sagt under post I: Det er intet til hinder for at Kinsarvik kommune kan få mere kraft innenfor rammen av den kraft som kraftstasjonen kan yde, hvilket er langt innenfor rammen av hvad kommunen kan bruke og hvad den vil ha.

A d IV. Da avgiftene i henhold til konsesjonsloven skal erlegges av den ved reguleringen innvunne kraft, kan kommunen ikke kreve disse utbetalt for sådan regulering har funnet sted. At et kraftselskap som ikke kan få utnyttet sin kraft og må ha fristforlengelse, skulde betale reguleringsavgif-

ter av den regulering som man overhodet ikke har gjennomført, er en ganske uhyrlig tanke, og i de mange fristforlengelser, som har vært gitt og alltid må gis med den bestemmelse om 5 + 2 år, som finnes i loven, har det aldri vært alvorlig tale om å pålegge nogen sådan.

A d V. For det her omtalte sikringsfond har selskapet stillet bankgaranti, godkjent av departementet.

A d VI. Forinnen planene for kraftens utnyttelse er helt ut bestemt, er det selvsagt vanskelig å fremkomme med nogen definitiv reguleringsplan for bebyggelsen. Vi henviser til hvad vi tidligere har sagt om dette under post 3.

A d VII. Er utredet i vårt andragende av 5te mars 1927 om fristforlengelse. Vi kan kun gjenta at når man ikke kan finne anvendelse for kraften og når der er overproduksjon og markedet ikke tillater en utbygning — faktiske forhold som det ikke står i vår eller nogen annens makt å forhindre — så kan man selvfølgelig ikke hensiktsløst igangsette byggearbeider av forskjellig art. Og den som til slutt kom til å lide under en sådan eventuell planløs fremgangsmåte der før eller senere vilde føre til ruin og stans, vilde i første rekke bli kommunen selv.

Vi tillater oss for øvrig på ny å henvise til vår ansøking av 5te mars 1927 hvori grunnene for vår ansøking om fristforlengelse er inngående behandlet. Vi skal her kun resumere og tilføie:

1. Vi har allerede ved ansøkingen om konsesjon på overtagelse av aksjene i Kinservik for Aluminium Company of America på det uttrykkeligste betonet at denne fristforlengelse var nødvendig. Vi har dradd omsorg for at dette kom offentlig frem for myndighetene og også for Stortinget, og det har vært en faktisk forutsetning for Aluminium Company of America ved kjøp av aksjene i Kinservik. Ingen kan forplikte sig til å utbygge hurtigere enn markedet kan konsumere. Det sier sig selv.

2. Siden den tid er aluminiummarkedet falt fullstendig sammen på grunn av overproduksjon, og der er i disse dage inntrått hvad man må betegne som kamptilstand på

aluminiummarkedet og prisene er i disse dage sunket til hvad der for norske forhold heller ligger under enn over produksjonsprisen. Samtlige fabrikker går med innskrenket drift og lagrene er allikevel steget, således at der for tiden regnes å ligge ca. 90 000 tonns aluminium på lager i verden. Alene Norsk Aluminium Company har omkring 2 500 tonns på lager.

3. Under disse omstendigheter å starte et stort nyanlegg, som vilde forøke verdens produksjon med opimot 20 000 tonns, vilde i høieste grad være ansvarsløst og ruinerende overfor selskapet selv. Men ikke det alene. Det vilde direkte gå ut over de bestående bedrifter og bringe Norges Aluminiumindustri, som må avsette sin produksjon på de andre aluminiumproduserende landes hjemmemarkeder, i en ganske ødeleggende krigstilstand med de andre bestående selskaper og føre skade med sig utover vide kretser innen landet. En igangsettelse av arbeider for en ny aluminiumfabrikk er derfor på nuværende tidspunkt absolutt utelukket.

4. Bidragende i høi grad til å skape den vanskelige situasjon og det kaos som er på aluminiumsmarkedet har anlegget av aluminiumfabrikken i Glomfjord vært, hvortil staten senere etter avgivelse av vår konsesjon har gitt konsesjon. Dette selskaps produksjon er budt ut på verdensmarkedet under markedspris. Vårt søsterselskap, Norsk Aluminium Company, er således gang på gang blitt undersolgt hos sine gamle kunder og har mistet ordres tross prisene allerede før var trykket. Det sier sig selv at igangsettelse av et nyanlegg når der allerede foreligger overproduksjon ikke kan føre til annet enn en motsvarende innskrenkning i avsetning av produksjonen hos de bestående selskaper.

5. Våre selskaper har gjort det eneste som vi under de herskende forhold kunde gjøre. Vi har satt igang bygning av ny aluminiumfabrikk i Høyanger. Derved tilføres landet, om denne nye prosess lykkes, hvad vi sikkert håper, en stor ny bedrift av vital betydning. Der nedlegges mange penger og skaffes arbeide for mange hender og stor omsetning og rørelse til nytte for landet uten

at man fremkaller en usund overproduksjon som bare bringer industrien og arbeidsforholdene i en farlig stilling.

Omenskjønt Kinserviks fristforlengelse, efter alt hvad der foreligger, skulde være en gjengse og oplagt sak, vil vi ikke undlate å fremheve dette moment, ti det viser sig at våre selskaper ikke på nogen måte ligger i dødvanne, men følger en sund og planmessig utviklingslinje, og det er dog til slutt det som er av interesse for næringslivets utvikling i landet. Der befordres til slutt ingen almene interesser ved en hovedkuls tvungen utbygning av anlegg, der ikke kan finne avsetning for sine produkter, men kun øker overproduksjonen.

Vi har hermed besvart de oversendte skrivelser og håper å kunne gå ut fra at den nødvendige fristforlengelse blir gitt.»

Ullensvang herredsstyre har i møte den 25de april 1928 uttalt følgende:

«I det store og heile er Ullensvang samdt med Kinsarvik heradstyre. Der er ingen grunn som talar for at dei interesserte herad skal gå med på den umsøkte utsetjing av utbygningstidi. Ein er dessutan endå ikkje yvertydd um og hev ingen garanti for at A/S Kinsarvik kan makta utbygningen på den tid som dei nu på nytt hev søkt um. Dei måtte i det tilfelle setja i arbeid fleire 1000 mann — soleis som fyresetnaden var med konsesjonen, at det verkeleg kunde verta ei hjelp for arbeidsløysa, og elles ogso koma dei interesserte herad tilgode med dei i konsesjonen fastsette vilkår.

Hev A/S Kinsarvik interessa av konsesjonen av 14de mai 1926 må dei ogso finna seg i dei vilkår som er fastsette då konsesjonen vart gjeven.

For staten sitt vedkomande er der sett ei dagmulkt — som er det einaste band og garanti staten hev. For dei interesserte herad sitt vedkomande må det verta eit uavviseleg krav, at dei få og små konsesjonsvilkår vert heldne og sette i verk straks.

Når A/S Kinsarvik finn det rekningssvarende å utsettja utbygningstidi må dei ogso rekna med at konsesjonsvilkåri må haldast. Dei interesserte herad og staten må i dette

tilfelle ikkje gå med på noko avslag i vilkåri, — serleg når det no etterpå må vera greidt for alle at dei oppsette vilkår er minst dei mogelege for staten, og mindre gode for Kinsarvik, og for Ullensvang herad hev det berre den interessa som det er i å njota godt av dei vilkår som er fastsett i konsesjonspunkt 13 og 15. Desse fyremunar skal så for Ullensvang vege upp mot dei ulempor av alle slag det vert når A/S Kinservik vert utbygd. Med dei erfaringar Ullensvang herad no hev på dette område er der ingen grunn slå av på dei oppsette vilkår, og at dei vert sette i verk straks. En vil elles visa til vedtak av 26de januar 1918 som fyl hermed i avskrift.

Det må etter dette vera ein greid og sjølvsgd ting at skal A/S Kinservik få utbyggingstidi utsett, so m å

1. Dei fyremunar som konsesjon av 14de mai 1926 byd på til fordel for Kinsarvik og Ullensvang herad, må setjast i kraft frå den tid som frå fyrst fastsett.

For Ullensvang sitt vedkomande vil detta segja at heradet alt no må få inntil 200 HK. av den kraft som A/S Kinsarvik hev disponibel frå sin noverande kraftstasjon til den i konsesjonsvilkåri fastsette pris kr. 30,00 pr. HK.

2. At den avgift som er fastsett i punkt 15 i konsesjonen av 14de mai 1926 og som skal delast millom heradi vert rekna til å gjelda kr. 2,00 pr. naturleg HK. for halvparten av den heile kraft i samhøve med punkt 8 i same konsesjon. Denne avgift vert etter departementet sin fordeling utbetalt Ullensvang og Kinsarvik herad rekna frå 17de januar 1929.

Kan ikkje A/S Kinservik gå med på desse vilkår bør dei heller ikkje få utbyggingstidi utdrygt. Der er ingen grunn for at A/S Kinservik i det endelause skal få halda fast på ein gunstig konsesjon og utan vederlag hava desse rettigheter og herlegheiter til eit spikulasjonsobjekt.»

A/S K i n s e r v i k har hertil i skrivelse av 14de juni 1928 anført følgende:

«Da de krav som Ullensvang herredsstyre mener å kunne stille til selskapet i an-

ledning av dets ansøking om fristforlengelse også er fremsatt av Kinsarvik herredsstyre og imøtegått i vår skrivelse til hovedstyret av 21de mai d. å. tillater vi oss å henvise hertil.

Med hensyn til Ullensvang herredsstyres ønske om levering av kraft skal bemerkes at selskapet for å imøtekomme kommunen skal være villig til å levere Ullensvang ca. 200 HK. av den kraft, selskapet har disponibel i sin nuværende kraftstasjon, forutsatt at den ansøkte fristforlengelse går i orden. Prisen på denne kraft, beregnet etter konsesjonsvilkårenes § 13 vil selvfølgelig langt overstige de av kommunen antydde kr. 30,00 pr. HK. Selskapet skal imidlertid for å imøtekomme Ullensvang herred lengst mulig være villig til å avgi de omhandlede 200 HK. for en pris av kr. 50,00 pr. HK.år, levert i vår nuværende kraftstasjon med 6 000 volt maskinspenning og for øvrig på vilkår som blir å opstille i en eventuell kontrakt.

For ordens skyld vil vi ikke undlate å bemerke at selvsagt de her omhandlede 200 HK. regnes som konsesjonskraft.

Som bekjent har Kinsarvik herred allerede fremført sin kraftledning til grensen mot Ullensvang, fra hvilket punkt dette herred da vil kunne utta den.»

Overingeniøren for Elektrisitetsforsyningen i Hordaland fylke har i skrivelse av 1ste mai 1928 uttalt bl. a. følgende:

«A/S Kinservik har i sin provisoriske kraftstasjon i Tveitafossen til disposisjon ca. 600 el. HK. Herav er ca. 400 el. HK. utleiet i Kinsarvik kommune. Ifølge statistikken var det maksimale kraftforbruk innen Kinsarvik kommune i driftsåret 1926/27 ialt ca. 350 el. HK. Jeg tillater mig derfor å anbefale at der søkes truffet en sådan ordning at Ullensvang skaffes ca. 200 el. HK. fra det provisoriske kraftverk i Tveitafossen. Jeg forutsetter at der herunder blir underhandlet med Kinsarvik kommune for det tilfelle at kommunen ønsker å redusere det oprindelig leiede kvantum.

I erhvervskonsesjonen av 15de april

1926 er der fastsatt en årlig avgift av kr. 2,00 pr. naturlig HK. beregnet etter $\frac{1}{9}$ av den totale gjennomsnittlige kraftmengde, idet førnevnte erhvervskonsesjon kun gjaldt den nederste del av Kinsovassdraget. Den øvre og største del av vassdraget er der meddelt konsesjon på i 1907 og i denne konsesjon er der ikke inntatt nogen bestemmelse om avgift til kommuner.

Ullensvang herredsstyre stiller imidlertid nu som vilkår for en ytterligere fristforlengelse krav om at kommuneavgiften kr. 2,00 pr. naturlig HK. utvides til å gjelde halvparten av den hele kraft.

Den i 1907 meddelte konsesjon på utbygning av Kinsovassdraget er, særlig hvad avgifter angår, betydelig gunstigere enn de konsesjoner som er blitt gitt i medhold av den senere lovgivning på området. Forutsetningen for konsesjonen av 1907 og for de senere meddelte fristforlengelser samt særlig for den i 1926 meddelte konsesjon på den nedre del av vassdraget i forbindelse med tillatelse til overdragelse av aksjemaoriteten i A/S Kinservik har alltid vært at arbeidet skulde settes igang for derved å skape virksomhet og arbeidsfortjeneste. Når dette ennå ikke er skjedd, synes det å være bare rimelig at der i forbindelse med den nu omsøkte fristforlengelse bør betinges rimelige kommuneavgifter også for den i 1907 meddelte konsesjon.

Idet jeg henviser til min påtegning til Kinsarvik herredsstyres uttalelse om saken finner jeg forøvrig fullt ut å kunne slutte mig til kommunens krav om at fristforlengelsen ikke bør meddeles før selskapet har ordnet sig med kommunene.»

Fylkesmannen har i skrivelse av 23de mai 1928 sluttet sig til foranstående uttalelse fra overingeniøren.

Med det kongelige departements påtegning av 26de april 1928 har man mottatt en forestilling fra opsitterne på gården Hus i Kinsarvik av 17de mars 1928. I denne nevner opsitterne at ifølge kontrakt av 1907 har selskapet

rett til av gården Hus å ta de nødvendige arealer til sin bedrift til en pris av kr. 1 000,00 pr. mål. Opsitterne mener at de nu har krav på å få vite hvad selskapet mener å ha krav på. De kan ikke være pliktig til i årevis å la sine eiendommer stå til disposisjon for selskapet for derved blir eiendommen helt uanvendelig til annet enn beitesland. Opsitterne mener at selskapets rett til å utta arealer i henhold til kontrakten må være bortfalt. De forlanger derfor at selskapet gir erkjennelse for at denne rett nu er tapt og at dette ordnes i forbindelse med den ansøkte fristforlengelse. Opsitterne anker også over at de ikke overensstemmende med kontrakten av 1907 har fått den der omhandlede elektriske kraft, 2 el. HK. til hver, gratis.

På foranledning herav har selskapet i skrivelse av 22de mai 1928 uttalt at så snart det har planene for vassdragets utnyttelse og Kinsarviks bebyggelse ferdig utarbeidet vil det ta op til nøie overveielse spørsmålet om frigivelse av i alle fall en del av Hus. Noget løfte i så henseende kan selskapet dog ikke gi nu.

Hvad angår leveringen av kraften til eierne av Hus har selskapet anført:

«Med hensyn til spørsmålet om avgivelse av 2 el. HK. gratis til hver av opsitterne, inneholder ovennevnte kontrakt under post 9 følgende:

«Selgerne forbeholder sig sluttelig av kjøperne i dennes eventuelle kraftstasjon å erholde avstått 12 — tolv — elektriske hestekrefter (2 — to — hestekrefter til hver av opsitterne) til drivkraft for lysanlegg eller annen innretning.»

Selskapet har allerede siden 1920 fra sin provisoirske kraftstasjon på Tveitafoss stillet de her nevnte 2 hestekrefter til disposisjon for hver av Hus-opsitterne, overført kraften til Hus og sørget for nedtransformering til driftsspenning. For overføring og transformering erlegger Hus-opsitterne kr. 50,00 pr. HK. i årlig avgift, men betaler ellers intet for selve kraften, som de ukontrollert uttar. Opsitterne har således alle-

rede siden 1920 erholdt den omhandlede kraft praktisk talt helt gratis.»

Efter ovenstående gjenstår der mellem A/S Kinsarvik og de interesserte herreder m. v. følgende uoverensstemmelser:

A. *Kinsarvik kommune.*

1. Ad Overenskomst mellem Kinsarvik kommune og A/S Kinsarvik av 1ste februar 1926.

Ifølge overenskomstens punkt 3 skal selskapet snarest bekoste og utarbeide reguleringsplaner for den vordende bebyggelse i Kinsarvik. Selskapet mener at så lenge det ikke har positive ferdige planer for kraftens utnyttelse og terrengenes anvendelse kan det ikke utarbeide nogen definitiv reguleringsplan for stedet.

Ifølge punkt 14 skal selskapet stille til disposisjon et bidrag på kr. 15 000,00 til anskaffelse av telefonkabel når restbevillingen til linjen er gitt og selskapets konsesjoner er ordnet. Selskapet mener at forutsetningen for bevilgning av dette beløp ikke ennå foreligger da restbevillingen ikke er gitt.

Ifølge punkt 15 har selskapet forpliktet sig til å levere Kinsarvik herred inntil 1 000 HK. av den kraft som pålegges selskapet å avgi til offentlig bruk for kr. 30,00 pr. HK. Samtidig har selskapet erklært sig villig til å forandre den med herredet bestående kraftleiekontrakt av 19de august 1921 således at herredet fra den tid anleggsarbeidet settes igang inntil elektrisk kraft kan leveres fra den nye kraftstasjon alene betaler for en kraft som brukes efter en pris av kr. 30,00 pr. år mot at Kinsarvik herred så lenge selskapet finner det nødvendig under utbygningsfristen å innskrenke sitt kraftforbruk til 250 HK. pr. år.

Selskapet henviser til at dets forpliktelse til å levere kraften for kr. 30,00 pr. HK. først er effektiv fra den tid anleggsarbeidet settes igang.

2. Ad Kinsarvik herredsstyres uttalelse av 24de februar 1928.

Punkt 1—3. Herredsstyret mener at det efter overenskomsten av 1ste februar 1926 og selskapets konsesjon av 14de mai 1926 har rett til å kreve at betalingen av den elektriske kraft reduseres til kr. 7 500,00 pr. år fra 1ste juli 1926 og at den av Kinsarvik elektrisitetsverk for høit betalte kraftleie tilbakebetales herredet med kr. 12 500,00 pr. år fra 1ste juli 1926. Videre at kraftleiekontrakten av 19de august 1921 i flere punkter endres i herredets favør.

Selskapet har hertil bemerket at dets forpliktelse til nedsettelse av kraftleien til kr. 30,00 pr. HK. efter overenskomst av 1ste februar 1926 først gjelder fra den tid anleggsarbeidet settes igang og at herredet ikke med rette kan forlange tilbakebetaling av erlagt kraftleie for kraft som det har hatt fullanledning til å benytte.

Punkt 4. Herredsstyret mener at den årlige avgift som efter konsesjonens punkt 15 tilkommer Kinsarvik herred blir å utbetale herredet fra 17de januar 1929.

Selskapet henviser til at avgiften i henhold til konsesjonsloven skal erlegges av den ved reguleringen innvunne kraft og at kommunen ikke kan kreve avgiften betalt før sådan regulering har funnet sted.

Punkt 5. Herredsstyret mener at selskapet straks skal innbetale det i overenskomsten av 1ste februar 1926 omhandlede fond stort kr. 100 000,00. Selskapet anfører at det har innbetalt beløpet.

Punkt 6. Herredsstyret forlanger at reguleringsplan for bebyggelsen m. v. straks skal forelegges herredsstyret. Selskapet henviser til at forinnen planen for kraftens utnyttelse helt ut er bestemt er det vanskelig å fremkomme med nogen definitiv plan for bebyggelsen.

Punkt 7. Herredsstyret mener at anleggsarbeider av forskjellig slags straks bør igangsettes med full kraft.

Selskapet henviser til at da det ikke kan finne anvendelse for kraften og når overproduksjon på markedet ikke tillater utbygning kan man ikke hensiktsløst igangsette byggearbeider av forskjellig art.

B. Ullensvang kommune.

1. Ullensvang mener at herredet må få inntil 200 HK. av den kraft som A/S Kinsarvik har disponibel fra sin nuværende kraftstasjon til en pris av kr. 30,00 pr. HK.

Selskapet har erklært sig villig til å leie til herredet ca. 200 HK. etter en pris av kr. 50,00 pr. HK.

2. Den avgift til kommuner som er fastsatt i punkt 15 i selskapets konsesjon av 14de mai 1926 regnes av halvparten av den hele kraft i vassdraget og utbetales fra 17de januar 1929.

Man henviser her til selskapets bemerkning 4 under Kinsarvik kommune (s. 110).

C. Opsitterne på Hus.

1. Disse anfører at den kontrakt som de i 1907 inngikk hvorved selskapet har rett til av gården Hus å ta de nødvendige arealer til sin bedrift til en pris av kr. 1 000,00 pr. mål må frafalles av selskapet.

Selskapet bemerker hertil at det så snart det har planen for vassdragets utnyttelse ferdig vil det ta op til nøie overveielse spørsmålet om frigivelse av i alle fall en del av kontrakten vedrørende Hus.

2. Opsitterne klager over at de ikke overensstemmende med kontrakten av 1907 har fått den der omhandlede elektriske kraft 2 HK. til hver gratis.

Selskapet sier at de helt siden 1920 har stillet kraften til disposisjon for hver av Husopsitterne, men at de for overføringen og nedtransformeringen har forlangt en avgift av kr. 50,00 pr. HK. pr. år. For selve kraften betaler opsitterne intet.

Hovedstyret skal bemerke at det efter de foreliggende opplysninger og således som de økonomiske forhold i det hele ligger an ikke finner at almene hensyn taler imot at den ansøkte forlengelse av utbygningsfristen 17de januar 1934 meddeles hvorfor den anbefales gitt.

Med hensyn til eventuelle betingelser

for en fristforlengelse finner man det efter forholdene alene berettiget å stille sådanne som har til hensikt å opveie de ulemper som forlengelsen av utbygningsfristen antas å ville medføre. Hovedstyret har ikke kunnet finne at de foran stående fra Kinsarvik og Ullensvang herredsstyrer fremsatte betingelser for utsettelsen dekker sådanne formål.

Med hensyn til det av Ullensvang herredsstyre fremsatte ønske om levering av 200 HK. fra selskapets provisoriske kraftstasjon henviser man til at selskapet i skrivelse av 14de juni 1928 har erklært sig villig til å levere ca. 200 HK. for en pris av kr. 50,00 pr. HK. pr. år levert i selskapets nuværende kraftstasjon med 6 000 volt maskinspenning og forøvrig på vilkår som blir å opstille i en eventuell kontrakt, under forutsetning av at disse 200 HK. regnes som konsesjonskraft.

Hovedstyret har intet imot at disse 200 HK. ansees som en del av den kraft selskapet i henhold til konsesjonen plikter å avstå til kommuner. Efter selskapets tilsagn går man ut fra at Ullensvang har krav på at der på det av selskapet nevnte grunnlag avsluttes overenskomst om levering av de omhandlede 200 HK.

De fra opsitterne på Hus fremsatte krav i anledning av deres kontrakt med selskapet antar hovedstyret ikke bør søkes løst ved nogen betingelse for fristforlengelse.

I anledning av at Kinsarvik herredsstyre har fremholdt at der straks må igangsettes anleggsarbeide av forskjellig slags vil man ikke undlate å peke på at det nu er adskillige år siden det var arbeidsdrift ved anlegget. Å kreve at der skal gåes igang med sådan nu med de utsikter man for tiden må regne med synes ikke rimelig.

Hovedstyret er i det hele kommet til at fristforlengelsen ikke bør gjøres avhengig av særlige betingelser.

Man vedlegger sakens dokumenter hvoriblandt de med det kongelige departements skrivelse av 5te juni 1928 mottatte skrivelser fra A/S Norsk Aluminiumvare-

fabrikk, hvis henvendelse man antar ikke bør foranledige nogen forføining.

Behandlet i møte den 23de juni 1928.»

Efter henstilling fra den foran nevnte av Kinsarvik herredsstyre nedsatte komite ved overrettssakfører L. Aga har saken vært forelagt Justisdepartementet, som også sees å ha mottatt direkte henvendelse fra komiteen. Justisdepartementet har i skrivelse av 16de november 1928 avgitt følgende uttalelse:

«Ved skrivelse av 13de oktober sistleden har det ærede departement — efter anmodning av en av Kinsarvik herredsstyre nedsatt komite — forelagt for dette departement andragende fra A/S Kinsarvik om forlengelse av fristen for utbygning av Kinsovassdraget.

Departementet har fra formannen i den av Kinsarvik herredsstyre nedsatte komite mottatt en skrivelse av 22de f. m.; gjenpart av denne henvendelse er oplyst å være sendt det ærede departement.

Departementet skal bemerke at spørsmålet om hvorvidt fristforlengelse i det foreliggende tilfelle bør gis, såvel som om hvilke vilkår bør settes for en fristforlengelse, ikke hører under dette departement.

Hvad angår spørsmålet om hvad slags vilkår lovlig kan oppstilles for en fristforlengelse, henviser man til departementets skrivelse av 13de oktober 1927.

Departementet har ikke funnet grunn til å gi uttalelse om berettigelsen av de krav som Kinsarvik herred mener å ha overfor konsesjonshaveren.»

Departementet skal bemerke:

Bestemmelsen i konsesjonen av 14de mai 1926 om at halvparten av Kinsovassdragets kraft skulde være utbygget innen 17de januar 1929 var på forhånd vedtatt av konsesjonæren 3de juli 1925. Denne frist var derfor optatt i st. prp. nr. 48 — 1926.

Selskapet hadde imidlertid før sakens behandling i Stortinget i en skrivelse til departementet av 22de april 1926 fremholdt

at denne frist var for kort og at den burde settes til 7 år. Idet departementet innrømmet at den opstilte frist vilde bli for knapp, henstillet det i skrivelse av 1ste mai 1926 til Stortingets skog- og vassdragskomite at utbygningsfristen sattes til 5 år fra konsesjonens datum for utbygning av vassdragets hele kraft. Fristen blev imidlertid vedtatt av Stortinget overensstemmende med proposisjonen.

Man henviser herom til avtrykk av proposisjonen og komiteinnstillingen (innst. S. nr. 85, 1926) samt stort.forh. for 1926 side 1529—1578.

Under sakens behandling i Stortinget den 11te mai 1926 blev av skog- og vassdragskomiteens ordfører fremholdt, at administrasjonen ifølge loven har adgang til å forlenge fristen efter forhandlinger med selskapet, og han gikk ut fra at en ordning på dette punkt vilde kunne treffes ved forhandlinger mellem selskapet og departementet som en ganske kurant sak, jfr. st. forhandl. for 1926, side 1533.

Departementet finner efter det foreliggende i tilslutning til hovedstyret efter omstendighetene å kunne anbefale at den fastsatte utbygningsfrist forlenges med 5 år til 17de januar 1934 som av konsesjonæren ansøkt.

Man finner imidlertid å burde fremheve at selskapet ikke synes å ha utvist synderlig energi med hensyn til fremme av de ved konsesjonsmeddelelsen forutsatte arbeider. Selskapets forhold i denne henseende synes påfallende, og departementet går ut fra at der, forsåvidt den ansøkte utsettelse blir innrømmet, fra konsesjonshaverens side blir gjort mest mulig fortgang med bearbeidelsen av planene for utbygning og regulering, så anleggsarbeidet kan igangsettes så snart som gjørlig. Herved vil man ved kommunikasjonen av den eventuelle resolusjon gjøre selskapet bekjent, likesom man vil gjøre det opmerksom på at ytterligere fristforlengelse ikke kan påregnes.

I skrivelse av 19de desember 1928 har A/S Kinsarvik ved advokat Herman Christiansen erklært sig villig til å betale til

staten en konvensjonalbot av kr. 500,00 pr. dag, hvori den ovenfor nevnte nye frist for utbygning av Kinsovassdragets halve kraft måtte bli oversittet, istedenfor kr. 200,00 pr. dag som fastsatt i konsesjonen av 14de mai 1926.

Departementet finner at tilbudet bør aksepteres og går ut fra som en uttrykkelig forutsetning at det blir gjeldende fra 17de januar 1934.

Angående de betingelser som kan tilknyttes en fristforlengelse har Justisdepartementet i skrivelse av 13de oktober 1927 avgitt en uttalelse som hitsettes:

«I skrivelse av 23de september d. å. har det kgl. departement forespurt om og i tilfelle i hvilken utstrekning det antas å være lovlig adgang til å knytte betingelser til en eventuell fristforlengelse forsåvidt angår de frister som i medhold av lov 14de desember 1917 nr. 16 § 2 post 3 er satt for utbygning av vannfall og fullendelse av vannbygningsarbeider samt påbegynnelse av anleggets drift.

Departementet antar at der til dispensasjon efter den citerte bestemmelses siste punktum i almindelighet bare kan knyttes betingelser, som har til formål å sikre mot eller å opveie ulemper som selve forlengelsen av utbygningsfristene kan medføre. Derimot antar man ikke at der forøvrig kan gjøres forandring i de oprinnelige konsesjonsvilkår eller settes nye vilkår som ikke skyldes forlengelsen av fristene.

Eksempelvis skal man nevne at man antar det berettiget å sette som vilkår for fristforlengelse, at arbeidsdriften opprettholdes i utsettelsestiden og at selskapet i denne tid skal avgi elektrisk kraft til herredet (istedenfor den kraft som efter konsesjonsvilkårene skal avgis når anlegget er ferdig). Videre vil det kunne være berettiget å gjøre fristforlengelsen avhengig av en særskilt årlig avgift til herredet i utsettelsestiden, nemlig såfremt avgiften er vederlag for tap som påføres herredet fordi utbygningen utsettes.

Derimot anser man det ikke lovlig å sette som betingelse for fristforlengelse, at selskapet betaler forfallede gjeld, hvad enten det er skatter eller lånegjeld, og heller ikke at det stiller sikkerhet for betaling av fremtidige skatter eller annen gjeld (dog undtatt sikkerhet for oppfyllelsen av de betingelser hvorunder fristforlengelsen er gitt).»

Departementet henholder sig hertil. Man antar at det ikke vil være adgang til å gjøre en eventuell fristforlengelse betinget av at konsesjonæren oppfyller de ved overenskomst med Kinsarvik kommune av 1ste februar 1926 overtatte forpliktelser. Hvis forlengelsen antas å ville berøve kommunen nogen av de krav, den ved overenskomsten har sikret sig, eller innskrenke disse krav, vil departementet derimot så langt gjørlig sette betingelser siktende til å neutralisere sådanne virkninger.

Med hensyn til de enkelte divergenser mellom kommunen og selskapet skal man bemerke følgende:

Den mellom Kinsarvik kommune og A/S Kinsarvik oprettede kontrakt av 1ste februar 1926 inneholder i punkt 15 bl. a. følgende bestemmelse:

«Selskapet erklærer sig likeledes villig til å forandre den med herredet bestående kraftleiekontrakt av 19de august 1921 således, at herredet fra den tid anleggsarbeidet settes igang inntil elektrisk kraft kan leveres fra den nye kraftstasjon alene betaler for den kraft som brukes efter en pris av kr. 30,00 pr. HK.år mot at Kinsarvik herred, så lenge A/S Kinsarvik finner det nødvendig under utbygningstiden, innskrenker sitt kraftforbruk til 250 HK. pr. år.

Supplerende bestemmelser angående kraftleieforholdet vil i tilfelle bli å treffe efter konsesjonens meddelelse av departementet.»

Arbeidets igangsetning må antas å bli utskudt ved en eventuell fristforlengelse. Det er visstnok i konsesjonen av 14de mai 1926 ikke satt nogen frist for anleggsarbeidets påbegynnelse, men ifølge konsesjonens punkt 8 skal halvdelen av den hele kraft

være utbygget innen 17de januar 1929 og anleggsarbeidet måtte følgelig, hvis fristen ikke forlenges, være igangsatt tidligere. I tilfelle av forlengelse må kommunen således forutsettes å få en direkte merutgift til kraftleie. Departementet antar at dette så vidt gjørlig bør avverges og vil anbefale at en fristforlengelse tilknyttes følgende betingelse:

«Den i overenskomsten mellom Kinsarvik kommune og A/S Kinservik av 1ste februar 1926 punkt 15 omhandlede rett for kommunen til fra anleggsarbeidets igangsettelse å kreve levering av elektrisk energi etter en pris av kr. 30,00 pr. HK.år blir effektiv senest fra 17de januar 1929.»

Man finner derimot ikke å kunne medta kommunens krav om tilbakebetaling av erlagt kraftleie.

Man finner ikke å kunne sette som betingelse at der avgis elektrisk energi til Ullensvang kommune til lavere pris enn efter selskapets tilbud av 14de juni 1928 til kommunen (kr. 50,00 pr. HK.år). Tilbudet forutsettes vedstått.

I tilslutning til hovedstyret finner departementet ikke i videre utstrekning anledning til å tilknytte fristforlengelsen betingelser som krevet av Kinsarvik og Ullensvang herredsstyrer.

Departementet er enig med hovedstyret i at de fra opsitterne på Hus fremsatte krav i anledning av deres kontrakt av 1907 med selskapet ikke løses ved nogen betingelse for fristforlengelse. Man forutsetter at selskapet som lovet tar op til overveielse spørsmålet om frigivelse av ialfall endel av kontrakten vedrørende grunnerhvervelser av gården Hus, såsnart det har planen for vassdragets utnyttelse ferdig.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

Den ved kongelig resolusjon av 14de mai 1926 fastsatte frist for fullført utbygning av halvparten av Kinsovassdragets hele kraft forlenges til 17de januar 1934 på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 21de desember 1928 foreslåtte betingelser og forutsetninger.